

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-040/25-46534/4

Podgorica, 12.01.2026. godine

Za: MINISTARSTVO FINANSIJA, DIREKTORAT ZA FINANSIJSKI SISTEM I KOORDINACIJU POLITIKA, Stanka Dragojevića br. 2, Podgorica

Predmet: Mišljenje na Predlog zakona o zelenim i održivim obveznicama

Veza: Vaš akt br. 05/1-03-040/25-46534/3 od 24.12.2025. godine

Poštovani,

Povodom *Predloga zakona o zelenim i održivim obveznicama*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Kako je navedeno, donošenjem Zakona o zelenim i održivim obveznicama rješava se niz strukturalnih nedostataka u važećem regulatornom okviru Crne Gore u oblasti održivog finansiranja. U Crnoj Gori trenutno ne postoji zakon koji uređuje izdavanje evropskih zelenih obveznica, niti pravila za obveznice povezane sa održivošću. Time domaći izdavaoci nemaju način da koriste oznaku „evropska zelena obveznica“ (EuGB) u skladu sa standardima Evropske unije, što ograničava njihovu konkurentnost i pristup međunarodnim izvorima finansiranja namijenjenih za zelene projekte. Neuređenost ove oblasti povećava rizik od netransparentnog izvještavanja, zloupotreba i takozvanog "greenwashinga", čime se direktno narušava povjerenje investitora i otežava razvoj održivog tržišta kapitala.

Na tekst Predloga zakona i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Uvidom u dostavljeni Izvještaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa navedeno je da za sprovođenje predmetnog Predloga zakona nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore. Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze takođe nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta, u načelu nema primjedbi na dostavljeni Predlog zakona o zelenim i održivim obveznicama.

S poštovanjem,

MINISTAR
mr Novica Vuković

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA
PREDLAGAČ PROPISA
MINISTARSTVO FINANSIJA – KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA
NAZIV PROPISA
Predlog zakona o zelenim i održivim obveznicama
1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Koje probleme treba da riješi predloženi akt?

Donošenjem Zakona o zelenim i održivim obveznicama rješava se niz strukturalnih nedostataka u važećem regulatornom okviru Crne Gore u oblasti održivog finansiranja. U Crnoj Gori trenutno ne postoji zakon koji uređuje izdavanje evropskih zelenih obveznica, niti pravila za obveznice povezane sa održivošću. Time domaći izdavaoci nemaju način da koriste oznaku „evropska zelena obveznica“ (EuGB) u skladu sa standardima Evropske unije, što ograničava njihovu konkurentnost i pristup međunarodnim izvorima finansiranja namijenjenih za zelene projekte. Neuređenost ove oblasti povećava rizik od netransparentnog izvještavanja, zloupotreba i takozvanog "greenwashinga", čime se direktno narušava povjerenje investitora i otežava razvoj održivog tržišta kapitala.

Istovremeno, u važećem zakonodavstvu ne postoje sveobuhvatne obaveze učesnika na finansijskom tržištu koje se odnose na objavljivanje informacija o rizicima održivosti, faktorima održivosti i karakteristikama finansijskih proizvoda. Društva za upravljanje, investiciona društva, društva za osiguranje i druga finansijska društva nijesu obavezana da na standardizovan i provjerljiv način objavljuju informacije o integraciji ESG faktora u svoje politike i proizvode, što dovodi do niske uporedivosti podataka i otežava investitorima donošenje informisanih odluka. Ovakvo stanje nije usklađeno sa zahtjevima iz Uredbe (EU) 2019/2088 (SFDR), koja uvodi stroge standarde transparentnosti za finansijski sektor u državama članicama EU.

Poseban problem predstavlja i činjenica da u Crnoj Gori ne postoji pravni okvir koji uređuje rad eksternih ocjenjivača održivosti. Nedostaju kriterijumi za njihovu registraciju, pravila o nezavisnosti, metodologijama i kvalitetu procjena, kao i nadzor nad njihovim radom. Ovo stvara visok rizik da ESG ocjene, koje su ključne za transparentnost zelenih obveznica i održivih proizvoda, budu neprecizne, neujednačene ili podložne sukobima interesa.

Dodatno, Crna Gora, kao zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, ima obavezu da svoje zakonodavstvo uskladi sa Uredbom (EU) 2023/2631 kojom se uspostavlja Evropski standard za zelene obveznice (EU Green Bond Standard), kao i sa taksonomijskim kriterijumima. Bez ovog zakonodavnog usklađivanja, domaći izdavaoci ne mogu ravnopravno učestvovati na tržištu EU održivog finansiranja, a finansijski sektor ne ispunjava obaveze iz poglavlja 9 (Finansijske usluge) u procesu pristupnih pregovora.

Predloženi zakon zato ima za cilj da otkloni sve navedene nedostatke i uspostavi potpun, transparentan i provjerljiv okvir za izdavanje evropskih zelenih obveznica, za rad eksternih ocjenjivača i za obaveze finansijskog sektora u vezi sa objavljivanjem informacija o održivosti. Time se jača povjerenje investitora, podstiču zelene investicije, sprječava "greenwashing" i stvara regulatorno okruženje koje je potpuno usklađeno sa pravnom tekovinom Evropske unije.

Crna Gora, kao država kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, ima obavezu usklađivanja zakonodavstva sa ključnim propisima Unije u oblasti održivog finansiranja, uključujući UREDBU (EU) 2023/2631 Evropskog parlamenta i Vijeća od 22. novembra 2023. o evropskim zelenim obveznicama i neobaveznim objavama za obveznice koje se stavljaju na tržište kao ekološki održive i za obveznice povezane sa održivošću, UREDBU (EU) 2019/2088 Evropskog parlamenta i Vijeća od 27. novembra 2019. o objavama povezanim s održivošću u sektoru finansijskih usluga (SFDR) i UREDBU (EU) 2020/852 Evropskog parlamenta i Vijeća od 18. juna 2020. o uspostavljanju okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (Taksonomija EU). Usvajanje ovih standarda predstavlja neophodan uslov za ispunjavanje obaveza iz pregovaračkog poglavlja 9 – Finansijske usluge i omogućavanje punog učešća crnogorskih subjekata na tržištu održivog finansiranja Evropske unije.

Iako je primjena ovog zakona u cjelini odložena, njegovo hitno donošenje predstavlja jedini način da se obezbijedi potpuna usklađenost sa pravnom tekovinom EU i omogućí nastavak procesa pristupanja u dijelu finansijskih usluga, uključujući stvaranje uslova za zatvaranje poglavlja 9.

Koji su uzroci problema?

Uzroci problema proizilaze iz činjenice da u pravnom poretku Crne Gore ne postoji zakonodavni okvir koji uređuje oblast evropskih zelenih obveznica, neobaveznih objava za obveznice koje se predstavljaju kao održive ili povezane sa održivošću, kao ni objave u sektoru finansijskih usluga vezane za održivost. Time pravni sistem ne obezbjeđuje potrebnu usklađenost sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti, posebno sa:

- Uredbom (EU) 2023/2631 o evropskim zelenim obveznicama i neobaveznim objavama za obveznice predstavljene kao ekološki održive i obveznice povezane s održivošću,
- Uredbom (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivošću u sektoru finansijskih usluga, i
- Uredbom (EU) 2020/852 o uspostavljanju okvira za olakšavanje održivih ulaganja (taksonomija).

S obzirom na to da navedene oblasti nisu normativno uređene u postojećim zakonima koji regulišu tržište kapitala, investicione fondove, dobrovoljne penzione fondove ili oblast osiguranja, u praksi postoji:

- praznina u regulativi, jer izdavaoci, eksterni ocjenjivači i učesnici na finansijskom tržištu nisu obavezani jasnim pravilima o objavama, klasifikaciji obnovljivosti ili načinu izdavanja zelenih obveznica;
- nedostatak mehanizama nadzora, jer Komisija za tržište kapitala nema propisana ovlašćenja da kontroliše kvalitet i vjerodostojnost objava u vezi sa održivim finansijskim proizvodima;
- visok rizik "greenwashinga", budući da nema standardizovanih obaveza informisanja niti mehanizama provjere da li se ulaganja istinski mogu smatrati ekološki održivim;
- nemogućnost pristupa tržištu EU, jer izdavaoci iz Crne Gore bez ove regulative ne mogu koristiti oznaku „evropska zelena obveznica“ niti emitovati obveznice prema EU standardima;
- usporavanje procesa pristupanja EU, jer je usklađivanje sa navedenim uredbama preduslov za ispunjavanje privremenih mjerila u poglavlju 9 – Finansijske usluge.

Navedeni problemi proizilaze, prije svega, iz potrebe usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, nepostojanja standardizovanih pravila na domaćem tržištu, kao i činjenice da se održivo finansiranje razvija kao ključna oblast finansijskog sektora na nivou EU, dok Crna Gora još nije uspostavila odgovarajući regulatorni okvir.

Koje su posljedice problema?

Nepostojanje propisa koji uređuju oblast evropskih zelenih obveznica, objava u vezi sa održivošću i primjenu taksonomije Evropske unije stvara više važnih posljedica u pravnom i finansijskom sistemu Crne Gore.

Prije svega, subjekti na tržištu kapitala u Crnoj Gori nemaju mogućnost da izdaju obveznice u skladu sa standardima EU, uključujući evropske zelene obveznice, niti da koriste oznaku „EuGB“. Time se onemogućava pristup međunarodnim investitorima kojima je usklađenost sa EU standardima uslov za ulaganje, što smanjuje konkurentnost domaćeg tržišta i ograničava razvoj održivog finansiranja.

Dalje, zbog izostanka obaveza objavljivanja informacija o održivosti, učesnici na finansijskom tržištu nemaju jasna, standardizovana pravila o tome kako da izvještavaju o rizicima održivosti, održivim ulaganjima ili uticajima na životnu sredinu. To dovodi do:

- nedosljednog informisanja potrošača i investitora,
- povećanog rizika od "greenwashinga",
- nemogućnosti poređenja domaćih finansijskih proizvoda sa EU standardima.

Komisija za tržište kapitala takođe nema propisana ovlašćenja za nadzor nad ovim oblastima, što ograničava mogućnost kontrole kvaliteta informacija i zaštite investitora.

Sa aspekta evropskih integracija, odsustvo regulative usklađene sa Uredbom (EU) 2023/2631, Uredbom (EU) 2019/2088 i Uredbom (EU) 2020/852 dovodi do neispunjavanja obaveza Crne Gore u procesu pristupanja, posebno u okviru poglavlja 9 – Finansijske usluge. Neusklađenost može odložiti dalju dinamiku pregovora, jer se ove oblasti smatraju ključnim dijelom paketa finansijskih propisa EU.

Uprkos tome, neposredne negativne posljedice za domaće tržište do sada su ograničene, jer održivo finansiranje u Crnoj Gori još nije razvijeno, a standardi za zelene obveznice nijesu primjenjivani. Međutim, bez uspostavljanja jasnih pravila i mehanizama nadzora, Crna Gora ne može učestvovati u rastućem evropskom tržištu održivih finansijskih instrumenata, niti privući investicije usmjerene ka održivim projektima.

Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?

Neusklađenost važećih propisa sa relevantnom pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti održivog finansiranja nije do sada prouzrokovala direktnu štetu nijednom subjektu na tržištu kapitala, imajući u vidu da evropske zelene obveznice i objave u vezi sa održivošću nisu bile uređene niti primjenjivane u Crnoj Gori. Međutim, odsustvo propisa ograničava mogućnost izdavalaca i učesnika na finansijskom tržištu da pristupe evropskom tržištu održivih finansijskih instrumenata, ali ne proizvodi neposrednu materijalnu štetu.

Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa („status quo“ opcija)?

Zadržavanje postojećeg stanja („status quo“) imalo bi negativne implikacije na proces pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Konkretno, bila bi dovedena u pitanje mogućnost zatvaranja pregovaračkog poglavlja 9 – Finansijske usluge, imajući u vidu da u pravnom sistemu Crne Gore ne postoji zakon usklađen sa Uredbom (EU) 2023/2631 o evropskim zelenim obveznicama i neobaveznim objavama za održive obveznice, Uredbom (EU) 2019/2088 o objavama povezanim sa održivošću u sektoru finansijskih usluga (SFDR) i Uredbom (EU) 2020/852 o uspostavljanju okvira za olakšavanje održivih ulaganja (Taksonomija EU).

Bez donošenja ovog akta, usklađivanje sa obavezujućim pravilima EU u oblasti održivog finansiranja bilo bi onemogućeno.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?

Predloženim zakonom postiže se uspostavljanje potpunog, jasnog i stabilnog regulatornog okvira u oblasti održivog finansiranja u Crnoj Gori, u skladu sa obavezama iz pravne tekovine Evropske unije. Osnovni cilj je obezbjeđivanje pravne sigurnosti za izdavaoce obveznica, finansijske subjekte i investitore, uz istovremeno jačanje transparentnosti i povjerenja na finansijskom tržištu.

Donošenjem zakona ostvaruju se sljedeći specifični ciljevi:

- uspostavljanje pravnog okvira za evropske zelene obveznice (EuGB standard), čime se omogućava emitovanje obveznica koje ispunjavaju stroge ekološke kriterijume i usklađene su sa zahtjevima Uredbe (EU) 2023/2631;
- povećanje transparentnosti finansijskih proizvoda kroz obavezu objavljivanja informacija o održivosti, u skladu sa Uredbom (EU) 2019/2088 (SFDR), čime se investitorima omogućava da donose informisane odluke;
- usklađivanje ulaganja sa taksonomijom EU, u skladu sa Uredbom (EU) 2020/852, što doprinosi usmjeravanju kapitala ka ekološki održivim aktivnostima;
- uspostavljanje obaveza izdavalaca, uključujući pripremu i objavljivanje sažetka prospekta, izvještaja o raspodjeli prihoda, izvještaja o uticaju i procjena prije i nakon izdavanja;
- uspostavljanje obaveza eksternih ocjenjivača, uključujući objavljivanje metodologije, nezavisnost i sprečavanje sukoba interesa, uz jasno razgraničenje nadležnosti: registraciju i nadzor eksternih ocjenjivača vrši isključivo ESMA, dok Komisija nadzire primjenu standarda od strane domaćih izdavalaca;
- uvođenje obaveza učesnika na finansijskom tržištu u dijelu objavljivanja informacija o održivosti finansijskih proizvoda, upravljanju rizicima održivosti i usklađenosti promotivnih materijala;
- uspostavljanje nadzornih ovlašćenja Komisije za tržište kapitala, uključujući zahtijevanje objava, sprovođenje istraga, nadzor i izricanje mjera;
- jačanje zaštite investitora kroz obavezno usklađivanje informacija, korišćenje standardizovanih obrazaca i sprječavanje obmanjujućih objava (greenwashing);
- stvaranje uslova za razvoj tržišta održivih finansija i privlačenje investicija u projekte od značaja za ekološku tranziciju;
- usklađivanje crnogorskog pravnog sistema sa obavezujućim EU pravilima, što predstavlja preduslov za napredak u procesu pristupanja i zatvaranje poglavlja 9 – Finansijske usluge.

Ovim propisom se postiže visok nivo transparentnosti i pouzdanosti informacija o održivosti, podstiče razvoj održivog finansiranja i obezbjeđuje puna usklađenost sa standardima Evropske unije.

Usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade

Donošenje Zakona o zelenim i održivim obveznicama predstavlja obavezu za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 9 – Finansijske usluge.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

U procesu izrade propisa razmatrane su sljedeće opcije:

1. Opcija 1 „Status quo“ (bez izmjene propisa)

Ova opcija bi značila zadržavanje postojećeg stanja u kojem u Crnoj Gori ne postoji pravni okvir za izdavanje evropskih zelenih obveznica i ne postoje pravila o objavljivanju informacija o održivosti finansijskih proizvoda. Ova opcija nije održiva, jer:

- Crna Gora ne bi bila u mogućnosti da ispuni obaveze iz procesa pristupanja EU u oblasti finansijskih usluga,
- ne bi bilo moguće zatvoriti Poglavlje 9 - Finansijske usluge,
- domaće finansijsko tržište bi ostalo neusklađeno sa Uredbom (EU) 2023/2631, Uredbom (EU) 2019/2088 i Uredbom (EU) 2020/852,
- izdavaoci i investitori bili bi bez jasnih pravila, što bi povećalo regulatorni rizik i mogućnost zlopotreba (greenwashing),
- Crna Gora bi ostala van evropskog tržišta održivih finansija i izgubila mogućnost za privlačenje "zelenog" kapitala.

Zbog navedenog, ova opcija nije prihvatljiva.

Opcija 2 Neregulatorna opcija

Neregulatorni pristupi (preporuke, smjernice, samoregulatorni dokumenti, dobrovoljni standardi) nijesu adekvatni jer:

- obaveze iz tri EU uredbe nijesu preporuke već direktno obavezujuća pravila koja moraju biti prenesena u nacionalni okvir;
- bez zakonske regulative ne mogu se ustanoviti nadležnosti Komisije, vrste obaveza, kaznene odredbe i nadzorni mehanizmi;
- tržišni akteri ne bi imali garanciju stabilnosti i pravne sigurnosti, što je posebno važno za obveznice koje se izdaju na duže rokove;
- Komisija za tržište kapitala ne bi mogla da vrši nadzor niti izriče mjere.

Zbog toga neregulatorna opcija nije primjenljiva.

Opcija 3 Izmjena postojećih zakona

Postojeće zakonodavstvo (Zakon o tržištu kapitala, Zakon o investicionim fondovima, Zakon o osiguranju itd.) ne sadrži materiju u vezi sa:

- evropskim zelenim obveznicama,
- pravilima o objavama održivosti (SFDR),
- pravilima taksonomije (održivi ekološki kriterijumi).

Ove oblasti su suštinski nove i nijedan postojeći propis ne može se efikasno izmijeniti da obuhvati materiju koja je sistemski specifična i zahtijeva jedinstven zakon.

Zato ova opcija nije operativna.

Opcija 4 Donošenje novog zakona (preferirana opcija)

Donošenje posebnog Zakona o evropskim zelenim obveznicama i održivom finansiranju predstavlja najefikasniji i jedini pravno održiv način da se:

- u pravni sistem Crne Gore u potpunosti prenesu obaveze iz:
 - Uredbe (EU) 2023/2631 (evropske zelene obveznice i neobavezne održive objave),
 - Uredbe (EU) 2019/2088 (SFDR) (objave održivosti finansijskih subjekata),
 - Uredbe (EU) 2020/852 (Taksonomija EU) (ekološka održivost ulaganja);
- jasno urede obaveze izdavalaca, eksternih ocjenjivača, učesnika na finansijskom tržištu i finansijskih savjetnika;
- utvrde nadležnosti Komisije za tržište kapitala u dijelu nadzora, objava, nadzornih ovlaštenja i prekršajnih sankcija;
- obezbijedi transparentnost i spriječi greenwashing;
- omogući Crnoj Gori da učestvuje na brzo rastućem tržištu održivih finansija;
- obezbijedi napredak u procesu pristupanja Evropskoj uniji, posebno u oblasti finansijskih usluga i Poglavlju 9.

Preferirana opcija je donošenje novog zakona. Ova opcija je jedina koja omogućava:

- potpuno usklađivanje sa obavezama iz EU pravne tekovine u oblasti održivog finansiranja,
- stvaranje jasnog, sveobuhvatnog i funkcionalnog regulatornog okvira,
- zaštitu investitora i jačanje integriteta tržišta,
- razvoj domaćeg tržišta zelenih obveznica,
- institucionalno jačanje nadzornih kapaciteta Komisije za tržište kapitala.

Obaveza donošenja propisa proizilazi iz potrebe pune harmonizacije sa obavezujućim uredbama Evropske unije i predstavlja preduslov za napredak i zatvaranje Poglavlja 9 - Finansijske usluge.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Na koga će i kako će navjerovatnije uticati rješenja u propisu – nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne?

Rješenja predložena u ovom zakonu imaće najizraženiji uticaj na subjekte na finansijskom tržištu, prije svega na izdavaoce obveznica, investitore, eksterne ocjenjivače, društva i institucije koje nude ili savjetuju finansijske proizvode, kao i na regulatora – Komisiju za tržište kapitala. Efekti su dominantno pozitivni, jer se ovim zakonom prvi put uvodi potpun, jasan i transparentan okvir za održivo finansiranje, usklađen sa najvišim standardima Evropske unije.

Za izdavaoce obveznica, uključujući državu, jedinice lokalne samouprave i privatni sektor, zakon stvara mogućnost emitovanja evropskih zelenih obveznica prema prepoznatljivom evropskom standardu. Time se omogućava pristup široj bazi međunarodnih i institucionalnih investitora, povećava kredibilitet projekata i olakšava finansiranje aktivnosti koje doprinose zelenoj i energetske tranziciji. Jasno definisane obaveze u pogledu prospekata, izvještavanja i procjena povećavaju transparentnost i povjerenje u finansijske instrumente koji se plasiraju na tržište.

Investitori, kako profesionalni tako i mali, dobijaju značajnu korist zbog uvođenja obaveza objavljivanja detaljnih, pouzdanih i uporedivih informacija o održivosti finansijskih proizvoda. Ovo im omogućava donošenje informisanih odluka i smanjuje rizik od obmanjujućih praksi, uključujući greenwashing. Time se jača zaštita investitora i povećava stabilnost tržišta.

Eksterni ocjenjivači takođe direktno osjećaju efekte zakona, kroz jasno propisane uslove za registraciju, metodologiju, nezavisnost i sprečavanje sukoba interesa. Ovaj okvir povećava profesionalne standarde i vjerodostojnost njihovog rada, te doprinosi stabilnosti tržišta održivog finansiranja.

Učesnici na finansijskom tržištu i finansijski savjetnici dobijaju precizne zahtjeve u pogledu objavljivanja podataka o održivosti, uključivanja rizika održivosti u procese savjetovanja i usklađivanja promotivnih materijala sa stvarnim informacijama. Ove obaveze unapređuju kvalitet usluga i doprinose većoj zaštiti krajnjih korisnika finansijskih proizvoda.

Zakon ima i važan indirektan uticaj na realni sektor i privredu. Kroz razvoj tržišta zelenih i održivih finansijskih instrumenata stvara se povoljan okvir za finansiranje ekološki značajnih projekata, čime se podstiče inovativnost, energetska efikasnost i konkurentnost crnogorskih kompanija. Ovaj proces doprinosi i ostvarivanju nacionalnih i međunarodnih klimatskih ciljeva.

Komisija za tržište kapitala dobija proširena i precizno definisana nadzorna ovlaštenja, što omogućava efikasnije praćenje poštovanja propisa, jačanje institucionalne kontrole i pravovremeno reagovanje u slučajevima nepravilnosti. Time se jača stabilnost, integritet i kvalitet regulatornog okvira.

Iako pozitivni efekti preovladavaju, određeni subjekti mogu imati umjerene administrativne troškove. Izdavaoci, učesnici na finansijskom tržištu i eksterni ocjenjivači moraće da usklade svoje interne procedure, dokumentaciju i izvještavanje sa novim obavezama, što može iziskivati dodatne resurse. Ovi troškovi, međutim, predstavljaju uobičajen i proporcionalan zahtjev za primjenu evropskih standarda i značajno su manji od dugoročnih koristi koje nastaju uspostavljanjem transparentnog i pouzdanog okvira za održivo finansiranje.

Za krajnje korisnike finansijskih proizvoda i građane ne uvodi se nikakav teret, već se, naprotiv, povećava nivo zaštite kroz transparentnije informacije, jasnije standarde i veću pouzdanost proizvoda koji se nude kao „zeleni“ ili „održivi“.

Sveukupno, predloženi zakon ima pretežno pozitivan uticaj na tržište kapitala, institucije, privredu i građane, dok su potencijalne negativne posljedice ograničene, tehničke prirode i proporcionalne ciljevima koje zakon želi da ostvari.

Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)?

Primjena ovog zakona neće izazvati direktne troškove za građane, s obzirom na to da se njegova primjena odnosi na izdavaoce obveznica, učesnike na finansijskom tržištu, eksterne ocjenjivače i druge finansijske subjekte, dok građani kao investitori nemaju nikakve obavezne finansijske niti administrativne izdatke. Naprotiv, građani kao potencijalni investitori ostvaruju korist kroz poboljšanu transparentnost i pouzdanost informacija o finansijskim proizvodima, što smanjuje rizik od donošenja pogrešnih odluka i povećava zaštitu njihovih interesa.

Za privredu, uključujući i mala i srednja preduzeća koja bi mogla biti izdavaoci obveznica ili korisnici finansiranja, zakon može dovesti do određenih administrativnih i tehničkih troškova usklađivanja sa propisanim standardima. Izdavaoci zelenih obveznica imaju obavezu pripreme i objavljivanja sažetka prospekta, izvještaja o raspodjeli sredstava, procjena prije i nakon izdavanja, kao i izvještaja o uticaju, što može zahtijevati angažovanje stručnih lica ili eksternih konsultanata. Ovi troškovi su, međutim, sastavni dio međunarodno prihvaćenog standarda za emitovanje održivih obveznica i u skladu su sa praksama na tržištima Evropske unije.

Eksterni ocjenjivači će snositi troškove vezane za postupak registracije kod Evropske agencije za nadzor hartija od vrijednosti (ESMA), kao i za usklađivanje metodologija, sistema internih kontrola i politika sprečavanja sukoba interesa. Ovi troškovi su proporcionalni prirodi njihove djelatnosti i predstavljaju uslove koji važe u svim državama članicama Evropske unije.

Učesnici na finansijskom tržištu, uključujući investiciona društva, društva za upravljanje fondovima, institucije profesionalne penzione štednje, pružaoce PEPP proizvoda i druge finansijske subjekte, imaju obavezu objavljivanja informacija o održivosti finansijskih proizvoda, usklađivanja promotivnih materijala i prilagođavanja internih politika

upravljanja rizicima održivosti. Ove obaveze mogu zahtijevati određene operativne prilagodbe, ali se očekuje da budu umjerenog obima i u najvećoj mjeri integrisane u postojeće procese upravljanja rizicima i interne kontrole.

Komisija za tržište kapitala neće nametati nove takse niti posebne finansijske obaveze koje bi teretile privredne subjekte van standardnih regulatornih naknada koje već postoje u skladu sa propisima o njenim naknadama. Nadzorne aktivnosti Komisije, iako obimnije, ne stvaraju dodatne troškove za privredu osim obaveze pravovremenog dostavljanja podataka i poštovanja zakonskih procedura.

Sveukupno, troškovi primjene zakona za privredu su ograničeni, predvidivi i proporcionalni koristi koju donosi uspostavljanje transparentnog, prepoznatljivog i međunarodno kompatibilnog okvira za održivo finansiranje. Dugoročno, očekuje se da će mogućnost emitovanja zelenih obveznica, pristup širem krugu investitora i usklađivanje sa standardima EU smanjiti troškove finansiranja za privredne subjekte, uključujući mala i srednja preduzeća, te doprinijeti njihovoj konkurentnosti i održivom razvoju.

Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti?

Pozitivne posljedice donošenja ovog zakona u potpunosti opravdavaju troškove koje će njegova primjena stvoriti izdavaocima, eksternim ocjenjivačima i drugim subjektima na finansijskom tržištu. Troškovi usklađivanja sa zakonom su ograničeni, predvidivi i u najvećoj mjeri administrativne prirode, dok koristi od uspostavljanja transparentnog, pouzdanog i međunarodno usklađenog okvira za održivo finansiranje imaju dugoročni i sistemski značaj.

Zakon omogućava emitovanje zelenih obveznica u skladu sa standardima Evropske unije, povećava transparentnost finansijskih proizvoda, smanjuje rizik od obmanjujućih praksi (greenwashing) i jača zaštitu investitora. Time se unapređuje povjerenje na finansijskom tržištu, otvara pristup međunarodnim izvorima finansiranja i stvara uslov za privlačenje investicija u ekološki održive projekte.

Uvođenjem jasnih pravila o objavama, nadzoru, upotrebi taksonomije i registraciji eksternih ocjenjivača, crnogorski finansijski sektor postaje konkurentniji i kompatibilan sa praksama Evropske unije, što je posebno važno za dalji napredak u procesu pristupanja i zatvaranje poglavlja 9.

Konačno, dugoročne koristi poput jačanja održive ekonomije, kreiranja novih investicionih prilika i poboljšanja ukupne finansijske stabilnosti, višestruko nadmašuju kratkoročne troškove usklađivanja za privredu.

Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija?

Predloženim zakonom se podstiče stvaranje novih privrednih subjekata na finansijskom tržištu, posebno eksternih ocjenjivača usklađenosti, kao i rast broja izdavalaca koji mogu

emitovati zelene i održive obveznice u skladu sa EU standardima. Time se otvara prostor za veću tržišnu konkurenciju, unapređenje kvaliteta usluga i razvoj održivih finansijskih proizvoda, što doprinosi modernizaciji i dinamizaciji finansijskog tržišta u Crnoj Gori.

Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera

Primjena ovog zakona ne stvara značajna administrativna opterećenja za privredne subjekte. Obaveze izdavalaca, eksternih ocjenjivača i učesnika na finansijskom tržištu uglavnom se odnose na pripremu i objavljivanje informacija o održivosti, izvještaja i procjena, što su standardne prakse usklađene sa regulativom Evropske unije.

Određeni nivo administrativnog opterećenja može nastati u dijelu dostavljanja podataka i komunikacije sa Komisijom za tržište kapitala, ali ove obaveze su neophodne za obezbjeđivanje transparentnosti i zaštitu investitora. Komisija za tržište kapitala može imati povećan obim posla u dijelu nadzora, ali se ne očekuju značajniji dodatni kapaciteti niti veći troškovi.

Zakon ne uvodi nikakve biznis barijere. Naprotiv, omogućava emitovanje zelenih i održivih obveznica u skladu sa međunarodnim standardima, otvara tržište eksternim ocjenjivačima i podstiče konkurenciju, čime se stvaraju dodatne poslovne prilike i smanjuju prepreke za pristup tržištu održivog finansiranja.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?

Za implementaciju ovog propisa nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u budžetu Crne Gore.

Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.

Za implementaciju ovog propisa nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u budžetu Crne Gore.

Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.

Implementacijom ovog propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.

Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?

Za implementaciju ovog propisa nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u budžetu Crne Gore.

Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?

Usvajanjem propisa nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze.

Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?

Implementacijom propisa neće se direktno ostvariti prihod za budžet Crne Gore.

Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.

S obzirom da za implementaciju ovog propisa nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u budžetu Crne Gore, nije se vršio obračun finansijskih izdataka/prihoda.

Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.

Imajući u vidu da se nije radio obračun finansijskih izdataka/prihoda, jer za implementaciju ovog propisa nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u budžetu Crne Gore, nije moglo doći do problema obračuna.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).

- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.**

Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.

Nije korišćena eksterna ekspertska podrška.

Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).

Zakonski predlog biće stavljen na javnu raspravu od strane Ministarstva finansija, tokom koje će sve zainteresovane strane imati priliku da iznesu svoje komentare, primjedbe i sugestije.

Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

Tekst Nacrta zakona je bio na javnoj raspravi od 02.12.2025. godine do 21.12.2025. godine, prilikom čega nije bilo sugestija/komentara zainteresovanih strana.

Izveštaj sa javne rasprave dostupan je na linku <https://www.gov.me/clanak/izvjestaj-o-sprovedenoj-javnoj-raspravi-za-nacrt-zakona-o-zelenim-i-odrzivim-obveznicama>.

7: Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
- **Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?**
- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**

Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?

Potencijalnih prepreka za implementaciju propisa nema.

Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?

Da bi se ostvarili ciljevi propisa, biće preduzet niz mjera i aktivnosti koje omogućavaju njegovu punu primjenu i usklađenost sa standardima Evropske unije. Ključne mjere obuhvataju:

- Donošenje podzakonskih akata od strane Komisije za tržište kapitala, kojima će se detaljnije urediti sadržaj, oblik i način objavljivanja informacija o evropskim zelenim obveznicama, izvještaja o raspodjeli prihoda, procjena uticaja i periodičnih objava o održivosti finansijskih proizvoda.
- Uspostavljanje tehničkih i organizacionih procedura u Komisiji za tržište kapitala, uključujući procedure za nadzor nad izdavaocima, eksternim ocjenjivačima i

učesnicima na finansijskom tržištu, kao i standarde za kontrolu kvaliteta dostavljenih informacija.

- Sprovođenje edukacije i obuke zaposlenih u Komisiji za tržište kapitala i relevantnim finansijskim subjektima, radi pravilnog tumačenja i primjene obaveza koje proizilaze iz Uredbi (EU) 2023/2631, 2019/2088 (SFDR) i 2020/852 (Taksonomija EU).
- Kontinuirano praćenje primjene zakona, uključujući nadzor nad javnim objavama, sprječavanje obmanjujućih tvrdnji o održivosti (greenwashing) i redovno izvještavanje o usklađenosti sa propisima Evropske unije.
- Saradnju sa evropskim institucijama, prvenstveno sa ESMA-om, u dijelu razmjene informacija i implementacije jedinstvenih zahtjeva u oblasti evropskih zelenih obveznica.
- Ove mjere obezbjeđuju dosljedno sprovođenje propisa, povećanje transparentnosti i stabilnosti finansijskog tržišta, kao i usmjeravanje kapitala ka ekološki održivim projektima, što je osnovni cilj zakona.

Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?

Glavni indikatori ispunjenja ciljeva ovog zakona biće:

- Usklađenost nacionalnog zakonodavstva sa Uredbom (EU) 2023/2631, Uredbom (EU) 2019/2088 (SFDR) i Uredbom (EU) 2020/852 (Taksonomija EU), kao ključnim propisima EU u oblasti održivog finansiranja.
- Broj izdatih evropskih zelenih obveznica (EuGB) i obveznica sa dobrovoljnim oznakama održivosti, što pokazuje stepen primjene standarda i interes tržišta.
- Broj registrovanih eksternih ocjenjivača i kvalitet njihovih objava, uključujući objavljene metodologije i procjene prije i nakon izdavanja obveznica.
- Stepent transparentnosti objava izdavalaca i učesnika na tržištu, što uključuje redovno objavljivanje informacija o održivosti finansijskih proizvoda (SFDR objave).
- Smanjenje pojava obmanjujućih tvrdnji o održivosti (greenwashing), procjenjivano kroz nadzorne aktivnosti Komisije za tržište kapitala.
- Efikasnost nadzora, mjerena brojem sprovedenih nadzornih postupaka, izrečenih mjera i ažurnošću reagovanja Komisije.
- Povećanje povjerenja investitora, što se indirektno može mjeriti rastom ulaganja u održive finansijske proizvode i interesovanjem investitora za EuGB tržište.

Ovi indikatori omogućavaju procjenu da li je zakon postigao svoj cilj – razvoj održivog finansiranja, veću transparentnost i usklađenost sa standardima Evropske unije.

Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Za monitoring i evaluaciju primjene propisa zadužena je Komisija za tržište kapitala.

Datum i mjesto

U Podgorici, 23. 12. 2025. godine

Starješina

The image shows a circular official stamp of the Ministry of Finance of Montenegro. The text around the perimeter of the stamp reads "G R N A" at the top, "MINISTARSTVO FINANSIJA" in the middle, and "PODGORICA" at the bottom. In the center of the stamp is the coat of arms of Montenegro. A handwritten signature in blue ink is written across the stamp.

ZAKONA O ZELENIH OBVEZNICAMA I ODRŽIVIM OBVEZNICAMA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se pravila za izdavanje obveznica koje u svom nazivu koriste izraz „evropska zelena obveznica“ ili oznaku „EuGB“, pravila o transparentnosti i objavljivanju informacija koje se odnose na održivost u poslovanju učesnika na finansijskom tržištu i finansijskih savjetnika, postupak registracije i nadzora nad radom eksternih ocjenjivača evropskih zelenih obveznica, kriterijumi na osnovu kojih se utvrđuje da li se privredna djelatnost smatra ekološki održivom radi određivanja stepena ekološke održivosti ulaganja, kao i obaveze pravnih lica koja su dužna da objavljuju nefinansijski izvještaj ili konsolidovani nefinansijski izvještaj, kao i druga pitanja od značaja za izdavanje zelenih i održivih obveznica i primjenu zahtjeva održivih finansija u Crnoj Gori.

Zelena obveznica, ekološki održiva obveznica i obveznica povezana s održivošću

Član 2

(1) Zelena obveznica je obveznica čiji izdavalac ulaže sredstva u djelatnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva ekološke održivosti, u skladu sa odredbama ovog zakona.

(2) Evropska zelena obveznica (EuGB) je zelena obveznica koja ispunjava uslove iz ovog zakona i koja ima pravo da koristi oznaku „Evropska zelena obveznica“ ili skraćenicu „EuGB“ u svom nazivu.

(3) Ekološki održiva obveznica je obveznica za koju se izdavalac obavezuje, ili u bilo kom obliku navodi prije zaključenja ugovora, da će sredstva prikupljena emisijom biti usmjerena ka finansiranju ili refinansiranju djelatnosti koje doprinose ostvarivanju jednog ili više ekoloških ciljeva, u skladu sa taksonomskim zahtjevima.

(4) Obveznica povezana sa održivošću je obveznica čije finansijske ili strukturne karakteristike zavise od ostvarenja unaprijed definisanih ciljeva održivosti, posebno u oblasti zaštite životne sredine, u skladu sa standardima koji se odnose na održivo poslovanje.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 3

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 4

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **izdavalac zelenih i održivih obveznica** je pravno ili fizičko lice definisano zakonom kojim se uređuju tržište kapitala, sa sjedištem u Crnoj Gori, koje je izdalo zelene obveznice, ekološki održive obveznice i obveznice povezane sa održivošću u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 2) **emitent hartija od vrijednosti** je pravno lice koje izdaje ili namjerava da izda hartije od vrijednosti;
- 3) **emitent državnih hartija od vrijednosti** je subjekat koji izdaje dužničke finansijske instrumente i to:
 - a) Crna Gora i jedinica lokalne samouprave;

- b) Centralna banka Crne Gore;
 - c) Evropska unija;
 - d) država članica;
 - e) subjekat posebne namjene organizovan od strane država članica Evropske unije;
 - f) u slučaju federalne države članice, član federacije;
 - g) međunarodna finansijska institucija koju su osnovale dvije ili više država članica, a koja ima za cilj finansiranje i pružanje finansijske pomoći članovima koji mogu imati ozbiljne finansijske poteškoće ili kroz njih prolaze; ili
 - h) Evropska investiciona banka;
- 4) **regulisano tržište kapitala** je multilateralni sistem kojim upravlja organizator tržišta, koji obezbjeđuje uslove za spajanje višestrukih interesa trećih lica za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u okviru sistema i u skladu sa njegovim obavezujućim pravilima, na način koji dovodi do zaključenja ugovora u vezi sa finansijskim instrumentima koji su uključeni u trgovanje prema pravilima tog sistema, a koji posjeduje dozvolu za rad i koje posluje kontinuirano u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala;
- 5) **država članica** je država članica Evropske unije i Evropskog ekonomskog prostora;
- 6) **treća država** je država koja nije država članica Evropske unije i Evropskog ekonomskog prostora;
- 7) **matična država članica** je:
- 1) za investiciona društva:
 - država članica u kojoj je registrovano sjedište investicionog društva sa svojstvom pravnog lica;
 - ako investiciono društvo u skladu sa propisima države u kojoj je registrovano nema registrovano sjedište, država članica u kojoj je sjedište njegove centralne uprave;
 - 2) za regulisano tržište, država članica u kojoj je registrovano regulisano tržište ili, ako u skladu sa propisima države članice nema registrovano sjedište, država članica u kojoj se nalazi sjedište centralne uprave regulisanog tržišta;
 - 3) za APA, CTP ili ARM:
 - ako je APA, ARM ili CTP pravno lice, država članica u kojoj je registrovano njihovo sjedište;
 - ako APA, ARM ili CTP prema propisima države u kojoj je osnovano nema registrovano sjedište, država članica u kojoj se nalazi sjedište njegove centralne uprave;
- 8) **država članica domaćin** je država članica u kojoj investiciono društvo ima filijalu ili pruža investicione usluge i/ili obavlja investicione aktivnosti, ili država članica u kojoj regulisano tržište pruža usluge odgovarajućeg mehanizma kojim se članovima sa udaljenim pristupom ili učesnicima sa sjedištem u toj državi članici olakšava pristup trgovanju u njegovom sistemu;
- 9) **ponuđač** je pravno ili fizičko lice koje vrši javnu ponudu hartije od vrijednosti ili druge finansijske instrumente;
- 10) **finansijska imovina** znači dug, vlasnički kapital ili njihovu kombinaciju;
- 11) **stavljanje na raspolaganje investitorima u Crnoj Gori** znači:
- a) javna ponuda na teritoriji Crne Gore; ili
 - b) uvrštenje obveznica za trgovanje na mjestu trgovanja koje se nalazi u Crnoj Gori;
- 12) **stavljanje na raspolaganje investitorima u Evropskoj uniji** znači:
- a) javna ponuda unutar Unije; ili
 - b) uvrštenje obveznica za trgovanje na mjestu trgovanja koje se nalazi u Uniji;
- 13) **javna ponuda hartija od vrijednosti** je obavještenje dato u bilo kojem obliku i putem bilo kojeg sredstva koje daje dovoljno podataka o uslovima ponude i o hartijama od vrijednosti iz ponude, na način da se investitoru omogući donošenje odluke o kupovini ili upisu tih

hartija od vrijednosti, a javnom ponudom se smatra i plasman hartija od vrijednosti preko investicionih društava;

- 14) **mjesto trgovanja** je svako regulisano tržište, multilateralna ili organizovana trgovačka platforma;
- 15) **plan kapitalnih rashoda** je specifični plan kapitalnih i operativnih rashoda finansiranih sredstvima od zelenih obveznica;
- 16) **troškovi izdavanja** su svi direktni troškovi povezani sa izdavanjem obveznica (savjetnici, pravne usluge, rejting, vanjsko ocjenjivanje itd.);
- 17) **kriterijumi tehničke provjere** označavaju tehničke zahtjeve za ekološku održivost prema zahtjevima taksonomije;
- 18) **sekjuritizacija** označava transakciju ili šemu u kojoj se kreditni rizik koji je povezan sa izloženošću ili skupom izloženosti dijeli na tranše i koja ispunjava sljedeće karakteristike:
 - a) plaćanja u okviru transakcije ili šeme zavise od uspješnosti izloženosti ili skupa izloženosti;
 - b) podređenost tranši određuje raspodjelu gubitaka tokom trajanja transakcije ili šeme;
 - c) transakcija ili šema ne stvara izloženosti u obliku specijalizovanog finansiranja koje:
 - se odnose na subjekt osnovan radi finansiranja ili upravljanja materijalnom imovinom, ili predstavljaju ekonomski uporedive izloženosti;
 - ugovorno obezbjeđuju povjeriocu značajan stepen kontrole nad imovinom i prihodima koji se iz te imovine ostvaruju; i
 - se primarno otplaćuju iz prihoda ostvarenog korišćenjem imovine koja je predmet finansiranja, a ne iz nezavisnih novčanih tokova dužnika;
- 19) **sekjuritizacijska izloženost** označava izloženost uključenu u sekjuritizaciju;
- 20) **sekjuritizacijski subjekt posebne namjene** ili „**SSPN**” je privredno društvo, udruženje ili drugi subjekt, osim inicijatora ili sponzora, osnovan radi sprovođenja jedne ili više sekjuritizacija, čije su djelatnosti ograničene isključivo na aktivnosti potrebne za ostvarenje tog cilja, i čija je struktura oblikovana tako da obaveze SSPN-a budu odvojene od obaveza inicijatora;
- 21) **sekjuritizacijska obveznica** označava obveznicu koju izdaje SSPN u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 22) **sintetska sekjuritizacija** je sekjuritizacija u kojoj se prenos rizika ostvaruje korišćenjem kreditnih izvedenica ili garancija, dok izloženosti koje se sekjuritizuju ostaju u bilansu inicijatora;
- 23) **eksterni ocjenjivač** je pravno lice registrovano za ocjenu usklađenosti obveznica sa zelenim i održivim standardima;
- 24) **prelazna ekonomska djelatnost odnosno ekonomska aktivnost za koju ne postoji tehnološki i ekonomski izvodljiva alternativa sa niskim nivoom emisija ugljenika** smatra se aktivnošću koja značajno doprinosi ublažavanju klimatskih promjena ako podržava tranziciju ka klimatski neutralnoj ekonomiji, u skladu sa putanjom ograničavanja porasta temperature na 1,5°C u odnosu na predindustrijski nivo, uključujući i postupno ukidanje emisija gasova sa efektom staklene bašte, posebno emisija iz čvrstih fosilnih goriva, i ako ta aktivnost:
 - a) ima nivoe emisija gasova sa efektom staklene bašte koji odgovaraju najboljem učinku u sektoru ili industriji;
 - b) ne ometa razvoj i primjenu alternativa sa niskim nivoom emisija ugljenika; i
 - c) ne dovodi do zaključavanja u imovinu sa visokim nivoom emisija ugljenika, uzimajući u obzir ekonomski vijek trajanja te imovine;
- 25) **aktivnost omogućavanja** je ekonomska aktivnost koja značajno doprinosi jednom ili više ciljeva zaštite životne sredine ako neposredno omogućava drugim aktivnostima da značajno doprinesu jednom ili više tih ciljeva, pod uslovom da takva ekonomska aktivnost:

- a) ne dovodi do zaključavanja u imovinu koja potkopava dugoročne ciljeve u oblasti zaštite životne sredine, uzimajući u obzir ekonomski vijek trajanja te imovine; i
 - b) ima značajan pozitivan uticaj na životnu sredinu, na osnovu razmatranja cjelokupnog životnog ciklusa.
- 26) **fosilno gorivo** znači neobnovljive izvore energije zasnovane na ugljeniku, kao što su čvrsta goriva, prirodni gas i nafta;
- 27) **učesnik na finansijskom tržištu** znači:
- a) društvo za osiguranje koje nudi investicioni osiguravajući proizvod;
 - b) investiciono društvo koje pruža usluge upravljanja portfeljem;
 - c) institucija za profesionalnu penzionu štednju - subjekt u skladu sa zakonom koji uređuje dobrovoljne penzionim fondovima;
 - d) društvo za upravljanje alternativnim investicionim fondom je subjekt u skladu sa zakonom koji uređuje alternativne investicione fondove;
 - e) pružalac panevropskih ličnih penzionih proizvoda (PEPP);
 - f) društvo za upravljanje kvalifikovanim fondom rizičnog kapitala - pravno lice koje osniva i upravlja fondovima koji prikupljaju sredstva od investitora radi ulaganja u mala i srednja preduzeća u ranim fazama razvoja, koja nisu izlistana na uređenom tržištu, i koje ispunjava propisane uslove za korišćenje oznake kvalifikovanog fonda rizičnog kapitala u obavljanju djelatnosti;
 - g) društvo za upravljanje fondom za socijalno preduzetništvo - pravno lice koje osniva i upravlja fondovima koji prikupljaju sredstva od investitora radi ulaganja u preduzeća koja ostvaruju mjerljive društvene ili ekološke ciljeve, uz mogućnost ostvarivanja dobiti, i koje ispunjava propisane uslove za korišćenje oznake kvalifikovanog fonda za socijalno preduzetništvo u obavljanju djelatnosti;
 - h) društvo za upravljanje je subjekt u skladu sa zakonom koji uređuje otvorene investicione fondove sa javnom ponudom;
 - i) kreditna institucija koja pruža usluge upravljanja portfeljem.
- 28) **finansijski proizvod** znači:
- a) portfelj kojim se upravlja na osnovu ovlašćenja klijenta, na individualnoj i diskrecionoj osnovi, pri čemu takav portfelj obuhvata jedan ili više finansijskih instrumenata;
 - b) alternativni investicioni fond (AIF);
 - c) investicioni osiguravajući proizvod;
 - e) penzioni program;
 - f) UCITS fond; ili
 - g) panevropski lični penzioni proizvod (PEPP).
- 29) **društvo za osiguranje** je subjekt u skladu sa zakonom koji uređuje oblast osiguranja;
- 30) **investicioni osiguravajući proizvod** - proizvod osiguranja života koji, pored osiguravajuće komponente, nudi i mogućnost ulaganja, tako da vrijednost po isteku ugovora ili otkupna vrijednost osiguranja u cijelosti ili djelimično zavisi, direktno ili indirektno, od kretanja na finansijskom tržištu;
- 31) **društvo za upravljanje alternativnim investicionim fondom** je subjekt u skladu sa zakonom koji uređuje alternativne investicione fondove;
- 32) **investiciono društvo** je subjekt u skladu sa zakonom koji uređuje oblast tržišta kapitala;
- 33) **upravljanje portfeljem** je upravljanje u skladu sa zakonom koji uređuje oblast tržišta kapitala;
- 34) **institucija za profesionalnu penzionu štednju** je subjekt u skladu sa zakonom koji uređuje dobrovoljne penzionim fondovima;
- 35) **panevropski lični penzioni proizvod (PEPP)** je lični penzioni proizvod dugoročne štednje koji fizičko lice ugovara sa ovlašćenim finansijskim društvom radi obezbjeđivanja prihoda u starosti, u okviru ugovora o ličnom penzionom proizvodu, koji ne omogućava

prijevremeni otkup ili ga omogućava samo u strogo ograničenim slučajevima, i koji se zasniva na jedinstvenim standardima za cijelo područje Evropske unije;

36) **društvo za upravljanje** je subjekt u skladu sa zakonom koji uređuje otvorene investicione fondove sa javnom ponudom;

37) **finansijski savjetnik** znači:

- a) posrednik u osiguranju koji pruža usluge savjetovanja o osiguranju u vezi sa investicionim osiguravajućim proizvodima;
- b) kreditna institucija koja pruža usluge investicionog savjetovanja;
- c) investiciono društvo koje pruža usluge investicionog savjetovanja;
- d) društvo za upravljanje alternativnim investicionim fondovima koje pruža usluge investicionog savjetovanja u skladu sa zakonom koji uređuje alternativne investicione fondove, ili
- e) društvo za upravljanje otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom koje pruža usluge investicionog savjetovanja u skladu sa zakonom koji uređuje otvorene investicione fondove sa javnom ponudom;

38) **alternativni investicioni fondovi** su alternativni investicioni fondovi u skladu sa zakonom koji uređuje alternativne investicione fondove;

39) **penzioni program** je penzioni program u skladu sa zakonom koji uređuje dobrovoljne penzione fondove;

40) **subjekat za zajednička ulaganja** u prenosive hartije od vrijednosti je subjekat koji ima odobrenje za rad u skladu sa zakonom koji uređuje otvorene investicione fondove sa javnom ponudom;

41) **investiciono savjetovanje** je investiciono savjetovanje u skladu sa zakonom koji uređuje tržišta kapitala;

42) **održivo ulaganje** je ulaganje u ekonomsku aktivnost koja doprinosi ostvarivanju ciljeva zaštite životne sredine, mjereno, na primjer, ključnim pokazateljima efikasnosti resursa u pogledu upotrebe energije, obnovljivih izvora energije, sirovina, vode i zemljišta, stvaranja otpada, emisija gasova sa efektom staklene bašte, biodiverziteta i cirkularne ekonomije; ili ulaganje u ekonomsku aktivnost koja doprinosi ostvarivanju socijalnih ciljeva, posebno ulaganja koja doprinose smanjenju nejednakosti, podstiču socijalnu koheziju, socijalnu integraciju i radne odnose, ili ulaganja u ljudski kapital ili ekonomski ili socijalno ugrožene zajednice, pod uslovom da takvim ulaganjima nije nanesena značajna šteta nijednom od tih ciljeva i da društva u koja se ulaže primjenjuju prakse dobrog upravljanja, naročito u pogledu primjerenih upravljačkih struktura, odnosa sa zaposlenima, politike naknada i izvršavanja poreskih obaveza;

43) **profesionalnim investitorom** smatra se:

1) subjekt koji ima odobrenje za rad ili subjekt nadzora u poslovanju na finansijskim tržištima i to:

- a) kreditne institucije;
- b) investiciona društva;
- c) druge finansijske institucije koje imaju dozvolu za rad ili su subjekti nadzora;
- d) društva za osiguranje;
- e) subjekti za zajednička ulaganja i njihova društva za upravljanje;
- f) penzioni fondovi i njihova društva za upravljanje;
- g) trgovci robom i robnim derivatima; i
- h) drugi institucionalni investitori.

2) veliko društvo koje ispunjava dva od sljedećih uslova:

- a) ima ukupnu aktivu od najmanje 20.000.000,00 eura;
- b) ima godišnji neto prihod od najmanje 40.000.000,00 eura; i
- c) ima kapital od najmanje 2.000.000,00 eura.

3) Vlada Crne Gore, Centralna banka, međunarodne organizacije kao što su Svjetska banka, Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna banka, Evropska investiciona banka i druge slične međunarodne organizacije; i

4) drugi investitori čija je pretežna djelatnost ulaganje u finansijske instrumente, uključujući subjekte koji se bave sekjuritizacijom imovine ili drugim finansijskim transakcijama;

44) **mali investitor** je investitor koji nije profesionalni investitor;

45) **posrednik u osiguranju** je posrednik u osiguranju u skladu sa zakonom koji uređuje osiguranje;

46) **savjetovanje o osiguranju** je savjetovanje u skladu sa zakonom koji uređuje osiguranje;

47) **rizik održivosti** je događaj ili stanje u oblasti zaštite životne sredine, socijalnih pitanja ili upravljanja, koji može imati stvarni ili potencijalno značajan negativan uticaj na vrijednost ulaganja;

48) **činioci održivosti** su pitanja koja se odnose na zaštitu životne sredine, socijalna pitanja, pitanja vezana za zaposlene, poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i protiv podmićivanja;

49) **ublažavanje klimatskih promjena** je proces ograničavanja porasta prosječne globalne temperature na nivo znatno niži od 2°C, uz napore da se ograniči na 1,5°C iznad nivoa u predindustrijskom periodu, u skladu sa Pariskim sporazumom;

50) **prilagođavanje klimatskim promjenama** znači proces prilagođavanja stvarnim i očekivanim klimatskim promjenama i njihovim efektima;

51) **gasovi sa efektom staklene bašte** znače gasovi sa efektom staklene bašte u skladu sa zakonom koji uređuje oblast zaštite od negativnih uticaja klimatskih promjena;

52) **hijerarhija otpada** znači hijerarhija otpada u skladu sa zakonom koji uređuje oblast upravljanja otpadom;

53) **cirkularna ekonomija** znači ekonomski sistem kojim se vrijednost proizvoda, materijala i drugih resursa u privredi zadržava što je duže moguće unapređenjem njihove efikasne upotrebe u proizvodnji i potrošnji, smanjenjem negativnih efekata njihove upotrebe na životnu sredinu, smanjenjem količine otpada i emisija opasnih supstanci u svim fazama životnog ciklusa, uključujući primjenu hijerarhije otpada;

54) **zagađujuća supstanca** znači supstanca, vibracija, toplota, buka, svjetlost ili drugi kontaminanti prisutni u vazduhu, vodi ili zemljištu, koji mogu biti štetni za ljudsko zdravlje ili životnu sredinu, koji mogu izazvati oštećenje materijalnih dobara ili ometati druge legitimne načine korišćenja životne sredine;

55) **zemljište** znači gornji sloj Zemljine kore između stijenske podloge i površine, koji se sastoji od mineralnih čestica, organske materije, vode, vazduha i živih organizama;

56) **zagađenje** znači:

a) direktno ili indirektno unošenje zagađujućih supstanci u vazduh, vodu ili zemljište kao posljedica ljudske aktivnosti;

b) u kontekstu morskog okruženja, zagađenje znači direktno ili indirektno unošenje supstanci ili energije u morsko okruženje, kao posljedica ljudske djelatnosti, uključujući i buku koju uzrokuje čovjek, koje dovodi ili može dovesti do štetnih posljedica kao što su: oštećenje bioloških resursa i morskih ekosistema (uključujući gubitak biodiverziteta), opasnosti po ljudsko zdravlje, ometanje pomorskih aktivnosti (uključujući ribolov, turizam i rekreaciju), narušavanje kvaliteta morske vode, smanjenje privlačnosti morskog okruženja ili, generalno, narušavanje održive upotrebe morskih dobara i usluga;

c) u kontekstu vodnog okruženja, zagađenje znači direktno ili indirektno unošenje, izazvano ljudskom aktivnošću, supstanci ili toplote u vodu, vazduh ili zemljište, koje može biti štetno za ljudsko zdravlje, kvalitet vodnih ekosistema ili kopnenih ekosistema koji zavise od vodnih ekosistema, kao i za materijalna dobra, vrijednosti životne sredine ili druge legitimne oblike korišćenja životne sredine.

- 57) **ekosistem** znači dinamični kompleks zajednica biljaka, životinja, mikroorganizama i njihovog neživog okruženja, koji međusobno funkcioniraju kao jedinstvena cjelina;
- 58) **usluge ekosistema** znači direktni i indirektni doprinosi ekosistema ekonomskim, socijalnim, kulturnim i drugim koristima koje ljudi ostvaruju iz tih sistema;
- 59) **biodiverzitet** znači raznovrsnost živih organizama iz svih izvora, uključujući zemljišne, morske i druge vodene ekosisteme i ekološke komplekse čiji su dio, a obuhvata raznolikost u okviru vrsta, između vrsta i raznolikost ekosistema;
- 60) **dobro stanje ekosistema** znači da je ekosistem u dobrom fizičkom, hemijskom i biološkom stanju ili kvalitetu, koji može da se samoreprodukuje ili samoobnavlja i u kojem sastav vrsta, struktura ekosistema i ekološke funkcije nijesu narušeni;
- 61) **energetska efikasnost** znači efikasnije korišćenje energije u svim fazama energetske lanca, od proizvodnje do krajnje potrošnje;
- 62) **morske vode** znače morske vode kako su definisane u skladu sa zakonom koji uređuje oblast zaštite morske sredine;
- 63) **površinske vode** znače površinske vode kako su definisane u skladu sa zakonom koji uređuje oblast voda;
- 64) **podzemne vode** znače podzemne vode kako su definisane u skladu sa zakonom koji uređuje oblast voda;
- 65) **dobro stanje životne sredine** znači dobro stanje životne sredine kako je definisano u skladu sa zakonom koji uređuje oblast zaštite morske sredine;
- 66) **dobro stanje** znači:
- (a) za površinske vode, da imaju „dobro ekološko stanje“ i „dobro hemijsko stanje površinskih voda“ kako je definisano u skladu sa zakonom koji uređuje oblast voda;
 - (b) za podzemne vode, da imaju „dobro hemijsko stanje podzemnih voda“ i „dobro količinsko stanje“ kako je definisano u skladu sa zakonom koji uređuje oblast voda;
- 67) **dobar ekološki potencijal** znači dobar ekološki potencijal kako je definisano u skladu sa zakonom koji uređuje oblast voda;
- 68) **taksonomski zahtjevi** su skup međusobno povezanih kriterijuma i uslova na osnovu kojih se utvrđuje da li se određena ekonomska djelatnost može smatrati ekološki održivom, tako što ta djelatnost mora značajno doprinositi jednom ili više propisanih ekoloških ciljeva, ne smije nanositi značajnu štetu nijednom od tih ciljeva, mora se sprovoditi u skladu sa propisanim minimalnim zaštitnim mjerama, i mora biti usklađena sa odgovarajućim kriterijumima tehničke provjere;
- 69) **inicijator** je lice koje samostalno ili preko povezanih lica, neposredno ili posredno, učestvuje u zaključenju izvornog pravnog posla iz kojeg nastaju obaveze ili potencijalne obaveze dužnika odnosno potencijalnog dužnika koje čine izloženosti uključene u sekjuritizaciju ili za svoj račun kupuje izloženosti trećeg lica, a zatim ih sekjuritizuje;
- 70) **jedinstvena evropska pristupna tačka (ESAP)** je centralizovana platforma EU za pristup javno dostupnim informacijama relevantnim za finansijske usluge, tržišta kapitala i održivost;
- 71) **ESMA** je Evropska agencija za nadzor hartija od vrijednosti;
- 72) **EBA** je Evropska agencija za nadzor banaka;
- 73) **EIOPA** je Evropska agencija za nadzor osiguranja i profesionalnog penzijskog osiguranja;
- 74) **Evropska nadzorna tijela** zajedno čine EIOPA, ESMA i EBA;
- 75) **Evropski fond za dugoročna ulaganja (ELTIF)** je alternativni investicioni fond za dugoročno ulaganje, čiji je cilj prikupljanje i usmjeravanje kapitala prema dugoročnim ulaganjima u realnu ekonomiju, između ostalog, ulaganjima kojim se promovišu evropski zeleni plan i druga prioritetna područja, u skladu sa ciljevima Evropske Unije za pametan i održiv rast, koji je osnovan i kojim se trguje u Evropskoj Uniji.

II. ZAHTJEVI ZA KORIŠĆENJE OZNAKE „EVROPSKA ZELENA OBVEZNICA” ILI „EUGB”

Korišćenje oznake „evropska zelena obveznica” ili „EuGB”

Član 5

Oznaka „evropska zelena obveznica” ili „EuGB” može da se koristi isključivo za obveznice koje ispunjavaju zahtjeve propisane ovim zakonom.

Korišćenje prihoda od evropskih zelenih obveznica

Član 6

(1) Prije dospijeca evropske zelene obveznice, prihodi ostvareni po osnovu te obveznice raspodjeljuju se u cjelosti, u skladu sa propisanim taksonomskim zahtjevima, na jednu ili više od sljedećih kategorija („postupni pristup“):

- 1) dugotrajna imovina koja ne predstavlja finansijsku imovinu;
- 2) kapitalni izdaci;
- 3) operativni izdaci nastali najviše tri godine prije izdavanja obveznice;
- 4) finansijska imovina nastala najviše pet godina nakon izdavanja obveznice;
- 5) imovina i izdaci domaćinstava.

(2) Izdavalac može, prije raspodjele prihoda, da odbije troškove izdavanja evropske zelene obveznice.

(3) Izdavalac može, izuzetno od stava 1 ovog člana, prihode iz jedne ili više nedospjelih evropskih zelenih obveznica da raspodijeli u portfelj dugotrajne ili finansijske imovine, u skladu sa taksonomskim zahtjevima („portfeljni pristup“).

(4) U slučaju primjene portfeljnog pristupa, izdavalac je dužan da u izvještaju o raspodjeli prihoda dokaže da ukupna vrijednost imovine iz portfelja iz stava 3 ovog člana prevazilazi ukupnu vrijednost portfelja nedospjelih evropskih zelenih obveznica.

(5) Izuzetno od stava 1 ovog člana, prihode od evropskih zelenih obveznica koje izdaje država, članica saveza u slučaju savezne države, ili regionalni, odnosno opštinski organ, mogu da se raspodijele i za potrebe poreskih olakšica, subvencija, intermedijarne potrošnje, tekućih transfera unutar sektora države, tekuće međunarodne saradnje i drugih vrsta javnih rashoda, pod uslovom da se prihodi raspodjeljuju u skladu sa taksonomskim zahtjevima.

(6) Izuzetno od stava 1 ovog zakona, izdavalac može da raspodijeli do 15% prihoda od evropske zelene obveznice za finansiranje privrednih djelatnosti koje ispunjavaju propisane taksonomske zahtjeve, osim kriterijuma tehničke provjere, pod sljedećim uslovima:

1) da za te djelatnosti, do dana izdavanja obveznice, nijesu utvrđeni kriterijumi tehničke provjere; ili

2) da se radi o djelatnostima koje se finansiraju u okviru međunarodne podrške, prijavljene u skladu sa međunarodno prihvaćenim smjernicama, kriterijumima i ciklusima izvještavanja, uključujući aktivnosti vezane za borbu protiv klimatskih promjena i međunarodnu razvojnu pomoć.

(7) Ako izdavalac primjenjuje mogućnost iz stava 6 ovog člana, dužan je da u sažetku prospekta o evropskim zelenim obveznicama navede opis tih djelatnosti, kao i procijenjeni iznos i učešće prihoda koji se raspodjeljuju za njih, ukupno i po pojedinačnoj djelatnosti.

(8) U slučaju raspodjele prihoda na djelatnosti iz stava 6 tačka 1 ovog člana, izdavalac je dužan da obezbijedi usklađenost tih djelatnosti sa opštim kriterijumima nenanošenja bitne štete, ukoliko su ti kriterijumi primjenjivi.

(9) U slučaju raspodjele prihoda na djelatnosti iz stava 6 tačka 2 ovog člana, izdavalac je dužan da, na osnovu najboljih dostupnih informacija i mogućnosti, obezbijedi da te djelatnosti ispunjavaju relevantne kriterijume tehničke provjere.

Finansijska imovina

Član 7

(1) Prihodi ostvareni od finansijske imovine raspodjeljuju se isključivo za namjene utvrđene u članu 6 stav 1 ovog zakona, odnosno, kada je primjenjivo, za namjene iz člana 6 st. 3, 4 i 5 ovog zakona.

(2) Prihodi ostvareni od finansijske imovine mogu se raspodijeliti na drugu, naknadno stečenu finansijsku imovinu, pod sljedećim uslovima:

1) ne postoji više od tri uzastopne naknadno stečene finansijske imovine;

2) prihodi od finansijske imovine koja je posljednja u nizu raspodjeljuju se za namjene iz člana 6 stav 1 tač. 1, 2, 3 ili 5 ovog zakona, odnosno, kada je primjenjivo, za namjene iz člana 6 stav 4 ovog zakona;

3) izdavalac obezbjeđuje uslove koji omogućavaju eksternim ocjenjivačima uspješno ocjenjivanje konačne raspodjele prihoda.

Planovi kapitalnih rashoda

Član 8

(1) Kada su prihodi iz člana 6 stav 1 tač. 2 i 3 ovog zakona namijenjeni finansiranju privrednih djelatnosti koje će ispunjavati taksonomske zahtjeve, izdavalac je dužan da objavi plan kapitalnih rashoda.

(2) Planom kapitalnih rashoda određuje se rok, koji mora isteći prije dospijeća zelenih obveznica, u kojem svi kapitalni i operativni rashodi finansirani zelenim obveznicama treba da budu usklađeni sa taksonomijom.

(3) Izdavalac je dužan da, u roku od 60 dana od isteka roka utvrđenog u planu kapitalnih rashoda, obezbijedi procjenu usklađenosti kapitalnih i operativnih rashoda obuhvaćenih tim planom, koju vrši eksterni ocjenjivač, a koji su finansirani prihodima od zelenih obveznica.

Primjena kriterijuma tehničke provjere i zadržavanje stečenih prava

Član 9

(1) Kada izdavalac prihode od zelenih obveznica raspoređuje za namjene iz člana 6 st. 1 i 4 ovog zakona, dužan je da obezbijedi:

1) da se ti prihodi raspoređuju u skladu sa kriterijumima tehničke provjere koji važe na dan izdavanja obveznice;

2) da se, ukoliko se kriterijumi tehničke provjere izmijene nakon izdavanja obveznice, prihodi koji se kasnije raspoređuju usklade sa izmijenjenim kriterijumima tehničke provjere najkasnije u roku od sedam godina od početka primjene izmijenjenih kriterijuma, i to:

a) prihodi koji još nijesu raspoređeni;

b) prihodi obuhvaćeni planom kapitalnih rashoda iz člana 8 ovog zakona, a koji još nijesu usklađeni sa taksonomijom.

(2) Kada izdavalac koristi portfeljski pristup, u portfelj se može uključiti samo ona imovina čija je osnovna privredna djelatnost usklađena sa svim kriterijumima tehničke provjere koji su se primjenjivali u bilo kom trenutku u periodu od sedam godina prije dana objavljivanja izvještaja o raspodjeli prihoda.

(3) Ako postoji rizik da prihodi od nedospjele obveznice neće biti usklađeni sa stavom 1 tačka 2 podtačka a ovog člana, izdavalac je dužan da izradi, dostavi eksternom ocjenjivaču na ocjenu i objavi plan usklađivanja sa izmijenjenim kriterijumima tehničke provjere, kao i plan mjera za najveće moguće umanjeње negativnih posljedica neusklađenosti.

(4) Plan iz stava 3 ovog člana se objavljuje prije isteka roka iz stava 1 tačka 2 ovog člana.

(5) Usklađenost sa relevantnim kriterijumima tehničke provjere dokazuje se u izvještaju o raspodjeli prihoda iz člana 12 ovog zakona.

Isključenje nekooperativnih jurisdikcija u poreske svrhe

Član 10

Komisija neće odobriti prospekt koji se poziva na ovaj zakon ili koristi oznaku „evropska zelena obveznica“ ili „EuGB“, ako je prospekt izdat od strane:

- 1) jurisdikcije koja se nalazi na listi nekooperativnih jurisdikcija u poreske svrhe koju objavljuje Evropska unija;
- 2) jurisdikcije koja se nalazi na listi visokorizičnih zemalja u pogledu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma; ili
- 3) izdavaoca koji ima sjedište u jurisdikcijama iz tač. 1 i 2 ovog člana.

III. ZAHTJEVI U POGLEDU TRANSPARENTNOSTI I EKSTERNOG OCJENJIVANJA

Sažetak prospekta o zelenoj obveznici i ocjena prije izdavanja

Član 11

(1) Izdavalac je dužan prije izdavanja zelene obveznice da:

- 1) pripremi sažetak prospekta o zelenoj obveznici u skladu sa pravilima Komisije;
- 2) obezbijedi da eksterni ocjenjivač prije izdavanja obveznice da pozitivnu ocjenu na pripremljeni sažetak prospekta.

(2) Sažetak prospekta može da obuhvati više izdanja zelenih obveznica.

(3) Ocjena iz stava 1 tačka 2 ovog člana obuhvata:

- 1) provjeru da li je sažetak prospekta usklađen sa odredbama čl. 6 do 9 ovog zakona;
 - 2) provjeru elemenata propisanih pravilima Komisije.
- (4) Komisija će pravilima bliže propisati sadržaj, oblik i način pripreme sažetka prospekta, kao i elemente i postupak njegove ocjene.

Izvještaji o raspodjeli prihoda i ocjena nakon izdavanja

Član 12

(1) Izdavaoci evropskih zelenih obveznica sastavljaju izvještaj o raspodjeli prihoda od obveznice svake godine, počevši od datuma izdavanja, i to sve dok se prihodi u potpunosti ne raspodijele ili dok se ne realizuje plan kapitalnih rashoda.

(2) Izvještaj iz stava 1 ovog člana se sastavlja prema obrascu propisanom pravilima Komisije, kojim se dokazuje usklađenost raspodjele prihoda sa čl. 6 do 9 ovog zakona.

(3) Izdavaoci evropskih zelenih obveznica mogu da odrede kraj prvog izvještajnog perioda kao posljednji dan kalendarske ili finansijske godine izdavanja.

(4) Izvještaji iz stava 1 ovog člana, po potrebi, sadrže informacije o napretku realizacije plana kapitalnih rashoda, kao i razloge za eventualna kašnjenja ili odstupanja u njegovom izvršenju.

(5) Izvještaji iz stava 1 ovog člana mogu da obuhvate više izdanja zelenih obveznica.

(6) Nakon potpune raspodjele prihoda, izdavaoci su dužni da od eksternog ocjenjivača pribave ocjenu izvještaja.

(7) Ako se nakon objave izvještaja izvrši korekcija raspodjele prihoda, izdavaoci evropskih zelenih obveznica su dužni da bez odlaganja dostave izmijenjeni izvještaj eksternom ocjenjivaču i pribave njegovu ocjenu.

(8) Ako se prihodi raspodjeljuju portfeljno, izvještaj je podložen ocjeni eksternog ocjenjivača, koji posebno provjerava imovinu koja ranije nije bila uključena u izvještaje.

(9) Ocjena izvještaja iz stava 6 ovog člana nije potrebna ako nije bilo promjena u portfelju imovine u odnosu na prethodni izvještaj i u tom slučaju izvještaj sadrži izjavu o nesprovođenju ocjene.

(10) Izdavaoci evropskih zelenih obveznica obezbjeđuju objavljivanje izvještaja i ocjena u roku od 270 dana od završetka izvještajnog perioda, pri čemu eksterni ocjenjivač mora imati najmanje 90 dana za sprovođenje ocjene.

(11) Ocjena eksternog ocjenjivača obuhvata:

- 1) provjeru usklađenosti raspodjele prihoda sa čl. 6 do 9 ovog zakona;
- 2) provjeru usklađenosti raspodjele prihoda sa sažetkom prospekta iz člana 11 ovog zakona;
- 3) elemente propisane pravilima Komisije.

Izvještaj o uticaju na životnu sredinu evropskih zelenih obveznica

Član 13

(1) Izdavaoci evropskih zelenih obveznica dužni su, nakon potpune raspodjele prihoda, najmanje jednom tokom vijeka trajanja obveznica, da sastave i objave izvještaj o uticaju korišćenja prihoda od evropske zelene obveznice na životnu sredinu, koristeći obrazac propisan pravilima Komisije.

(2) Izvještaj o uticaju na životnu sredinu iz stava 1 ovog člana može da obuhvati više izdanja evropskih zelenih obveznica.

(3) Izdavaoci evropskih zelenih obveznica mogu da zatraže da eksterni ocjenjivač izvrši ocjenu izvještaja o uticaju na životnu sredinu.

(4) Ocjena iz stava 3 ovog člana sadrži:

- 1) procjenu usklađenosti izdavanja obveznice sa širim strateškim ciljevima zaštite životne sredine izdavaoca;
- 2) procjenu uticaja prihoda od obveznica na životnu sredinu;
- 3) elemente propisane pravilima Komisije.

Državni izdavaoci

Član 14

(1) Državni izdavaoci evropskih zelenih obveznica dužni su da nakon izdavanja evropskih zelenih obveznica pribave ocjenu od:

- 1) eksternog ocjenjivača; ili
- 2) eksternog ocjenjivača i državnog revizora.

(2) Kada državni izdavaoci evropskih zelenih obveznica pribave ocjenu i od eksternog ocjenjivača i od državnog revizora, državni revizor ocjenjuje raspodjelu prihoda od obveznica, dok eksterni ocjenjivač utvrđuje da li su ekonomske djelatnosti finansirane obveznicom u skladu sa taksonomskim zahtjevima.

Prospekt za evropske zelene obveznice

Član 15

(1) Izdavalac koji želi da koristi oznaku „evropska zelena obveznica” ili „EuGB” dužan je da objavi prospekt u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala i ispunjava sljedeće uslove:

- 1) u cijelom prospektu obveznice su jasno označene kao „evropska zelena obveznica” ili „EuGB”;
- 2) u prospektu se navodi da se obveznica izdaje kao evropska zelena obveznica, sa posebnim dijelom koji sadrži informacije o načinu korišćenja prihoda od obveznice.
- (2) Za određene obveznice može da se koristi oznaka „evropska zelena obveznica” ili „EuGB” i u slučajevima kada se to posebno definiše drugim propisima.
- (3) Informacije sadržane u sažetku prospekta o evropskoj zelenoj obveznici smatraju se dijelom propisanih informacija u prospektu.

(4) Ako je prospekt objavljen, on mora da sadrži, ako je primjenljivo, sažetak plana kapitalnih rashoda, u kojem se navode najvažniji projekti finansirani prihodima od obveznice,

uključujući njihov udio u ukupnim kapitalnim rashodima, kao i vrstu, sektor, lokaciju i očekivanu godinu završetka tih projekata.

Objavljivanje informacija i obavješćavanje nadležnih tijela

Član 16

(1) Izdavaoci evropskih zelenih obveznica dužni su da na svojim internet stranicama besplatno objave, i učine dostupnim, najmanje 12 mjeseci nakon dospijeca ili otplate obveznica, sljedeće dokumente i njihove izmjene ili ispravke:

- 1) ispunjeni informativni sažetak o evropskoj zelenoj obveznici;
- 2) ocjenu informativnog sažetka prije izdavanja obveznice;
- 3) upućivanje na internet stranicu sa prospektom, ukoliko je prospekt objavljen;
- 4) izvještaje o raspodjeli prihoda od evropskih zelenih obveznica, odmah nakon njihovog sastavljanja;
- 5) ocjene izvještaja o raspodjeli prihoda nakon izdavanja, odmah nakon njihovog dobijanja;
- 6) izvještaj o uticaju na životnu sredinu, odmah po njegovom sastavljanju;
- 7) plan kapitalnih rashoda, ako je primjenjivo;
- 8) ocjenu izvještaja o uticaju na životnu sredinu, ako je primjenjivo.

(2) Izvještaji koji se ocjenjuju nakon izdavanja objavljuju se bez odlaganja nakon dobijanja ocjene.

(3) Informacije iz stava 1 tač. 1, 4 i 6 ovog člana dostavljaju se na jeziku uobičajenom u međunarodnim finansijama ili na jeziku koji prihvata Komisija, kao i na jeziku koje prihvata nadležni organ druge države, u kojoj su obveznice ponuđene ili uvrštene na tržište, ako se nude u više država, na jeziku koji je prihvaćen u svakoj od njih.

(4) Ukoliko je objavljen prospekt za evropsku zelenu obveznicu, informacije iz stava 1 tač. 1, 4 i 6 ovog člana dostavljaju se na jeziku ili jezicima prospekta.

(5) Izdavaoci su dužni da bez odlaganja obavijeste Komisiju o svakoj objavi dokumenata iz stava 1 ovog člana.

(6) Izdavaoci su dužni u roku od 30 dana od objave dostave obavješćenje ESMA-i o objavljenim dokumentima iz stava 1 ovog člana.

Dostupnost informacija na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački

Član 17

(1) Izdavalac je dužan da sve sljedeće informacije dostavi ESMA-i, radi njihove dostupnosti na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački (ESAP), u skladu sa pravilima Evropske unije koja uređuju funkcionisanje ESAP-a:

- 1) sažetak prospekta evropske zelene obveznice, ocjenu prije izdavanja sažetka prospekta, godišnje izvještaje o raspodjeli prihoda, ocjene nakon izdavanja tih izvještaja, izvještaj o uticaju na životnu sredinu i ocjenu tog izvještaja;
- 2) informacije iz čl. 18 i 19 ovog zakona.

(2) Informacije iz stava 1 ovog člana dostavljaju se u formatu koji omogućava izdvajanje podataka ili, kada je to propisano pravilima Evropske unije, u mašinski čitljivom formatu, i moraju biti praćene sljedećim metapodacima:

- 1) imenom ili nazivom izdavaoca;
- 2) identifikacionom oznakom pravnog lica izdavaoca (LEI);
- 3) kategorijom veličine izdavaoca, kada je primjenjivo;
- 4) vrstom informacije;
- 5) naznakom da li informacije sadrže lične podatke.

(3) Za informacije iz stava 1 tačka 1 ovog člana, nadležno tijelo za prikupljanje podataka je ESMA, u skladu sa propisima Evropske unije.

(4) Za informacije iz stava 1 tačka 2 ovog člana, nadležno tijelo za prikupljanje podataka je Komisija, kao nacionalno tijelo određeno za potrebe povezivanja sa jedinstvenom evropskom pristupnom tačkom (ESAP) u ovom segmentu.

IV. USLOVI ZA KORIŠĆENJE OZNAKE „EVROPSKA ZELENA OBVEZNICA” ILI „EUGB” ZA SEKJURITIZACIJSKE OBVEZNICE

Posebna pravila za evropske zelene obveznice u slučaju sekjuritizacije

Član 18

(1) Kada se sekjuritizacijska obveznica označava kao „evropska zelena obveznica” ili „EuGB”:

- 1) izraz „izdavalac” za potrebe ovog člana zakona je „inicijator”;
- 2) izraz „prihodi” u članu 6 ovog zakona odnosi se na prihode koje je inicijator ostvario prodajom sekjuritizovanih izloženosti specijalizovanom subjektu za prikupljanje nenaplativih potraživanja (SSPN).

(2) Izuzetno od stava 1 tačke 1 ovog člana, izraz „izdavalac” u odredbama koje se odnose na čl. 10, 15, 16, 42, 43, 44, 83 i 84 ovog zakona tumače se kako slijedi:

1) u čl. 10 i 16, članu 44, članu 83 stav 3 i članu 84 stav 1 ovog zakona kao „inicijator” ili „SSPN”;

2) u članu 15 stav 1 i u članu 83 stav 1 ovog zakona kao „SSPN”.

(2) Kada sekjuritizovane izloženosti stvara više inicijatora, primjenjuju se sljedeća pravila:

1) svaki inicijator srazmjerno ispunjava uslove za korišćenje prihoda iz čl. 6 do 9 ovog zakona u skladu sa svojim udjelom u sekjuritizovanim izloženostima;

2) inicijatori zajednički ispunjavaju zahtjeve iz čl. 11, 12, 13, 16, 20 i 21 ovog zakona jasno označavajući u kojoj mjeri je svaki inicijator ispunio svoje obaveze;

3) inicijatori zajednički obezbjeđuju eksterne ocjene u skladu sa zahtjevima iz čl. 11 i 12 ovog zakona;

4) ako više inicijatora odluči da zatraži ocjenu izvještaja o uticaju na životnu sredinu iz člana 13 stav 3 ovog zakona, oni zajednički snose obaveze utvrđene za taj izvještaj.

Isključenje obveznica izdatih za potrebe sintetičke sekjuritizacije

Član 19

Obveznice izdate za potrebe sintetičke sekjuritizacije ne smiju da koriste oznaku „evropska zelena obveznica” ili „EuGB”.

Isključenje određenih sekjuritizovanih izloženosti

Član 20

(1) Za potrebe ovog zakona, sekjuritizovane izloženosti ne obuhvataju izloženosti kojima se finansira istraživanje, rudarstvo, vađenje, proizvodnja, prerada, skladištenje, rafinisanje ili distribucija, uključujući prevoz i trgovinu fosilnim gorivima.

(2) Izloženosti kojima se finansira proizvodnja električne energije iz fosilnih goriva, kogeneracija energije za grijanje/hlađenje i energije iz fosilnih goriva ili proizvodnja energije za grijanje/hlađenje iz fosilnih goriva mogu se uključiti u skup sekjuritizovanih izloženosti za potrebe ovog zakona, ako te djelatnosti ispunjavaju kriterijume načela nenanošenja bitne štete u skladu sa tehničkim kriterijumima propisanim relevantnim propisima Evropske unije.

(3) Inicijator u sažetku prospekta o evropskim zelenim obveznicama iz člana 11 ovog zakona objašnjava u kojoj mjeri su ispunjeni zahtjevi iz stava 1 ovog člana.

(4) Na zahtjev nadležnog tijela iz člana 83 ovog zakona, inicijator dokazuje usklađenost sa stavom 1 ovog člana.

Dodatni zahtjevi za objavljivanje informacija u slučaju sekjuritizacije

Član 21

(1) U slučaju sekjuritizacijske obveznice označene kao „evropska zelena obveznica” ili „EuGB”, prospekt objavljen u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala uključuje izjavu da je obveznica sekjuritizacijska obveznica i da je inicijator odgovoran za ispunjavanje obaveza preuzetih u prospektu u pogledu korišćenja prihoda.

(2) Kako bi se obezbijedila transparentnost u pogledu ekoloških karakteristika sekjuritizovanih izloženosti, na osnovu dostupnih podataka, u najvećoj mogućoj mjeri i u skladu sa mogućnostima inicijatora, u prospekt se uključuju informacije o sljedećem:

1) učešću sekjuritizovanih izloženosti u skupu sekjuritizovanih izloženosti kojima se finansiraju privredne djelatnosti koje su taksonomski prihvatljive;

2) učešću sekjuritizovanih izloženosti koje su usklađene sa taksonomijom, po relevantnoj privrednoj djelatnosti, u skupu taksonomski prihvatljivih izloženosti iz tačke 1 ovog stava, u skladu sa tehničkim kriterijumima propisanim relevantnim propisima Evropske unije;

3) učešću sekjuritizovanih izloženosti koje ne ispunjavaju kriterijume načela nenanošenja bitne štete, po relevantnoj privrednoj djelatnosti, u skupu taksonomski prihvatljivih izloženosti iz tačke 1 ovog stava.

(3) Informacije sadržane u prospektu u skladu sa stavom 2 ovog člana uključuju se i u sažetak prospekta o evropskim zelenim obveznicama iz člana 11 ovog zakona, kao i u izvještaj o raspodjeli evropskih zelenih obveznica iz člana 12 ovog zakona na osnovu godišnjih ažuriranja koje sprovodi inicijator.

V. NEOBAVEZNE SMJERNICE ZA OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA PRIJE IZDAVANJA ZA OBVEZNICE KOJE SE PROMVIŠU KAO EKOLOŠKI ODRŽIVE I ZA OBVEZNICE POVEZANE SA ODRŽIVOŠĆU

Objave prije izdavanja održivih obveznica

Član 22

(1) Komisija pravilima propisuje obrasce za dobrovoljne objave informacija prije izdavanja obveznica za izdavaoce obveznica, koje se stavljaju na tržište kao ekološki održive i obveznica povezanih sa održivošću.

(2) U obrascima iz stava 1 ovog člana navodi se namjera izdavaoca da angažuje eksternog ocjenjivača i da upotrijebi zajednički obrazac za periodično objavljivanje informacija iz člana 25 ovog zakona.

(3) Obrasci za izdavaoce obveznica koje se stavljaju na tržište kao ekološki održive, uz naznaku iz stava 2 ovog člana, sadrže elemente koji odražavaju namjeru izdavaoca na osnovu dostupnih podataka u trenutku izdavanja obveznica:

1) način na koji se prihodima od obveznica doprinosi sprovođenju planova, ako izdavalac podliježe obavezi objavljivanja planova;

2) način na koji se očekuje da će prihodi od obveznica doprinijeti prometu, kapitalnim rashodima i operativnim rashodima izdavaoca - usklađenim sa taksonomskim zahtjevima, ako izdavalac podliježe obavezi objavljivanja informacija u skladu sa relevantnim propisima;

3) minimalni udio prihoda od obveznica koji se upotrebljava za djelatnosti koje su ekološki održive.

(4) Obrasci za izdavaoce obveznica povezanih sa održivošću, uz naznaku iz stava 2 ovog člana, sadrže elemente koji odražavaju namjeru izdavaoca na osnovu dostupnih podataka u trenutku izdavanja obveznice:

1) obrazloženje, nivo ambicije, značajnost i metodologiju izračunavanja ključnih pokazatelja uspješnosti koje je utvrdio izdavalac;

2) način na koji bi prihodi od obveznica trebali da doprinesu sprovođenju planova ako izdavalac podliježe obavezi objavljivanja planova;

- 3) po potrebi, način na koji je obveznica povezana sa prometom, kapitalnim rashodima i operativnim rashodima izdavaoca koji su usklađeni sa taksonomskim zahtjevima;
- 4) opis strukture obveznica, uključujući mehanizam prilagođavanja kupona.

Periodično objavljivanje nakon izdavanja za izdavaoce obveznica koje se stavljaju na tržište kao ekološki održive ili obveznica povezanih sa održivošću

Član 23

(1) Izdavaoci obveznica koje se stavljaju na tržište kao ekološki održive i izdavaoci obveznica povezanih sa održivošću mogu da vrše periodično objavljivanje informacija nakon izdavanja putem zajedničkih obrazaca.

(2) Ukoliko izdavalac vrši periodično objavljivanje informacija nakon izdavanja u skladu sa stavom 1 ovog člana, primjenjuje se član 83 ovog zakona do dospjeća obveznice.

(3) Za izdavaoce obveznica koje se stavljaju na tržište kao ekološki održive, obrasci iz stava 1 ovog člana sadrže sljedeće elemente:

- 1) način na koji se prihodi od obveznica koriste za realizaciju planova ako je izdavalac obavezan da objavljuje te planove u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, ili ako je izdavalac dobrovoljno objavio takve planove;
- 2) način na koji se prihodi od obveznica koriste u prometu, kapitalnim i operativnim rashodima izdavaoca usklađeni sa taksonomijom, ako izdavalac podliježe obavezi objavljivanja ovih informacija u skladu sa zahtjevima o taksonomiji održivih aktivnosti;
- 3) minimalni udio prihoda od obveznica koji se koristi za djelatnosti koje su ekološki održive u skladu sa zahtjevima o taksonomiji održivih aktivnosti.

(4) Za izdavaoce obveznica povezanih sa održivošću, obrasci iz stava 1 ovog člana sadrže sljedeće elemente:

- 1) obrazloženje, nivo ambicije, značajnost i metodologiju izračunavanja ključnih pokazatelja uspješnosti koje je utvrdio izdavalac;
- 2) način na koji se prihodi od obveznica koriste za realizaciju planova, ako je izdavalac obavezan da objavljuje te planove u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, ili ako je izdavalac dobrovoljno objavio takve planove;
- 3) prema potrebi, način na koji su prihodi od obveznica povezani sa prometom, kapitalnim rashodima i operativnim rashodima izdavaoca usklađeni sa taksonomijom;
- 4) opis strukture obveznica, uključujući mehanizam prilagođavanja kupona.

(5) Bliži način utvrđivanja sadržaja, metodologije i načina prezentacije informacija koje se objavljuju u obrascima iz st. 1 do 4 ovog člana propisuje Komisija, pri čemu uzima u obzir informacije o ekološkim, socijalnim i upravljačkim aspektima koje je potrebno objaviti u skladu sa drugim relevantnim propisima, kako bi se izbjeglo preklapanje objava za izdavaoce, kao i potrebe učesnika na finansijskim tržištima koji podliježu obavezama objavljivanja informacija po drugim propisima.

VI. EKSTERNI OCJENJIVAČI EVROPSKIH ZELENIH OBVEZNICA

Registracija i upis u registar

Član 24

(1) Eksterni ocjenjivači evropskih zelenih obveznica dužni su da se, prije početka obavljanja djelatnosti na teritoriji Crne Gore, registruju kod ESMA-e.

(2) Eksterni ocjenjivači iz stava 1 ovog člana upisuju se u registar eksternih ocjenjivača koji vodi Komisija.

(3) Komisija upisuje u registar samo eksterne ocjenjivače koji su registrovani kod ESMA-e.

(4) Na državne revizore ne primjenjuju se odredbe čl. 24 do 27 ovog zakona.

Zahtjev za registraciju eksternog ocjenjivača evropskih zelenih obveznica

Član 25

(1) Podnositelj zahtjeva za registraciju eksternog ocjenjivača evropskih zelenih obveznica podnosi ESMA-i zahtjev za registraciju eksternog ocjenjivača evropskih zelenih obveznica koji sadrži sljedeće:

- 1) puni naziv podnosioca zahtjeva, adresu sjedišta, adresu internet stranice i, ako postoji, identifikacioni broj pravnog lica;
- 2) ime i kontakt podatke lica za kontakt;
- 3) pravni oblik podnosioca zahtjeva;
- 4) vlasničku strukturu podnosioca zahtjeva;
- 5) identitet članova višeg rukovodstva i odbora sa biografijama koji sadrže informacije o njihovim kvalifikacijama, iskustvu i poslovnim sposobnostima;
- 6) broj analitičara, zaposlenih i drugih lica uključenih u aktivnosti ocjenjivanja, i opis njihove stručnosti i iskustva relevantnog za eksterno ocjenjivanje;
- 7) opis procedura i metodologija koje podnositelj zahtjeva koristi za davanje ocjena;
- 8) informacije o korporativnom upravljanju, uključujući politike i procedure za upravljanje i transparentno objavljivanje sukoba interesa;
- 9) ukoliko je primjenjivo, dokumentaciju o izdvajanju poslovnih procesa i subjekte koji obavljaju izdvojene poslovne procese;
- 10) informacije o drugim djelatnostima podnosioca zahtjeva, ako postoje.

(2) ESMA upisuje u podnosioc zahtjeva kao eksterne ocjenjivače, ukoliko su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) Više rukovodstvo i članovi odbora:
 - a) posjeduju dobar ugled;
 - b) imaju potrebnu stručnost za obavljanje poslova eksternog ocjenjivača;
 - c) posjeduju odgovarajuće stručne kvalifikacije;
 - d) imaju relevantno iskustvo u oblastima kao što su kontrola kvaliteta, ocjenjivanje prije i nakon izdavanja, i ocjenjivanje izvještaja o uticaju na životnu sredinu;

2) broj i stručna osposobljenost zaposlenih uključenih u aktivnosti ocjenjivanja su dovoljni za obavljanje poslova;

3) interni sistemi i procedure za obezbjeđenje usklađenosti sa zakonskim zahtjevima su adekvatni i efikasni.

(3) ESMA procjenjuje potpunost zahtjeva i prateće dokumentacije iz stava 1 i 2 ovog člana u roku od 20 radnih dana od prijema zahtjeva.

(4) Ukoliko zahtjev iz stava 1 ovog člana nije potpun, Komisija obavještava podnosioca zahtjeva i daje mu rok za dostavljanje dodatnih podataka.

(5) U slučaju da su zahtjev i prateća dokumentacija iz stava 1 ovog člana potpuni, Komisija donosi rješenje o registraciji i o tome obavještava podnosioca zahtjeva.

(6) ESMA donosi rješenje o registraciji ili odbijanju u roku od 45 radnih dana od prijema potpunog zahtjeva.

(7) ESMA može rok iz stava 6 ovog člana da produži za dodatnih 15 radnih dana u slučaju izdvajanja određenih poslovnih procesa.

(8) ESMA u vezi sa donošenjem rješenja o registraciji ili odbijanju pisanim putem obavještava podnosioca zahtjeva a u slučaju odbijanja navodi obrazloženje.

(9) Komisija vodi registar eksternih ocjenjivača evropskih zelenih obveznica na osnovu odluka ESMA-e o registraciji ili odbijanju registracije i dužna je da o svakom upisu ili brisanju iz registra obavijesti ESMA-u u roku od pet radnih dana od izvršene promjene.

(10) Bliže uslove, sadržaj i način dostavljanja zahtjeva iz stava 1 ovog člana utvrđuje Komisija, u dijelu koji se odnosi na postupak pred Komisijom.

Bitne promjene relevantne za registraciju

Član 26

(1) Eksterni ocjenjivač dužan je da, prije sprovođenja promjena, obavijesti ESMA-u o svim bitnim promjenama u vezi informacija i dokumentacije koje su dostavljene Komisiji u skladu sa članom 25 stav 1 ovog zakona. Istovremeno, eksterni ocjenjivač o istim promjenama obavještava i Komisiju, radi ažuriranja registra.

(2) Ako ESMA uloži prigovor na prijavljene bitne promjene iz stava 1 ovog člana, eksterni ocjenjivač je dužan bez odlaganja obavijestiti Komisiju o tom prigovoru.

(3) Prigovor ESMA-e iz stava 2 ovog člana odlaže sprovođenje promjena do konačne odluke ESMA-e.

(4) Komisija obavještava ESMA-u o svim bitnim promjenama koje su prijavljene samo Komisiji, kao i o svim radnjama preduzetim u vezi sa ažuriranjem registra, u roku od pet radnih dana od dana prijema obavještenja o promjenama.

(5) Bliže uslove, sadržaj i način dostavljanja obavještenja Komisiji iz stava 1 ovog člana propisuje Komisija, u dijelu koji se odnosi na ažuriranje registra.

Jezička pravila

Član 27

(1) Podnosilac zahtjeva iz člana 25 ovog zakona podnosi Komisiji zahtjev za upis u registar, kao i svu drugu komunikaciju i dokumentaciju koja se dostavlja Komisiji, na jednom od službenih jezika u Crnoj Gori.

(2) Jezička pravila iz stava 1 ovog člana ne utiču na obaveze eksternog ocjenjivača u vezi sa jezikom komunikacije sa ESMA-om, koje se primjenjuju u skladu sa relevantnim propisima Evropske unije.

VII. ORGANIZACIONI ZAHTJEVI, PROCESI I DOKUMENTI UPRAVLJANJA

Opšta načela

Član 28

(1) Eksterni ocjenjivač evropskih zelenih obveznica dužan je da koristi odgovarajuće sisteme, resurse i procedure u cilju ispunjavanja obaveza propisanih ovim zakonom.

(2) Eksterni ocjenjivač najmanje jednom godišnje prati i procjenjuje adekvatnost i efikasnost sistema, resursa i procedura iz stava 1 ovog člana i preduzima odgovarajuće mjere radi otklanjanja utvrđenih nedostataka.

(3) Radi utvrđivanja kriterijuma za procjenu primjerenosti, adekvatnosti i efikasnosti sistema, resursa i procedura eksternih ocjenjivača iz st. 1 i 2 ovog člana, primjenjuju se važeći tehnički standardi Evropske unije koji su primjenjivi u trenutku sprovođenja procjene.

(4) Komisija pravilima bliže propisuje kriterijume za procjenu primjerenosti, adekvatnosti i efikasnosti sistema, resursa i procedura eksternih ocjenjivača iz st. 1 i 2 ovog člana, u skladu sa stavom 3 ovog člana.

Više rukovodstvo i članovi odbora

Član 29

(1) Više rukovodstvo i članovi odbora eksternog ocjenjivača dužni su da obezbijede, odnosno nadziru:

- 1) dobro i pažljivo upravljanje eksternim ocjenjivačem;
- 2) nezavisnost u aktivnostima ocjenjivanja;
- 3) pravilnu identifikaciju, otklanjanje ili rješavanje i transparentno objavljivanje svakog stvarnog ili mogućeg sukoba interesa;
- 4) usklađenost poslovanja eksternog ocjenjivača sa ovim zakonom u svakom trenutku.

(2) Bliže uslove, kriterijume i način procjene dobrog i pažljivog upravljanja eksternim ocjenjivačem iz stava 1 tačka 1 ovog člana i upravljanja sukobima interesa iz stava 1 tačka 3 ovog člana, primjenjuju se važeći tehnički standardi Evropske unije koji su primjenjivi u trenutku sprovođenja procjene.

(3) Komisija pravilima bliže propisuje kriterijume i način procjene iz stava 2 ovog člana.

Analitičari i zaposleni eksternog ocjenjivača i druga lica uključena u aktivnosti ocjenjivanja

Član 30

(1) Eksterni ocjenjivač dužan je da obezbijedi da njegovi analitičari i zaposleni, kao i druga fizička lica čije su im usluge stavljene na raspolaganje ili su pod njegovom kontrolom i koja neposredno učestvuju u aktivnostima ocjenjivanja, imaju potrebno znanje, iskustvo i osposobljenost za poslove koji su im dodijeljeni.

(2) Licima iz stava 1 ovog člana nije dozvoljeno da iniciraju pregovore ili učestvuju u pregovorima o naknadama ili drugim plaćanjima sa subjektom koji se ocjenjuje, povezanim trećim licem, ili licem koje je direktno ili indirektno povezano odnosom kontrole sa subjektom koji se ocjenjuje.

(3) Radi procjene znanja, iskustva i obuke lica iz stava 1 ovog člana, primjenjuju se važeći tehnički standardi Evropske unije relevantni u trenutku sprovođenja procjene.

(4) Komisija pravilima bliže propisuje kriterijume i način sprovođenja procjene iz stava 3 ovog člana.

Funkcija praćenja usklađenosti

Član 31

(1) Eksterni ocjenjivači uspostavljaju i održavaju trajnu, nezavisnu i efikasnu funkciju praćenja usklađenosti aktivnosti koje obavljaju u skladu sa ovim zakonom.

(2) Eksterni ocjenjivači dužni su da obezbijede da funkcija praćenja usklađenosti ispunjava sljedeće uslove:

- 1) raspolaže ovlašćenjima za uredno i nezavisno izvršavanje svojih odgovornosti;
- 2) ima potrebne resurse, stručno znanje i pristup svim relevantnim informacijama;
- 3) ne prati niti ocjenjuje aktivnosti koje sama obavlja;
- 4) ne prima naknadu koja zavisi od poslovnih rezultata eksternog ocjenjivača.

(3) Nalazi funkcije praćenja usklađenosti stavljaju se na raspolaganje nadzornom ili administrativnom organu eksternog ocjenjivača.

(4) Radi procjene ispunjenosti uslova iz stava 2 ovog člana, primjenjuju se važeći tehnički standardi Evropske unije koji su primjenjivi u trenutku sprovođenja procjene.

(5) Komisija pravilima bliže propisuje kriterijume i način procjene iz stava 4 ovog člana.

Interne politike i procedure

Član 32

(1) Eksterni ocjenjivači donose i sprovode interne politike dužne pažnje i procedure kojima se obezbjeđuje da poslovni interesi ne utiču na nezavisnost niti narušavaju ispravnost aktivnosti ocjenjivanja.

(2) Eksterni ocjenjivači dužni su da donesu i primjenjuju odgovarajuće administrativne i računovodstvene procedure, mehanizme interne kontrole i aranžmane za efikasnu kontrolu i zaštitu informacionih sistema i sistema za obradu podataka.

(3) Radi procjene primjerenosti procedura, mehanizama i aranžmana iz stava 2 ovog člana, primjenjuju se važeći tehnički standardi Evropske unije koji su primjenjivi u trenutku sprovođenja procjene.

(4) Komisija pravilima bliže propisuje kriterijume i način procjene iz stava 3 ovog člana.

Metodologije ocjenjivanja i informacije koje se koriste za ocjene

Član 33

(1) Eksterni ocjenjivači donose i sprovode mjere kojima se obezbjeđuje da njihove ocjene predstavljaju mišljenje zasnovano na detaljnoj analizi svih informacija koje su im dostupne, a koje su prema njihovim metodologijama relevantne za analizu.

(2) Eksterni ocjenjivači javno objavljuju ključne korake koji su preduzeti u procesu ocjenjivanja i na osnovu kojih su donijeli zaključke za svaku pojedinačnu ocjenu.

(3) Eksterni ocjenjivači koriste informacije odgovarajućeg kvaliteta i iz pouzdanih izvora.

(4) Radi utvrđivanja kriterijuma za procjenu kvaliteta i pouzdanosti informacija iz stava 3 ovog člana primjenjuju se važeći tehnički standardi Evropske unije koji su primjenjivi u trenutku sprovođenja procjene.

(5) Komisija pravilima bliže propisuje kriterijume i način procjene kvaliteta i pouzdanosti informacija iz stava 3 ovog člana, u skladu sa stavom 4 ovog člana.

Greške u metodologijama ocjenjivanja ili u njihovoj primjeni

Član 34

(1) Eksterni ocjenjivač koji utvrdi grešku u metodologiji ocjenjivanja ili u njenoj primjeni, a koja može imati značajan uticaj na ocjenu, dužan je da bez odlaganja o tome obavijesti ESMA-u, Komisiju, kao i izdavaoce evropskih zelenih obveznica na koje se greška odnosi, kao i da pruži objašnjenje greške.

(2) Eksterni ocjenjivač dužan je da blagovremeno otkloni greške iz stava 1 ovog člana i da u najkraćem mogućem roku objavi informacije o grešci na svojim internet stranicama, zajedno sa revidiranom i ispravljenom ocjenom, ako je primjenjivo. U revidiranim dokumentima navode se razlozi za izvršene izmjene.

Eksternalizacija

Član 35

(1) Eksterni ocjenjivači koji eksternalizuju aktivnosti ocjenjivanja trećim pružaocima usluga dužni su da obezbijede da ti pružaoci usluga posjeduju odgovarajuću stručnost i kapacitete za pouzdano i profesionalno obavljanje eksternalizovanih aktivnosti. Eksterni ocjenjivači dužni su da obezbijede da eksternalizacija ne umani kvalitet njihove interne kontrole, niti mogućnost ESMA-e da vrši nadzor nad njihovom usklađenošću sa propisima Evropske unije, kao ni mogućnost Komisije da vodi registar i postupa u skladu sa ovim zakonom.

(2) Eksterni ocjenjivači ne mogu eksternalizovati sve svoje aktivnosti ocjenjivanja niti funkciju praćenja usklađenosti.

(3) Eksterni ocjenjivači dužni su da prije eksternalizacije obavijeste ESMA-u, a istovremeno i Komisiju o aktivnostima ocjenjivanja koje namjeravaju eksternalizovati, uključujući opis potrebnih ljudskih i tehničkih resursa za svaku od aktivnosti i razloge za eksternalizaciju.

(4) Eksterni ocjenjivači dužni su da obezbijede da eksternalizacija ne umani niti oslabi sposobnost članova višeg rukovodstva ili upravljačkog tijela eksternog ocjenjivača da obavljaju svoje funkcije ili dužnosti.

(5) Eksterni ocjenjivači dužni su da obezbijede da treći pružaoci usluga ispunjavaju sve nadzorne zahtjeve ESMA-e, a u dijelu koji se odnosi na ažuriranje registra zahtjeve Komisije.

(6) Eksterni ocjenjivači zadržavaju punu odgovornost za eksternalizovane aktivnosti i preduzimaju mjere kojima se obezbjeđuje:

- 1) procjena da li treći pružaoci usluga obavljaju eksternalizovane aktivnosti djelotvorno i u skladu sa propisima, te blagovremena korekcija utvrđenih nedostataka;
- 2) identifikovanje potencijalnih rizika povezanih sa eksternalizovanim aktivnostima;
- 3) adekvatno periodično praćenje eksternalizovanih aktivnosti;
- 4) odgovarajući postupci kontrole eksternalizovanih aktivnosti, uključujući efikasan nadzor nad aktivnostima i povezanim rizicima kod trećih pružalaca usluga;

5) kontinuitet poslovanja eksternalizovanih aktivnosti.

(7) Za potrebe sprovođenja mjera iz stava 6 tačka 5 ovog člana, eksterni ocjenjivači dužni su da pribave informacije o planovima kontinuiteta poslovanja trećeg pružaoca usluga, procijene njihovu adekvatnost i po potrebi zahtijevaju njihovo unapređenje.

(8) Radi utvrđivanja kriterijuma iz stava 1 ovog člana primjenjuju se važeći tehnički standardi Evropske unije koji su primjenjivi u trenutku sprovođenja procjene.

(9) Komisija pravilima bliže propisuje kriterijume za procjenu sposobnosti i kapaciteta trećih pružalaca usluga, kao i kriterijume za obezbjeđenje da eksternalizacija ne umani kvalitet interne kontrole niti nadzor ESMA-e ili Komisije, u skladu sa stavom 8 ovog člana.

Zahtjevi za vođenje evidencije

Član 36

(1) Eksterni ocjenjivači dužni su da vode odgovarajuću evidenciju o:

- 1) identitetu lica koja učestvuju u izradi i odobravanju ocjena i datumima donošenja odluka o odobravanju ocjena;
- 2) dokumentaciji o postupcima i metodologijama koje primjenjuju pri ocjenjivanju i sastavljanju ocjena;
- 3) internim dokumentima, uključujući informacije koje nijesu javno dostupne i radne dokumente na osnovu kojih su pripremljene sve objavljene ocjene;
- 4) postupcima i mjerama koje preduzimaju radi usklađivanja sa ovim zakonom;
- 5) internim i eksternim saopštenjima u vezi sa aktivnostima ocjenjivanja, uključujući elektronsku komunikaciju, primljenu i poslatu od strane eksternog ocjenjivača i njegovih zaposlenih;
- 6) dokumentaciji koja sadrži predugovorne procjene iz člana 37 stav 2 ovog zakona.

(2) Evidencija i dokumenti iz stava 1 ovog člana čuvaju se najmanje pet godina nakon dospijeca obveznice i na zahtjev stavljaju se na raspolaganje ESMA-i i Komisiji, u dijelu svojih nadležnosti.

(3) Ako ESMA povuče registraciju eksternog ocjenjivača, on je dužan da evidenciju i dokumenta čuva dodatnih pet godina.

(4) Dokumenta koja se odnose na prava i obaveze eksternog ocjenjivača i izdavaoca evropske zelene obveznice u skladu sa ugovorom o pružanju usluga ocjenjivanja čuvaju se tokom čitavog trajanja ugovornog odnosa.

Sukob interesa i povjerljivost informacija

Član 37

(1) Eksterni ocjenjivači dužni su da u svojim ocjenama identifikuju, otklone ili upravljaju i transparentno objavljuju svaki postojeći ili mogući sukob interesa koji se odnosi na:

- 1) njihove analitičare ili zaposlene;
- 2) akcionare koji posjeduju najmanje 10% kapitala ili glasačkih prava u eksternom ocjenjivaču ili u pravnom licu koje vrši kontrolu nad eksternim ocjenjivačem;
- 3) lica koja su ugovornim odnosom povezana sa eksternim ocjenjivačem i koja neposredno učestvuju u aktivnostima ocjenjivanja;
- 4) lica koja odobravaju ocjene.

(2) Prije zaključenja ugovora o pružanju usluga sa izdavaocem, eksterni ocjenjivač vrši predugovornu procjenu postojanja stvarnog ili mogućeg sukoba interesa i o tome vodi odgovarajuću dokumentaciju, a eksterni ocjenjivač ažurira predugovornu procjenu i dokumentaciju ukoliko nakon zaključenja ugovora dođe do povećanja rizika od sukoba interesa.

(3) Eksterni ocjenjivač ne daje ocjenu ako utvrdi postojanje stvarnog sukoba interesa koji nije moguće otkloniti ili njime upravljati na odgovarajući način.

(4) Naknade koje eksterni ocjenjivači naplaćuju za usluge ocjenjivanja ne smiju zavisiti od rezultata ocjene niti od drugog ishoda obavljanja aktivnosti ocjenjivanja.

(5) Analitičari, zaposleni eksternog ocjenjivača i druga lica koja su ugovornim odnosom povezana sa eksternim ocjenjivačem i neposredno učestvuju u aktivnostima ocjenjivanja dužni su da čuvaju poslovnu tajnu.

(6) Eksterni ocjenjivači dužni su da obezbijede da analitičari, zaposleni i druga fizička lica iz stava 5 ovog člana:

- 1) preduzimaju sve potrebne mjere radi zaštite imovine i evidencije u posjedu eksternog ocjenjivača od prevare, krađe ili zloupotrebe, uzimajući u obzir prirodu, veličinu i složenost poslovanja i aktivnosti ocjenjivanja;
- 2) ne objavljuju informacije o ocjenama i mogućim budućim ocjenama nikome osim izdavaocima koji su zahtijevali ocjenjivanje;
- 3) koriste i razmjenjuju povjerljive informacije isključivo za potrebe aktivnosti ocjenjivanja.

Pružanje drugih usluga

Član 38

(1) Eksterni ocjenjivači koji, pored aktivnosti ocjenjivanja, pružaju i druge usluge, dužni su da obezbijede da te usluge ne stvaraju sukob interesa sa aktivnostima ocjenjivanja evropskih zelenih obveznica.

(2) Eksterni ocjenjivači dužni su da u svojim ocjenama objave sve druge usluge koje pružaju izdavaocu koji se ocjenjuje, kao i povezanim trećim licima.

VIII. OCJENE

Upućivanje na ESMA-u ili druga nadležna tijela

Član 39

Eksterni ocjenjivači ne smiju u svojim ocjenama ili drugim materijalima koji se odnose na proces ocjenjivanja upućivati na ESMA-u ili druga nadležna tijela na način koji bi mogao dovesti do zaključka da ESMA ili bilo koje nadležno tijelo prihvata ili odobrava date ocjene ili aktivnosti ocjenjivanja eksternog ocjenjivača.

Objavljivanje ocjena

Član 40

(1) Eksterni ocjenjivači dužni su da na svojim internet stranicama objave i bez naknade učine dostupnim:

- 1) ocjene koje daju prije izdavanja evropske zelene obveznice, u razumnom roku prije njenog izdavanja;
- 2) ocjene koje daju nakon izdavanja, bez odlaganja nakon završetka ocjene izvještaja o raspodjeli prihoda;
- 3) ocjene izvještaja o uticaju na životnu sredinu koje su dali, bez odlaganja nakon završetka njihove ocjene.

(2) Ocjene iz stava 1 ovog člana ostaju javno dostupne na internet stranicama eksternog ocjenjivača najmanje do dospijeca odgovarajuće obveznice.

(3) Eksterni ocjenjivač koji odluči da više neće davati ocjene dužan je da bez odlaganja objavi obavještenje o razlozima za prestanak pružanja tih ocjena na svojim internet stranicama.

IX. USLUGE EKSTERNIH OCJENJIVAČA IZ TREĆIH ZEMALJA

Usluge eksternih ocjenjivača iz trećih zemalja

Član 41

(1) Eksterni ocjenjivači iz trećih zemalja mogu pružati usluge ocjenjivanja izdavaocima evropskih zelenih obveznica u Crnoj Gori ako su upisani u registar eksternih ocjenjivača iz trećih zemalja koji vodi ESMA, u skladu sa članom 49 ovog zakona.

(2) Eksterni ocjenjivač iz treće zemlje koji je registrovan kod ESMA-e smatra se ovlaštenim za pružanje ovih usluga na teritoriji Crne Gore, bez sprovođenja dodatne procedure od strane Komisije.

(3) Komisija ne može propisati dodatne zahtjeve u vezi sa pitanjima koja su uređena regulativom (EU) 2023/2631 za eksterne ocjenjivače iz trećih zemalja registrovane od strane ESMA-e.

(4) Prije početka pružanja usluga izdavaocima evropskih zelenih obveznica sa sjedištem u Crnoj Gori, eksterni ocjenjivač iz treće zemlje dužan je da obavijesti Komisiju o namjeri pružanja usluga i dostavi dokaz o registraciji kod ESMA-e, radi upisa u evidenciju Komisije iz člana 49 ovog zakona.

(5) Eksterni ocjenjivač iz treće zemlje dužan je, prije početka pružanja usluga izdavaocima zelenih obveznica sa sjedištem u Crnoj Gori, da prihvati nadležnost suda Crne Gore ili arbitražnog suda sa sjedištem u Crnoj Gori za sve sporove koji proisteknu iz pružanja tih usluga.

X. SARADNJA SA ESMA-OM

Saradnja nadležnih organa

Član 42

(1) Komisija sarađuje sa nadležnim organima drugih država, kao i sa ESMA-om, radi sprovođenja ovog zakona i

bez odlaganja razmjenjuje informacije i sarađuje u vezi sa istražnim radnjama, nadzorom i sprovođenjem propisa.

(2) Komisija, u okviru svojih nadležnosti i u skladu sa zakonom, sarađuje sa pravosudnim organima radi pribavljanja informacija o krivičnim istragama i postupcima pokrenutim zbog povreda ovog zakona, kao i radi dostavljanja tih informacija drugim nadležnim organima u cilju ispunjavanja obaveza saradnje.

(3) Komisija može odbiti zahtjev za dostavljanje informacija ili saradnju u istrazi samo u sljedećim izuzetnim slučajevima:

- 1) ako bi prihvatanje zahtjeva vjerovatno negativno uticalo na sopstvenu istragu, sprovođenje propisa ili na krivičnu istragu;
- 2) ako je u vezi sa istim djelima protiv istih lica već pokrenut postupak pred nadležnim organima u Crnoj Gori;
- 3) ako je u vezi sa istim licima za ista djela već donesena pravosnažna presuda u Crnoj Gori.

(4) Komisija može zatražiti pomoć nadležnih organa drugih država u vezi sa sprovođenjem direktnog nadzora ili istraga.

(5) Kada Komisija primi zahtjev drugog nadležnog organa, može:

- 1) samostalno sprovesti nadzor ili istragu;
- 2) omogućiti organu koji je podnio zahtjev da učestvuje u nadzoru ili istrazi;
- 3) omogućiti organu koji je podnio zahtjev da samostalno sprovede nadzor ili istragu;
- 4) imenovati revizore ili stručna lica da sprovedu nadzor ili istragu;
- 5) podijeliti pojedine nadzorne aktivnosti sa drugim nadležnim organima.

(6) U slučaju sekjuritizovanih obveznica, Komisija obavještava nadležno tijelo druge države o utvrđenom ili mogućem neispunjavanju obaveza iz čl. 11 do 17 ovog zakona, radi preduzimanja odgovarajućih mjera u okviru njihovih nadležnosti.

(7) Ako Komisija nije saglasna sa mjerama ili nedjelovanjem drugog organa, o tome bez odlaganja obavještava sve uključene nadležne organe radi koordinacije postupanja.

(8) Komisija može zatražiti intervenciju ESMA-e u slučajevima kada se zahtjev za saradnju, naročito razmjenu informacija, odbije ili se po njemu ne postupi u razumnom roku.

(9) Komisija pravilima propisuje bliže vrste informacija koje se razmjenjuju, kao i standardne obrasce, predloške i postupke za saradnju i razmjenu informacija iz ovog člana.

Čuvanje poslovne tajne

Član 43

(1) Sve informacije koje Komisija razmjenjuje sa nadležnim organima drugih država i sa ESMA-om na osnovu ovog zakona, a koje se odnose na poslovne ili operativne uslove, kao i druga ekonomska ili lična pitanja, smatraju se povjerljivim i podliježu obavezi čuvanja poslovne tajne, osim ako Komisija prilikom razmjene informacije navede da se ona može objaviti ili ako je objavljivanje nužno radi pokretanja postupka pred nadležnim organom.

(2) Obaveza čuvanja poslovne tajne primjenjuje se na sva službena lica i bivša službena lica Komisije, kao i na lica na koja je Komisija prenijela određene nadležnosti. Povjerljive informacije ne smiju se otkrivati trećim licima, osim u slučajevima utvrđenim pravom Crne Gore ili pravom Evropske unije koje se primjenjuje u skladu sa ovim zakonom, uključujući obaveze koje proističu iz međunarodne saradnje.

Mjere predostrožnosti

Član 44

(1) Ako Komisija utvrdi jasne i opravdane razloge da izdavalac evropske zelene obveznice postupaju protivno odredbama ovog zakona, o tim nalazima obavještava nadležno tijelo države u kojoj je izdavalac registrovan, kao i ESMA-u.

(2) Ako, uprkos mjerama preduzetim od strane nadležnog tijela druge države, izdavalac nastavi da krši ovaj zakon, Komisija, nakon obavještavanja tog nadležnog tijela i ESMA-e, preduzima sve odgovarajuće mjere radi zaštite investitora u skladu sa svojim nadležnostima i o tome bez odlaganja obavještava ESMA-u.

(3) Ako Komisija nije saglasna sa mjerama koje je preduzelo drugo nadležno tijelo u skladu sa stavom 2 ovog člana, može se obratiti ESMA-i.

Zahtjevi za dostavljanje podataka

Član 45

(1) ESMA može jednostavnim zahtjevom ili odlukom zatražiti od sljedećih lica dostavljanje svih informacija potrebnih za obavljanje njenih dužnosti u skladu sa ovim zakonom:

- 1) lica koja u stvarnosti obavljaju poslove vanjskog ocjenjivača;
- 2) članova nadzornog, upravnog ili izvršnog organa eksternog ocjenjivača;
- 3) članova višeg rukovodstva eksternog ocjenjivača;
- 4) svakog lica koje neposredno učestvuje u aktivnostima procjene koje sprovodi eksterni ocjenjivač;
- 5) zakonskih zastupnika i zaposlenih u licima kojima je eksterni ocjenjivač povjerio obavljanje određenih funkcija u skladu sa ovim zakonom;
- 6) lica koja su na drugi način blisko i suštinski povezana sa upravljanjem eksternim ocjenjivačem, uključujući akcionare koji posjeduju najmanje 10% kapitala ili glasačkih prava u eksternom ocjenjivaču ili u pravnom licu koje ima ovlaštenje da vrši kontrolu ili dominantan uticaj nad eksternim ocjenjivačem;

- 7) svakog lica koje djeluje kao eksterni ocjenjivač ili se lažno predstavlja kao eksterni ocjenjivač i svakog lica koje za takvo lice obavlja bilo koju od funkcija iz tačaka 1 do 6 ovog stava.
- (2) Prilikom upućivanja zahtjeva za dostavljanje informacija u skladu sa stavom 1 ovog člana, ESMA:
 - 1) upućuje na ovaj član zakona kao pravni osnov tog zahtjeva;
 - 2) navodi svrhu zahtjeva;
 - 3) precizira koje informacije se zahtijevaju;
 - 4) odredi rok za dostavljanje informacija;
 - 5) obavijesti lice kome je zahtjev upućen da dostavljanje informacija nije obavezno, ali da, ukoliko odluči da ih dostavi, dostavljene informacije ne smiju biti netačne, nepotpune ili obmanjujuće;
 - 6) upozori na mogućnost izricanja novčane kazne u skladu sa ovim zakonom, ukoliko dostavljene informacije budu netačne, nepotpune ili obmanjujuće.
- (3) Kada putem rješenja zahtjeva dostavljanje informacija, ESMA:
 - 1) upućuje na ovaj član zakona kao pravni osnov tog zahtjeva;
 - 2) navede svrhu za koju se informacije traže;
 - 3) precizira koje se informacije zahtijevaju;
 - 4) odredi rok za dostavljanje informacija;
 - 5) upozori na mogućnost izricanja periodičnih penala ukoliko dostavljene informacije budu nepotpune;
 - 6) upozori na mogućnost izricanja novčane kazne ukoliko dostavljene informacije budu netačne ili obmanjujuće;
 - 7) obavijesti lice da se pravni lijekovi protiv odluka ESMA-e ostvaruju u skladu sa pravom Evropske unije.
- (4) Lica iz stava 1 ovog člana, njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici, dužni su da ESMA-I dostave tražene informacije u skladu sa zahtjevom ili rješenjem ESMA-e. Ovlašćeni advokati mogu dostaviti informacije u ime stranke, za čiju tačnost, potpunost i istinitost stranke snose punu odgovornost.
- (5) ESMA bez odlaganja dostavlja primjerak zahtjeva ili rješenja iz st. 2 i 3 ovog člana nadležnom organu države u kojoj lice iz stava 1 ima prebivalište, boravište ili poslovno sjedište, ukoliko je to neophodno radi vršenja nadzora ili međunarodne saradnje.

Saradnja Komisije u nadzoru koji sprovodi ESMA

Član 46

- (1) Komisija sarađuje sa ESMA-om u vršenju njenih nadzornih aktivnosti koje se odnose na eksterne ocjenjivače i izdavaoce zelenih obveznica čije se poslovanje odnosi na Crnu Goru.
- (2) Komisija pruža ESMA-i informacije i tehničku podršku u vezi sa poslovanjem eksternih ocjenjivača i izdavalaca koji su obuhvaćeni ovim zakonom, u skladu sa svojim nadležnostima.
- (3) Ako ESMA vrši nadzorne aktivnosti nad eksternim ocjenjivačem ili izdavaocem čije se poslovanje odnosi na Crnu Goru, Komisija može, na zahtjev ESMA-e, prisustvovati nadzoru, u dijelu u kojem je to u skladu sa propisima Crne Gore.
- (4) Ako nadzorne aktivnosti ESMA-e zahtijevaju pristup informacijama, dokumentima ili prostorijama u Crnoj Gori, Komisija pruža podršku u skladu sa zakonima Crne Gore, uz obavezu poštovanja propisa o zaštiti podataka, poslovnoj tajni i procedurama nadzora u Crnoj Gori.
- (5) Komisija može, na zahtjev ESMA-e, sprovoditi pojedine nadzorne radnje u ime ESMA-e, u okviru nadležnosti utvrđenih ovim zakonom.
- (6) Ako nadzor ESMA-e zahtijeva postupanje policije ili pravosudnih organa, Komisija može podnijeti zahtjev nadležnim organima Crne Gore samo u skladu sa važećim zakonima Crne Gore, bez prenošenja bilo kakvih nadzornih ovlašćenja ESMA-i na teritoriji Crne Gore.

Izvršavanje ovlašćenja

Član 47

Ovlašćenja dodijeljena ESMA-i, službeniku ESMA-e ili drugom licu koje je ESMA ovlastila u skladu sa čl. 45 i 46 ovog zakona ne mogu se koristiti za zahtijevanje dostavljanja informacija ili dokumenata koji podliježu obavezi čuvanja povjerljivosti u skladu sa zakonom.

Razmjena informacija

Član 48

(1) Komisija, ESMA i druga nadležna domaća i inostrana tijela bez nepotrebnog odlaganja razmjenjuju informacije koje su potrebne za izvršavanje obaveza u skladu sa ovim zakonom.

(2) Komisija, ESMA, druga nadležna tijela, kao i fizička i pravna lica koja prilikom izvršavanja obaveza u skladu sa ovim zakonom raspolažu povjerljivim informacijama, koriste te informacije isključivo radi izvršavanja tih obaveza i u skladu sa propisima kojima se uređuje čuvanje povjerljivih podataka.

Registar eksternih ocjenjivača

Član 49

(1) Radi transparentnosti i informisanja učesnika na tržištu kapitala, Komisija vodi javno dostupan registar eksternih ocjenjivača koji obuhvata:

- 1) eksterne ocjenjivače koji su upisani u registar Komisije u skladu sa članom 24 ovog zakona;
- 2) eksterne ocjenjivače iz trećih zemalja koji su registrovani kod ESMA-e i koji su, u skladu sa članom 41 ovog zakona, obavijestili Komisiju o namjeri pružanja usluga u Crnoj Gori.

(2) Registar sadrži najmanje sljedeće podatke:

- 1) osnovne identifikacione podatke eksternog ocjenjivača;
- 2) kontakt podatke i adresu internet stranice;
- 3) vrstu pruženih usluga;
- 4) za ocjenjivače iz trećih zemalja - podatke o nadležnom organu treće zemlje koji vrši nadzor nad ocjenjivačem;
- 5) datum stupanja na snagu odluka ESMA-e koje se odnose na registraciju, priznanje, suspenziju, zabranu ili brisanje eksternog ocjenjivača.

(3) Komisija redovno ažurira registar na osnovu odluka ESMA-e i obavještenja eksternih ocjenjivača iz trećih zemalja iz člana 41 ovog zakona.

(4) Komisija bez odlaganja obavještava ESMA-u o svakom upisu, izmjeni ili brisanju podataka iz registra koji se odnosi na eksterne ocjenjivače iz trećih zemalja.

XI. TRANSPARENTNOST ODRŽIVOSTI U FINANSIJSKOM SEKTORU

Transparentnost politika u oblasti rizika održivosti

Član 50

(1) Učesnici na finansijskom tržištu dužni su da na svojim internet stranicama objave informacije o svojim politikama u vezi sa uključivanjem rizika održivosti u proces donošenja odluka o ulaganju.

(2) Investicioni savjetnici dužni su da na svojim internet stranicama objave informacije o svojim politikama u vezi sa uključivanjem rizika održivosti u svoja investiciona savjetovanja ili savjetovanja o osiguranju.

Transparentnost negativnih uticaja na održivost na nivou subjekta

Član 51

(1) Učesnici na finansijskom tržištu na svojim internet stranicama objavljuju i ažuriraju:

1) ako uzimaju u obzir glavne negativne uticaje odluka o ulaganju na činioce održivosti, izjavu o politikama dužne pažnje u vezi sa tim uticajima, uzimajući u obzir svoju veličinu, prirodu i obim svojih aktivnosti i vrste finansijskih proizvoda koje stavljaju na raspolaganje; ili

2) ako ne uzimaju u obzir glavne negativne uticaje odluka o ulaganju na činioce održivosti, jasne razloge zbog kojih to ne čine, uključujući, ako je primjenjivo, informacije o tome da li namjeravaju uzeti u obzir takve uticaje i kada planiraju to da učine.

(2) Učesnici na finansijskom tržištu u informacije koje objavljuju u skladu sa stavom 1 tačka 1 uključuju najmanje:

1) informacije o svojim politikama za identifikovanje glavnih negativnih uticaja na održivost i pokazatelja održivosti, kao i o određivanju prioriteta u vezi sa tim uticajima i pokazateljima;

2) opis glavnih negativnih uticaja na održivost i mjera koje su u vezi s tim preduzete ili, ako je primjenjivo, planiranih mjera;

3)

3) ako je primjenjivo, kratke sažetke politika angažovanja koje obuhvataju način na koji učesnik na finansijskom tržištu:

a) prati društva u koja ulaže u pogledu strategije, finansijskih i nefinansijskih rezultata, rizika, strukture kapitala, uticaja na životnu sredinu i društvo i korporativnog upravljanja;

b) ostvaruje prava glasa i druga prava akcionara;

c) vodi dijalog sa društvima u koja ulaže;

d) sarađuje sa drugim akcionarima i komunicira sa relevantnim zainteresovanim stranama;

e) upravlja stvarnim i mogućim sukobima interesa u vezi sa angažovanjem akcionara.

4) upućivanje na primjenu kodeksa odgovornog poslovnog ponašanja i međunarodno priznatih standarda u oblasti dužne pažnje i izvještavanja, kao i, ako je primjenjivo, stepen usklađenosti sa ciljevima Pariskog sporazuma.

(3) Odstupajući od stava 1 ovog člana, učesnici na finansijskom tržištu koji na dan bilansa premašuju kriterijum prosječnog broja od 500 zaposlenih tokom finansijske godine na svojim internet stranicama objavljuju i ažuriraju izjavu o svojim politikama dužne pažnje u vezi sa glavnim negativnim uticajima odluka o ulaganju na činioce održivosti. Ta izjava sadrži najmanje informacije iz stava 2 ovog člana.

(4) Odstupajući od stava 1 ovog člana, učesnici na finansijskom tržištu koji su matična društva grupe koja se sastoji od matičnog društva i zavisnih društava koja se konsoliduju, a koja na dan bilansa grupe na konsolidovanoj osnovi:

1) premašuju prosječan broj od 500 zaposlenih tokom finansijske godine, i

2) istovremeno ispunjavaju najmanje dva od sljedeća tri kriterijuma:

a) ukupna aktiva od 25.000.000 eura ili više;

b) neto prihod od 50.000.000 eura ili više;

c) prosječan broj od 250 zaposlenih tokom finansijske godine,

dužni su da na svojim internet stranicama objavljuju i ažuriraju izjavu o svojim politikama dužne pažnje u vezi sa glavnim negativnim uticajima odluka o ulaganju na činioce održivosti. Izjava sadrži najmanje informacije iz stava 2 ovog člana.

(5) Finansijski savjetnici na svojim internet stranicama objavljuju i ažuriraju:

1) informacije o tome da li, imajući u vidu svoju veličinu, prirodu i obim aktivnosti i vrste finansijskih proizvoda u vezi sa kojima pružaju savjete, u svom investicionom savjetovanju ili savjetovanju o osiguranju uzimaju u obzir glavne negativne uticaje na činioce održivosti; ili

2) informacije o razlozima zbog kojih u svom investicionom savjetovanju ili savjetovanju o osiguranju ne uzimaju u obzir glavne negativne uticaje odluka o ulaganju na činioce održivosti, kao i, ako je primjenjivo, informacije o tome da li namjeravaju da uzmu u obzir takve negativne uticaje i kada to planiraju da učine.

(6) Bliži sadržaj, metodologiju i način prikaza informacija iz ovog člana Komisija može propisati pravilima.

Transparentnost politika o isplati bonusa u vezi sa rizicima održivosti

Član 52

(1) Učesnici na tržištu finansijskih usluga i finansijski savjetnici dužni su da u svojim politikama nagrađivanja uključe informacije o tome kako su te politike usklađene sa uključivanjem rizika održivosti i da te informacije objave na svojim internet stranicama.

(2) Informacije iz stava 1 ovog člana unose se u politike nagrađivanja koje su ti subjekti dužni da uspostave i primjenjuju u skladu sa propisima kojima se uređuje njihovo poslovanje.

(3) Bliži sadržaj i način objavljivanja informacija iz stava 1 ovog člana utvrđuje Komisija.

Transparentnost uključivanja rizika održivosti u predugovorna obavještenja

Član 53

(1) Učesnici na tržištu finansijskih usluga dužni su da u svojim predugovornim obavještenjima uključe opis:

- 1) načina na koji rizici održivosti utiču na njihove odluke o ulaganju; i
- 2) rezultata procjene vjerovatnih uticaja rizika održivosti na prinos finansijskih proizvoda koje stavljaju na raspolaganje.

(2) Ako učesnici na tržištu finansijskih usluga ocijene da rizici održivosti nijesu relevantni za određeni finansijski proizvod, dužni su da u predugovornim obavještenjima daju jasno i sažeto obrazloženje razloga za takvu ocjenu.

(3) Finansijski savjetnici dužni su da u predugovornim obavještenjima uključe opis:

- 1) načina na koji rizici održivosti utiču na pružanje usluga investicionog savjetovanja ili savjetovanja o osiguranju; i
- 2) rezultata procjene vjerovatnih uticaja rizika održivosti na prinos finansijskih proizvoda o kojima daju savjet.

(4) Ako finansijski savjetnici ocijene da rizici održivosti nijesu relevantni, dužni su da daju jasno i sažeto obrazloženje razloga.

(5) Informacije iz st. 1 do 4 ovog člana objavljuju se u predugovornim obavještenjima u skladu sa propisima kojima se uređuje poslovanje tih subjekata, kao i na internet stranicama tih subjekata.

(6) Bliži sadržaj i način objavljivanja informacija iz ovog člana utvrđuje Komisija.

Transparentnost štetnih uticaja na održivost na nivou finansijskog proizvoda

Član 54

(1) Za svaki finansijski proizvod, ukoliko učesnik na tržištu finansijskih usluga primjenjuje član 51 stav 1 tačka 1, st. 3 ili 4, kao i objave iz člana 53 stav dužan je da u uključi:

- 1) jasno i obrazloženo objašnjenje da li se, za taj finansijski proizvod, uzimaju u obzir glavni negativni uticaji na činioce održivosti i, ako se uzimaju, način na koji se ti uticaji uzimaju u obzir;
- 2) izjavu da su informacije o glavnim negativnim uticajima na činioce održivosti dostupne u okviru informacija koje treba objaviti na osnovu člana 58 stav 2 ovog zakona.

(2) Ako informacije iz člana 58 stav 2 ovog zakona sadrže brojčane pokazatelje glavnih negativnih uticaja na činioce održivosti, ti pokazatelji mogu biti zasnovani na tehničkim standardima koje, u skladu sa propisima Evropske unije o održivom finansiranju, donose nadležna tijela Evropske unije.

(3) Ako učesnik na tržištu finansijskih usluga primjenjuje član 51 stav 1 tačka 2, objave iz člana 53 stav 5 ovog zakona uključuju, za svaki finansijski proizvod, izjavu da učesnik na finansijskom tržištu ne uzima u obzir negativne uticaje odluka o uticajima ulaganja na činioce održivosti, kao i razloge za takvo postupanje.

(4) Bliži sadržaj i način objavljivanja informacija iz ovog člana utvrđuje Komisija.

Transparentnost promovisanja ekoloških ili socijalnih obilježja u predugovornim obavještenjima

Član 55

(1) Ako finansijski proizvod, pored ostalih obilježja, promoviše ekološka ili socijalna obilježja, ili kombinaciju tih obilježja, pod uslovom da društva u koja se ulaže primjenjuju prakse dobrog upravljanja, informacije koje se objavljuju u skladu sa članom 53 st. 1 i 5 ovog zakona sadrže sljedeće:

1) informacije o načinu na koji se ta obilježja ostvaruju;

2) ako je indeks određen kao referentna vrijednost, informacije o tome da li je i na koji način taj indeks usklađen sa tim obilježjima.

(2) Učesnici na tržištu finansijskih usluga dužni su da u informacijama koje se objavljuju u skladu sa članom 53 st. 1 i 5 naznače mjesto na kojem je dostupna metodologija korišćena za obračun indeksa iz stava 1 ovog člana.

(3) Ako učesnici na tržištu finansijskih usluga stavljaju na raspolaganje finansijski proizvod iz člana 68 ovog zakona, dužni su da u informacije koje objavljuju u skladu sa članom 53 st. 1 i 5 ovog zakona uključe i informacije koje se zahtijevaju na osnovu člana 68 ovog zakona.

Transparentnost održivih ulaganja u predugovornim obavještenjima

Član 56

(1) Ako finansijski proizvod ima za cilj održivo ulaganje i utvrđen je indeks kao referentna vrijednost, uz informacije koje se objavljuju u skladu sa članom 53 st. 1 i 5 ovog zakona, prilaže se sljedeće:

1) informacije o tome na koji je način određen indeks usklađen sa tim ciljem;

2) objašnjenje o tome zašto i na koji način se utvrđeni indeks koji je usklađen sa tim ciljem razlikuje od šireg tržišnog indeksa.

(2) Ako finansijski proizvod ima za cilj održivo ulaganje i nije utvrđen indeks kao referentna vrijednost, informacije koje se objavljuju u skladu sa članom 53 st. 1 i 5 ovog zakona uključuju objašnjenje načina na koji taj cilj treba ostvariti.

(3) Ako finansijski proizvod ima za cilj smanjenje emisija ugljenika, informacije koje se objavljuju u skladu sa članom 53 st. 1 i 5 ovog zakona uključuju cilj u pogledu izloženosti niskim emisijama ugljenika radi ostvarivanja dugoročnih ciljeva u vezi sa globalnim zagrijavanjem utvrđenih Pariškim sporazumom.

(4) Odstupajući od stava 2 ovog člana, ako ne postoji referentna vrijednost EU za klimatsku tranziciju ili referentna vrijednost EU usklađena sa Pariskim sporazumom, informacije iz člana 53 ovog zakona uključuju detaljno objašnjenje načina obezbjeđivanja trajnog napora za postizanje cilja smanjenja emisija ugljenika u skladu sa dugoročnim ciljevima Pariskog sporazuma.

(5) Učesnici na tržištu finansijskih usluga u informacije koje se objavljuju u skladu sa članom 53 st. 1 i 5 ovog zakona uključuju i naznaku mjesta na kojem se može pronaći metodologija upotrijebljena za obračun indeksa iz stava 1 ovog člana i referentnih vrijednosti iz stava 3 ovog člana.

(6) Učesnici na tržištu finansijskih usluga u informacije koje se objavljuju u skladu sa članom 53 st. 1 i 5 ovog zakona uključuju i informacije koje se zahtijevaju na osnovu člana 67 ovog zakona.

Transparentnost promovisanja ekoloških ili socijalnih obilježja i održivih ulaganja na internet stranicama

Član 57

(1) Učesnici na tržištu finansijskih usluga dužni su da na svojim internet stranicama objave i ažuriraju sljedeće informacije za svaki finansijski proizvod iz člana 55 stava 1 i člana 56 st. 1 - 4 ovog zakona:

- 1) opis ekoloških ili socijalnih obilježja ili cilja održivog ulaganja;
 - 2) informacije o metodologijama koje se koriste za procjenu, mjerenje i praćenje ekoloških ili socijalnih obilježja, ili uticaja održivih ulaganja izabranih za finansijski proizvod, uključujući:
 - a) izvore podataka,
 - b) kriterijume za analizu osnovne imovine,
 - c) relevantne pokazatelje održivosti koji se koriste za mjerenje ekoloških ili socijalnih obilježja ili ukupnog uticaja finansijskog proizvoda na održivost;
 - 3) informacije iz čl. 55 i 56 ovog zakona;
 - 4) informacije iz člana 58 ovog zakona.
- (2) Informacije iz stava 1 moraju biti jasne, sažete i razumljive investitorima, te objavljene na tačan, pošten, jasan, nedvosmislen, jednostavan i sažet način, na vidnom i lako dostupnom dijelu internet stranice.

Transparentnost promocije ekoloških ili socijalnih karakteristika i održivih ulaganja u periodičnim izvještajima

Član 58

(1) Kada učesnici na finansijskim tržištima stavljaju na raspolaganje finansijski proizvod iz člana 55 stav 1 ili člana 56 st. 1 do 4 ovog zakona, dužni su da u periodičnim izvještajima uključe sljedeći opis:

- 1) za finansijski proizvod iz člana 55 stav 1 ovog zakona, stepen do kojeg su ispunjene ekološke ili socijalne karakteristike;
 - 2) za finansijski proizvod iz člana 56 st. 1 do 4 ovog zakona;
 - 3) ukupni održivi uticaj finansijskog proizvoda putem relevantnih pokazatelja održivosti; ili
 - 4) ukoliko je indeks određen kao referentni pokazatelj, poređenje između ukupnog održivog uticaja finansijskog proizvoda i uticaja određenog indeksa, kao i indeksa tržišta u cjelini, kroz pokazatelje održivosti.
 - 5) za finansijski proizvod na koji se primjenjuje član 57 ovog zakona, informacije koje se zahtijevaju na osnovu tog člana;
 - 6) za finansijski proizvod na koji se primjenjuje član 58 ovog zakona, informacije koje se zahtijevaju na osnovu tog člana;
- (2) Informacije iz stava 1 ovog člana objavljuju se u redovnim izvještajima subjekata, i to:
- 1) društva za upravljanje alternativnim investicionim fondovima - u godišnjem izvještaju fonda ili društva za upravljanje, u skladu sa propisima kojima se uređuje poslovanje AIF-ova;
 - 2) osiguravajuća društva - u godišnjem izvještaju o poslovanju koji dostavljaju ugovaračima osiguranja i objavljuju u skladu sa propisima kojima se uređuje osiguranje;
 - 3) društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima – u godišnjem izvještaju dobrovoljnog penzionog fonda;
 - 4) društva za upravljanje fondovima rizičnog kapitala i fondovima socijalnog preduzetništva - u godišnjem izvještaju koji su dužna da pripremaju u skladu sa propisima kojima je uređeno poslovanje ovih fondova;
 - 5) društva za upravljanje otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom (UCITS) – u godišnjem izvještaju fonda;

- 6) investiciona društva koje pružaju uslugu upravljanja portfeljom - u periodičnim izvještajima koje dostavljaju klijentima u skladu sa propisima kojima se uređuje pružanje investicionih usluga;
 - 7) kreditne institucije koje pružaju uslugu upravljanja portfoliom – u periodičnim izvještajima koje dostavljaju klijentima u skladu sa propisima kojima se uređuje pružanje investicionih usluga;
 - 8) pružaoci panevropskog penzionog proizvoda - u godišnjem izvještaju o primanjima ili drugom izvještaju koji su dužni da pripremaju u skladu sa propisima kojima se uređuje ovaj proizvod.
- (3) Učesnici na finansijskom tržištu mogu, za potrebe ispunjavanja obaveza iz stava 1 ovog člana, koristiti informacije koje su već sadržane u godišnjem izvještaju o poslovanju ili u nefinansijskom izvještaju, uključujući izvještaj o održivosti, ako su takvi izvještaji pripremljeni u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo i revizija, ukoliko te informacije obuhvataju podatke tražene ovim članom.

Pregled objavljivanja informacija

Član 59

(1) Učesnici finansijskog tržišta obezbjeđuju da sve informacije objavljene u skladu članom sa 50, 52 ili 57 ovog zakona budu ažurirane. Ukoliko dođe do izmjena navedenih informacija, učesnik finansijskog tržišta dužan je na zvaničnoj internet stranici objaviti jasno objašnjenje takve izmjene.

(2) Stav 1 primenjuje se sa neophodnim izmjenama na finansijske savjetnike u vezi sa svim informacijama objavljenim u skladu sa čl. 50 i 52 ovog zakona.

Marketinške informacije

Član 60

Učesnici finansijskih tržišta i finansijski savjetnici dužni su da obezbijede da njihove marketinške informacije ne budu u suprotnosti sa informacijama objavljenim u skladu sa ovim zakonom.

Nadležnost i ovlašćenja Komisije

Član 61

(1) Komisija, u skladu sa članom 53 stav 5 ovog zakona prati usklađenost učesnika finansijskog tržišta i finansijskih savjetnika sa zahtjevima ovog zakona i ima sva nadzorna i istražna ovlašćenja neophodna za vršenje svojih funkcija, uključujući ovlašćenja za nadzor, kontrolu, prikupljanje informacija i preduzimanje odgovarajućih mjera radi obezbjeđivanja poštovanja ovog zakona.

(2) Komisija i drugi nadležni organi međusobno sarađuju i bez nepotrebnog odlaganja dostavljaju jedni drugima informacije koje su relevantne za obavljanje njihovih dužnosti u skladu sa ovim zakonom.

Transparentnost institucija za profesionalnu penzionu štednju i posrednika u osiguranju

Član 62

(1) Institucije za profesionalnu penzionu štednju objavljuju i ažuriraju informacije iz čl. 50 do 54 i člana 57 stav 1 ovog zakona objavljuju i redovno ažuriraju na jasan, razumljiv i pregledan način, koristeći terminologiju koja ne dovodi u zabludu, i da ih stave na raspolaganje potencijalnim članovima, članovima i korisnicima besplatno, elektronskim putem ili u papirnom obliku.

(2) Posrednici u osiguranju dužni su da informacije iz člana 8 stav 1, člana 50, člana 51 stav 5 i čl. 52 i 53 ovog zakona saopštavaju potrošačima na jasan, tačan i razumljiv način, besplatno, na papiru ili na drugom trajnom mediju, odnosno putem internet stranice, pod uslovom

da je takav način dostave primjeren odnosu sa potrošačem i da je potrošač dao saglasnost za takav vid dostave. Na zahtjev potrošača, informacije se uvijek obezbjeđuju i u papirnom obliku.

Izuzeci

Član 63

(1) Odredbe čl. 52 do 62 ovog zakona se ne primenjuje na posrednike u osiguranju koji pružaju savjetodavne usluge u vezi sa investicionim proizvodom osiguranja, niti na investiciona društva koja pružaju investiciono savjetovanje, a koja su pravno lice bez obzira na oblik, uključujući fizička lica i samozaposlene osobe, pod uslovom da zapošljavaju manje od tri lica.

(2) Odredbe čl. 52 do 62 ovog zakona se ne primenjuje na posrednike u osiguranju koji pružaju savjetodavne usluge u vezi sa investicionim proizvodom osiguranja ili na investiciona društva koja pružaju investiciono savjetovanje iz stava 1 ovog člana.

Dostavljanje informacija radi dostupnosti putem jedinstvene evropske pristupne tačke –

ESAP

Član 64

(1) Učesnici na finansijskom tržištu i finansijski savjetnici dužni su da, istovremeno sa objavljivanjem informacija u skladu sa članom 50, članom 51 st. 1, 3, 4 i 5, članom 52 stav 1 i člana 52, te informacije dostave nadležnom tijelu za prikupljanje, radi njihove dostupnosti putem jedinstvene evropske pristupne tačke (ESAP), u skladu sa propisima Evropske unije.

(2) Informacije iz stava 1 ovog člana dostavljaju se u formatu koji omogućava izdvajanje podataka, odnosno u sistemski čitljivom formatu, ako je to propisano, sadrže propisane metapodatke, a učesnici na finansijskom tržištu i finansijski savjetnici koji su pravna lica obavezni su da, u tu svrhu, pribave identifikacioni kod pravnog lica u skladu sa propisima Evropske unije.

(3) Nadležno tijelo za prikupljanje informacija u smislu ovog zakona je Komisija, koja je nadležna za prijem, provjeru formalne ispravnosti i dostavljanje informacija nadležnim institucijama Evropske unije, u skladu sa relevantnim propisima Evropske unije.

(4) Komisija obezbjeđuje tehničke i organizacione uslove za nesmetano dostavljanje informacija iz stava 1 ovog člana, kao i njihovu usklađenost sa zahtjevima za format i metapodatke propisane pravom Evropske unije.

(5) Komisija donosi pravila radi bližeg uređivanja tehničkih aspekata dostavljanja informacija iz ovog člana.

XII. TAKSONOMIJA

Kriterijumi za ekološki održive privredne djelatnosti

Član 65

(1) Privredna djelatnost smatra se ekološki održivom u smislu ovog zakona ako:

- 1) značajno doprinosi jednom ili više ekoloških ciljeva utvrđenih ovim zakonom;
- 2) ne nanosi bitnu štetu nijednom od ekoloških ciljeva;
- 3) sprovodi se u skladu sa minimalnim zaštitnim mjerama propisanim ovim zakonom; i
- 4) ispunjava važeće kriterijume tehničke provjere koje je utvrdila Evropska komisija, a koji se primjenjuju u trenutku procjene usklađenosti.

Primjena kriterijuma ekološke održivosti

Član 66

Komisija, pri propisivanju zahtjeva za učesnike na tržištu finansijskih usluga ili emitente u vezi sa finansijskim proizvodima ili korporativnim obveznicama koje se stavljaju na raspolaganje kao ekološki održive, dužni su da primjenjuju kriterijume za ekološki održive privredne djelatnosti iz člana 65 ovog zakona.

Transparentnost ekološki održivih ulaganja u predugovornim obavještenjima i periodičnim izvještajima

Član 67

(1) Ako se finansijskim proizvodom iz člana 56 st. 1 do 5 ulaže u privrednu djelatnost koja doprinosi cilju zaštite životne sredine u smislu održivog ulaganja, informacije koje se objavljuju u skladu sa članom 9 stav 2 i članom 53 stav 5 ovog zakona obuhvataju:

1) informacije o cilju ili ciljevima zaštite životne sredine iz člana 71 ovog zakona kojima doprinosi ulaganje na kojem se zasniva finansijski proizvod; i

2) opis načina i obima u kojem ulaganja na kojima se zasniva finansijski proizvod predstavljaju ulaganja u privredne djelatnosti koje se smatraju ekološki održivim u skladu sa članom 65 ovog zakona.

(2) U opisu iz stava 1 tačka 2 ovog člana detaljno se iskazuje udio ulaganja u ekološki održive privredne djelatnosti odabrane za finansijski proizvod, uključujući podatke o udjelima omogućavajućih i prelaznih djelatnosti, izraženim kao procenat ukupnih ulaganja odabranih za finansijski proizvod.

Transparentnost finansijskih proizvoda kojima se promovišu ekološke karakteristike u predugovornim obavještenjima i periodičnim izvještajima

Član 68

(1) Kada finansijski proizvod iz člana 55 ovog zakona promoviše ekološka obilježja, a ulaganja na kojima se zasniva predstavljaju održiva ulaganja, izdavalac je dužan da, pored informacija iz člana 55, objavi i informacije propisane članom 67 ovog zakona.

(2) Informacije iz stava 1 ovog člana objavljuju se u predugovornim obavještenjima i periodičnim izvještajima, u skladu sa članom 53 ovog zakona.

(3) Informacijama koje se objavljuju u skladu sa članom 53 stav 5 i članom 58 stav 2 ovog zakona prilaže se sljedeća izjava: „Načelo "ne nanosi bitnu štetu" primjenjuje se samo na ona ulaganja na kojima se zasniva finansijski proizvod, a kod kojih se uzimaju u obzir kriterijumi Evropske unije za ekološki održive privredne djelatnosti. Kod ulaganja na kojima se zasniva preostali dio ovog finansijskog proizvoda ne uzimaju se u obzir kriterijumi Evropske unije za ekološki održive privredne djelatnosti.”

Transparentnost drugih finansijskih proizvoda u predugovornim obavještenjima i periodičnim izvještajima

Član 69

Ako se na finansijski proizvod ne primjenjuje član 55 stav 1 ili član 56 st. 1 do 5 ovog zakona, informacijama koje se objavljuju u skladu sa odredbama sektorskog zakonodavstva iz člana 53 stav 5 i člana 58 stav 2 ovog zakona, prilaže se sljedeća izjava: „Kod ulaganja na kojima se zasniva ovaj finansijski proizvod ne uzimaju se u obzir kriterijumi Evropske unije za ekološki održive privredne djelatnosti.

Transparentnost preduzeća u nefinansijskim izvještajima

Član 70

(1) Pravna lica koja su, u skladu sa propisima kojima se uređuju računovodstvo i revizija, obveznici objavljivanja nefinansijskih informacija, dužna su da u nefinansijskom izvještaju ili konsolidovanom nefinansijskom izvještaju objave informacije o tome kako i u kojoj mjeri su njihove djelatnosti povezane sa ekološki održivim privrednim djelatnostima, u skladu sa ovim zakonom.

(2) Pravna lica iz stava 1 ovog člana dužna su da posebno objave:

1) udio prihoda ostvarenog iz proizvoda ili usluga povezanih sa ekološki održivim privrednim djelatnostima u skladu sa čl. 65 i 71 ovog zakona;

2) udio kapitalnih rashoda i udio operativnih rashoda koji se odnose na imovinu ili procese povezane sa ekološki održivim privrednim djelatnostima u skladu sa čl. 65 i 71 ovog zakona;

(3) Ako se nefinansijski podaci objavljuju u posebnom izvještaju, u skladu sa propisima kojim se uređuje računovodstvo i revizija, informacije iz st. 1 i 2 ovog člana objavljuju se u tom posebnom izvještaju.

(4) Primjena ovog člana vrši se u skladu sa važećim tehničkim standardima Evropske unije koji uređuju sadržaj i način izvještavanja o usklađenosti sa kriterijumima ekološke održivosti.

(5) Bliži sadržaj informacija iz ovog člana, način njihovog prikazivanja i metodologiju obračuna usklađenosti sa ekološki održivim privrednim djelatnostima, utvrđuje Komisija.

Ekološki ciljevi

Član 71

Ekološki ciljevi, u smislu ovog zakona, obuhvataju:

- 1) ublažavanje klimatskih promjena;
- 2) prilagođavanje klimatskim promjenama;
- 3) održivo korišćenje i zaštitu vodnih i morskih resursa;
- 4) prelazak na cirkularnu ekonomiju;
- 5) sprečavanje i kontrolu zagađenja;
- 6) zaštitu i obnovu biodiverziteta i ekosistema.

Značajan doprinos ublažavanja klimatskih promjena

Član 72

(1) Ekonomska djelatnost smatra se da značajno doprinosi ublažavanju klimatskih promjena ako doprinosi stabilizaciji koncentracija gasova sa efektom staklene bašte u skladu sa ciljevima Pariskog sporazuma, putem izbjegavanja ili smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte, ili povećanjem njihovog uklanjanja.

(2) Značajan doprinos iz stava 1 ovog člana naročito obuhvata ekonomske djelatnosti koje se odnose na:

1) proizvodnju, prenos, skladištenje, distribuciju ili korišćenje energije iz obnovljivih izvora, uključujući primjenu inovativnih tehnologija sa budućim potencijalom za značajne uštede energije ili jačanjem ili širenjem mreža;

2) unapređenje energetske efikasnosti, osim u slučaju djelatnosti proizvodnje energije iz člana 81 stav 4 ovog zakona;

3) razvoj čiste ili klimatski neutralne mobilnosti;

4) upotrebu obnovljivih materijala iz održivih izvora;

5) primjenu tehnologija za hvatanje, korišćenje i skladištenje ugljenika, kojima se ostvaruje neto smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte;

6) jačanje kopnenih ponora ugljenika, uključujući izbjegavanje krčenja i degradacije šuma, obnovu šuma, održivo upravljanje i obnovu obradivog zemljišta, travnjaka i močvarnih područja, pošumljavanje i regenerativnu poljoprivredu;

7) uspostavljanje energetske infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sistema;

8) proizvodnju čistih i efikasnih goriva iz obnovljivih ili ugljenično neutralnih izvora ili

9) omogućavanje obavljanja djelatnosti iz tač. 1 do 8 ovog stava u skladu sa članom 78 ovog zakona.

(3) Ekonomska djelatnost za koju ne postoji tehnološki i ekonomski izvodljiva alternativa sa niskim nivoom emisija ugljenika značajno doprinosi ublažavanju klimatskih promjena ako podržava tranziciju ka klimatski neutralnoj ekonomiji, u skladu sa planom ograničavanja porasta temperature na 1,5 °C u odnosu na nivo u predindustrijskom periodu, uključujući postupno ukidanje emisija gasova sa efektom staklene bašte, posebno emisija iz čvrstih fosilnih goriva, i ako ta djelatnost:

1) ima nivo emisija gasova sa efektom staklene bašte koji odgovaraju najboljoj efikasnosti u sektoru ili industriji;

2) ne ometa razvoj i primjenu alternativa sa niskim nivoom emisija ugljenika; i

3) ne dovodi do vezivanja imovine sa visokim intenzitetom ugljenika, uzimajući u obzir ekonomski vijek trajanja te imovine.

(4) Za potrebe stava 3 ovog člana i utvrđivanja tehničkih kriterijuma provjere na osnovu člana 81 ovog zakona, Komisija procjenjuje potencijalni doprinos i izvodljivost svih relevantnih postojećih tehnologija.

(5) Bliži tehnički kriterijumi za određivanje da li ekonomska djelatnost ispunjava uslove iz ovog člana primjenjuju se u skladu sa važećim tehničkim standardima Evropske unije koji su primjenjivi u trenutku procjene.

Značajan doprinos prilagođavanju klimatskim promjenama

Član 73

(1) Smatra se da ekonomska djelatnost značajno doprinosi prilagođavanju klimatskim promjenama ako:

1) obuhvata rješenja za prilagođavanje kojima se značajno smanjuje rizik od štetnih uticaja trenutne i očekivane buduće klime na tu djelatnost, ili se ti uticaji značajno umanjuju, bez povećanja rizika po ljude, životnu sredinu ili imovinu; ili

2) pruža rješenja za prilagođavanje kojima se, uz ispunjavanje uslova iz člana 78 ovog zakona, značajno doprinosi sprečavanju ili smanjenju rizika od štetnih uticaja trenutne i očekivane buduće klime na ljude, životnu sredinu ili imovinu, bez povećanja rizika po druge subjekte, životnu sredinu ili imovinu.

(2) Rješenja za prilagođavanje iz stava 1 tačka 1 ovo člana procjenjuju se korišćenjem najboljih dostupnih klimatskih projekcija i najmanje moraju da:

1) sprečavaju ili smanjuju štetne uticaje klimatskih promjena specifične za lokaciju i kontekst ekonomske djelatnosti; ili

2) sprečavaju ili smanjuju potencijalne štetne uticaje klimatskih promjena na okruženje u kojem se ta djelatnost obavlja.

(3) Bliži tehnički kriterijumi za utvrđivanje da li ekonomska djelatnost ispunjava uslove iz ovog člana primjenjuju se u skladu sa važećim tehničkim standardima Evropske unije koji su primjenjivi u trenutku procjene.

Značajan doprinos održivoj upotrebi i zaštiti vodnih i morskih resursa

Član 74

(1) Smatra se da ekonomska djelatnost značajno doprinosi održivoj upotrebi i zaštiti vodnih i morskih resursa ako ta djelatnost značajno doprinosi:

1) postizanju dobrog stanja vodnih tijela, uključujući površinske i podzemne vode, ili sprečavanju pogoršanja vodnih tijela koja su već u dobrom stanju; ili

2) postizanju dobrog stanja morskog okruženja ili sprečavanju njegovog pogoršanja ako je već u dobrom stanju.

(2) Djelatnosti iz stava 1 ovog člana naročito obuhvataju:

1) zaštitu životne sredine od štetnih uticaja ispuštanja komunalnih i industrijskih otpadnih voda, uključujući kontaminante koje su predmet novonastale zabrinutosti (farmaceutske proizvode, mikroplastiku), obezbjeđivanjem prikupljanja, tretmana i ispuštanja komunalnih i industrijskih otpadnih voda;

2) zaštitu zdravlja ljudi od štetnih uticaja zagađenja vode namijenjene za ljudsku potrošnju, obezbjeđivanjem da voda za piće ne sadrži mikroorganizme, parazite i supstance koje mogu predstavljati rizik po zdravlje, kao i povećanjem pristupa stanovništvu bezbjednoj vodi za piće;

3) unapređenje upravljanja vodama i efikasnosti korišćenja vode, uključujući zaštitu i poboljšanje stanja vodnih ekosistema, promovisanje održive upotrebe vode dugoročnom zaštitom

raspoloživih vodnih resursa, ponovnu upotrebu vode, postepeno smanjenje emisija zagađujućih materija u površinske i podzemne vode, te aktivnosti koje doprinose smanjenju rizika od poplava i suša, odnosno bilo kojom drugom aktivnošću kojim se štiti ili poboljšava kvalitativno i količinsko stanje vodnih tijela;

4) obezbjeđivanje održive upotrebe usluga morskog ekosistema i doprinosa dobrom stanju morskog okruženja, uključujući zaštitu, očuvanje ili obnovu morskog ekosistema i sprečavanje ili smanjenje unošenja zagađenja u morsko okruženje; ili

5) aktivnosti koje omogućavaju sprovođenje djelatnosti iz tač. 1 do 4 ovog stava, u skladu sa članom 78 ovog zakona.

(3) Bliži tehnički kriterijumi za procjenu da li ekonomska djelatnost ispunjava uslove iz ovog člana primjenjuju se u skladu sa važećim tehničkim standardima Evropske unije koji su primjenjivi u trenutku procjene.

Značajan doprinos prelasku na cirkularnu ekonomiju

Član 75

(1) Smatra se da ekonomska djelatnost značajno doprinosi prelasku na cirkularnu ekonomiju, uključujući sprečavanje nastanka otpada, ponovnu upotrebu i reciklažu, ako se tom djelatnošću ostvaruje jedan ili više sljedećih ciljeva:

1) efikasnije korišćenje prirodnih resursa u proizvodnji, uključujući biološke i druge sirovine iz održivih izvora, naročito kroz:

a) smanjenje upotrebe primarnih sirovina ili povećanje upotrebe nusproizvoda i sekundarnih sirovina ili

b) mjere za efikasno korišćenje resursa i energije;

2) povećanje trajnosti proizvoda, mogućnosti njihove popravke, nadogradnje ili ponovne upotrebe, posebno u fazi dizajna i proizvodnje;

3) povećanje mogućnosti recikliranja proizvoda, uključujući mogućnost recikliranja pojedinačnih materijala sadržanih u tim proizvodima, naročito zamjenom ili smanjenjem upotrebe materijala koji se ne mogu reciklirati, a posebno u djelatnostima dizajniranja i proizvodnje;

4) značajno smanjenje sadržaja opasnih supstanci i supstanci od posebne zabrinutosti u materijalima i proizvodima tokom njihovog životnog ciklusa, kroz njihovu zamjenu bezbjednijim alternativama i obezbjeđivanje sljedivosti;

5) produžavanje životnog vijeka proizvoda, uključujući ponovnu upotrebu, dizajn za dugotrajnost, prenamjenu, rastavljanje, ponovnu proizvodnju, nadogradnju, popravke i dijeljenje proizvoda;

6) povećanje upotrebe sekundarnih sirovina i njihovog kvaliteta, uključujući visokokvalitetnu reciklažu otpada;

7) sprečavanje ili smanjenje nastanka otpada, uključujući otpad iz rudarskih aktivnosti i otpad iz gradnje i rušenja objekata;

8) povećanje pripreme za ponovnu upotrebu i recikliranje otpada;

9) razvoj infrastrukture za upravljanje otpadom, neophodne za sprečavanje nastanka otpada, njegovu ponovnu upotrebu i reciklažu, obezbjeđujući da reciklirani materijali budu pogodna sekundarna sirovina i da se izbjegava pojava reciklata niskog kvaliteta;

10) smanjenje spaljivanja otpada i izbjegavanje odlaganja otpada, u skladu sa načelima hijerarhije otpada;

11) izbjegavanje i smanjenje nastajanja otpada u životnoj sredini (smeća); ili

12) obavljanje aktivnosti koje omogućavaju sprovođenje djelatnosti iz tač. 1 do 11 ovog stava, u skladu sa članom 78 ovog zakona.

(2) Ekonomska djelatnost iz stava 1 ovog člana smatra se usklađenom sa ovim članom ako ispunjava tehničke kriterijume propisane važećim tehničkim standardima Evropske unije primjenjivim u trenutku procjene usklađenosti.

Značajan doprinos sprečavanju i kontroli zagađenja

Član 76

(1) Smatra se da ekonomska djelatnost značajno doprinosi sprečavanju i kontroli zagađenja ako ta djelatnost doprinosi zaštiti životne sredine od zagađenja na jedan ili više sljedećih načina:

- 1) sprečavanjem ili, ako to nije izvodljivo, smanjenjem emisija zagađujućih supstanci u vazduhu, vodi ili zemljištu, osim emisija gasova sa efektom staklene bašte;
- 2) poboljšanjem kvaliteta vazduha, vode ili zemljišta na lokacijama na kojima se obavlja ekonomska djelatnost, uz istovremeno minimiziranje svakog štetnog uticaja i rizika po ljudsko zdravlje i životnu sredinu;
- 3) smanjenjem ili minimiziranjem štetnih uticaja hemikalija u fazi njihove proizvodnje, upotrebe ili odlaganja, u cilju zaštite ljudskog zdravlja i životne sredine;
- 4) uklanjanjem smeća i drugih oblika zagađenja iz životne sredine;
- 5) obavljanjem aktivnosti koje omogućavaju sprovođenje djelatnosti iz tač. 1 do 4 ovog stava, u skladu sa članom 78 ovog zakona.

(2) Ekonomska djelatnost iz stava 1 ovog člana smatra se usklađenom sa ovim članom ako ispunjava tehničke kriterijume za procjenu koje sadrže važeći tehnički standardi Evropske unije primjenjivi u trenutku procjene usklađenosti.

Značajan doprinos zaštiti i obnovi biodiverziteta i ekosistema

Član 77

(1) Smatra se da ekonomska djelatnost značajno doprinosi zaštiti i obnovi biodiverziteta i ekosistema ako ta djelatnost značajno doprinosi zaštiti, očuvanju i obnovi biodiverziteta, ili postizanju dobrog stanja ekosistema, ili zaštiti ekosistema koji su već u dobrom stanju, i to:

1) očuvanjem prirode i biodiverziteta, uključujući postizanje povoljnog stanja očuvanosti prirodnih i poluprirodnih staništa i vrsta, ili sprečavanjem njihovog pogoršanja kada se stanje očuvanosti već smatra povoljnim, kao i zaštitom i obnovom kopnenih, morskih i drugih vodenih ekosistema radi poboljšanja njihovog stanja i unapređenja njihove sposobnosti pružanja usluga ekosistema;

2) održivom upotrebom i upravljanjem zemljištem, uključujući adekvatnu zaštitu biodiverziteta zemljišta, obezbjeđivanje neutralnosti degradacije zemljišta i remedijaciju zagađenih lokacija;

3) održivim poljoprivrednim praksama, uključujući one koje doprinose poboljšanju biodiverziteta, ili zaustavljanju odnosno sprečavanju degradacije zemljišta i drugih ekosistema, krčenja šuma ili gubitka staništa;

4) održivim gazdovanjem šumama, uključujući prakse upotrebe šuma i šumskog zemljišta koje doprinose unapređenju biodiverziteta ili zaustavljanju odnosno sprečavanju degradacije ekosistema, krčenja šuma i gubitka staništa; ili

5) sprovođenjem aktivnosti koje omogućavaju obavljanje djelatnosti iz tač. 1 do 4 ovog stava, u skladu sa članom 78 ovog zakona.

(2) Ekonomska djelatnost iz stava 1 ovog člana smatra se usklađenom sa ovim članom ako ispunjava tehničke kriterijume za procjenu usklađenosti utvrđene u važećim tehničkim standardima Evropske unije primjenjivim u trenutku procjene.

Omogućavajuće djelatnosti

Član 78

(1) Smatra se da ekonomska aktivnost značajno doprinosi jednom ili više ekoloških ciljeva iz člana 71 ovog zakona ako direktno pomaže drugim aktivnostima da ostvare te ciljeve, pod uslovom da ta aktivnost:

- 1) ne dovodi do vezanosti sredstava kojom se ugrožavaju dugoročni ekološki ciljevi, uzimajući u obzir ekonomski vijek trajanja tih sredstava; i

- 2) ima značajan pozitivan uticaj na životnu sredinu, na osnovu razmatranja cjelokupnog životnog ciklusa.

Značajna šteta po ekološke ciljeve

Član 79

(1) Ekonomska aktivnost nanosi značajnu štetu, ako uzimajući u obzir životni ciklus proizvoda i usluga koje pruža ekonomska aktivnost, uključujući dokaze iz postojećih analiza životnog ciklusa, nanosi značajnu štetu:

1) ublažavanju klimatskih promjena, ako ta aktivnost dovodi do značajnih emisija gasova sa efektom staklene bašte;

2) prilagođavanju klimatskim promjenama, ako ta aktivnost povećava negativan uticaj trenutne i očekivane buduće klime na samu aktivnost ili na ljude, prirodu ili imovinu;

3) održivoj upotrebi i zaštiti voda i morskih resursa, ako ta aktivnost šteti:

a) dobrom stanju ili dobrom ekološkom potencijalu vodnih tijela, uključujući površinske i podzemne vode; ili

b) dobrom ekološkom stanju morskih voda;

4) cirkularnoj ekonomiji, uključujući sprečavanje nastanka otpada i reciklažu, ako:

a) ta aktivnost izaziva značajne neefikasnosti u korišćenju materijala ili direktnom ili indirektnom korišćenju prirodnih resursa, kao što su neobnovljivi izvori energije, sirovine, voda ili zemljište, u jednoj ili više faza životnog ciklusa proizvoda, uključujući njihovu trajnost, mogućnost popravke, nadogradnje, ponovne upotrebe ili reciklaže;

b) ta aktivnost dovodi do značajnog povećanja nastanka, spaljivanja ili odlaganja otpada, osim spaljivanja nerekiclabilnog opasnog otpada; ili

c) dugoročno odlaganje otpada može uzrokovati bitnu i dugoročnu štetu za životnu sredinu;

5) sprečavanju i kontroli zagađenja, ako ta aktivnost dovodi do značajnog povećanja emisija zagađujućih materija u vazduh, vodu ili zemljište u odnosu na stanje prije početka njenog obavljanja;

6) zaštiti i obnovi biodiverziteta i ekosistema, ako je ta aktivnost:

a) značajno štetna za dobro stanje i otpornost ekosistema; ili

b) štetna za stanje očuvanosti staništa i vrsta, uključujući one utvrđene kao od interesa na nivou Evropske unije.

(2) Prilikom procenjivanja ekonomske aktivnosti u odnosu na kriterijume iz stava 1, uzeće se u obzir ekološki uticaj same aktivnosti, kao i ekološki uticaj proizvoda i usluga koje proizlaze iz te aktivnosti tokom njihovog cjelokupnog životnog ciklusa, posebno u fazama proizvodnje, upotrebe i kraja životnog vijeka proizvoda i usluga.

Minimalne zaštitne mjere

Član 80

(1) Minimalne zaštitne mjere iz člana 65 stav 1 tačka 3 ovog zakona predstavljaju postupke koje privredni subjekat primjenjuje radi obezbjeđivanja usklađenosti sa međunarodno priznatim principima iz oblasti ljudskih prava, radnih prava i odgovornog poslovanja.

(2) Minimalne zaštitne mjere iz stava 1 ovog člana obuhvataju postupke za sprečavanje, otkrivanje i otklanjanje rizika od povreda ljudskih prava, radnih prava i drugih oblika štetnih uticaja na društvo, kao i postupke kojima se obezbjeđuje da se ekonomskom djelatnošću ne nanosi značajna šteta nijednom ekološkom cilju u skladu sa članom 83 ovog zakona.

(3) Bliže kriterijume i način provjere usklađenosti sa minimalnim zaštitnim mjerama utvrđuje Komisija.

Zahtjevi za kriterijume tehničke provjere

Član 81

(1) Tehnički kriterijumi provjere utvrđeni u skladu sa ovim zakonom moraju ispuniti sljedeće zahtjeve:

1) identifikovati najvažnije potencijalne doprinose ekonomske aktivnosti određenom ekološkom cilju, poštujući princip tehnološke neutralnosti i uzimajući u obzir kratkoročne i dugoročne efekte te aktivnosti;

2) utvrditi minimalne zahtjeve koje je potrebno ispuniti kako bi se izbjegla značajna šteta po bilo koji relevantni ekološki cilj, uzimajući u obzir kratkoročne i dugoročne efekte te aktivnosti;

3) biti, u najvećoj mogućoj mjeri, kvantitativni i sadržati pragove, a kada to nije moguće, biti kvalitativni;

4) kada je primjenjivo, zasnivati se na standardima Evropske unije u oblasti označavanja, sertifikacije, metodologijama za procjenu ekološkog otiska i sistemima statističke klasifikacije, uzimajući u obzir relevantno zakonodavstvo Evropske unije;

5) kada je primjenjivo, koristiti pokazatelje održivosti iz člana 51 ovog zakona;

6) biti zasnovani na naučnim dokazima i načelima predostrožnosti;

7) uzimati u obzir životni ciklus proizvoda i usluga povezanih sa ekonomskom aktivnošću, uključujući faze proizvodnje, upotrebe i kraja životnog vijeka;

8) uzimati u obzir prirodu i obim ekonomske aktivnosti, uključujući naročito:

a) da li se radi o aktivnosti koja omogućava ostvarivanje ekoloških ciljeva iz člana 78 ovog zakona; ili

b) da li se radi o prelaznoj aktivnosti iz člana 72 stav 3 ovog zakona;

9) uzimati u obzir potencijalni uticaj prelaska na održivu ekonomiju na tržište, uključujući rizik da određena sredstva postanu neiskoristiva i rizik stvaranja neusklađenih podsticaja;

10) obuhvatiti sve relevantne ekonomske aktivnosti u određenom sektoru i obezbijediti ravnopravan tretman aktivnosti koje jednako doprinose ostvarenju ekoloških ciljeva iz člana 71 ovog zakona;

11) biti jednostavni za korišćenje i omogućiti efikasnu provjeru usklađenosti.

(2) Ako ekonomska aktivnost pripada kategoriji aktivnosti koje omogućavaju ostvarivanje ekoloških ciljeva ili prelaznih aktivnosti, ta činjenica se jasno navodi u tehničkim kriterijumima provjere.

(3) Tehnički kriterijumi provjere obuhvataju, u skladu sa ciljem ograničavanja porasta globalne temperature na 1,5°C u odnosu na predindustrijski nivo, kriterijume za aktivnosti koje doprinose prelasku na čistu energiju, uključujući energetske efikasnost i obnovljive izvore energije, u mjeri u kojoj te aktivnosti značajno doprinose ostvarivanju ekoloških ciljeva.

(4) Tehničkim kriterijumima provjere obezbjeđuje se da se aktivnosti proizvodnje energije koje koriste čvrsta fosilna goriva ne smatraju ekološki održivim ekonomskim aktivnostima.

(5) Tehnički kriterijumi provjere iz stava 1 obuhvataju i kriterijume za djelatnosti povezane sa prelaskom na čistu ili klimatski neutralnu mobilnost, uključujući promjenu načina prevoza, mjere efikasnosti i alternativna goriva, u mjeri u kojoj značajno doprinose nekom ekološkom cilju.

XIII. NADZOR

Sprovođenja nadzora

Član 82

(1) Nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donijetih na osnovu njega obuhvata provjeru usklađenosti sa pravilima koja se odnose na:

1) izdavanje, plasman i promet zelenih, ekološki održivih i obveznica povezanih s održivošću;

2) ispunjavanje obaveza transparentnosti i objavljivanja informacija o održivosti učesnika na finansijskom tržištu i finansijskih savjetnika;

- 3) primjenu kriterijuma za ekološki održive privredne djelatnosti;
- 4) rad, registraciju i obaveze eksternih ocjenjivača evropskih zelenih obveznica.

(2) Nadzor iz stava 1 ovog člana vrši Komisija za tržište kapitala u skladu sa ovim zakonom i propisima kojima se uređuje nadzor nad tržištem kapitala.

Nadzor koji vrši Komisija

Član 83

(1) Nadzor nad ispunjavanjem obaveza izdavalaca zelenih obveznica propisanih ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu njega vrši Komisija za tržište kapitala.

(2) Komisija vrši nadzor nad:

- 1) ispunjavanjem obaveza izdavalaca u vezi sa pripremom, objavljivanjem i ažuriranjem sažetka prospekta, procjenama prije i nakon izdavanja, izvještajima o raspodjeli sredstava i izvještajima o uticaju na životnu sredinu iz čl. 11 do 17 ovog zakona;
- 2) usklađenošću sa oblikom, sadržajem i predlošcima propisanih informacija i izvještaja iz člana 23 ovog zakona, u skladu sa pravilima Komisije;
- 3) ispunjavanjem obaveza izdavalaca koji koriste zajedničke obrasce i predloške propisane ovim zakonom.

(3) Nadzoru Komisije ne podliježu izdavaoci koji su:

- 1) država, njeni organi, lokalne samouprave ili druge javne institucije Crne Gore;
- 2) države članice Evropske unije, njihovi regionalni ili lokalni organi, Evropska centralna banka, centralne banke država članica ili javna međunarodna tijela čija je članica jedna ili više država članica;

3) izdavaoci čije obveznice bezuslovno i neopozivo garantuje država članica Evropske unije ili njen regionalni ili lokalni organ.

(4) Ostali oblici nadzora nad sprovođenjem ovog zakona utvrđuju se pravilima Komisije.

Ovlašćenja Komisije

Član 84

(1) Radi obavljanja dužnosti iz ovog zakona, Komisija ima najmanje sljedeća nadzorna ovlašćenja:

- 1) da zahtijeva od izdavaoca objavljivanje informativnih sažetaka o evropskim zelenim obveznicama iz člana 11 ovog zakona ili uključivanje nedostajućih informacija iz propisanih obrazaca;
- 2) da zahtijeva od izdavaoca objavljivanje ocjena i procjena eksternih ocjenjivača;
- 3) da zahtijeva od izdavaoca objavljivanje godišnjih izvještaja o raspodjeli prihoda ili uključivanje informacija propisanih pravilima Komisije;
- 4) da zahtijeva objavljivanje izvještaja o uticaju na životnu sredinu ili dopunjavanje takvih izvještaja propisanim informacijama;
- 5) da zahtijeva od izdavaoca informacije o objavama izvršenim u skladu sa članom 16 ovog zakona;
- 6) da zahtijeva od izdavaoca koji koriste zajedničke predloške iz člana 23 ovog zakona da u svoje periodične objave nakon izdavanja uključe elemente iz tih predložaka;
- 7) da zahtijeva od revizora i višeg rukovodstva izdavaoca dostavljanje relevantnih informacija i dokumenata;
- 8) da suspenduje ponudu ili uvrštenje evropskih zelenih obveznica na uređeno tržište do najviše deset uzastopnih radnih dana u svakom pojedinačnom slučaju, ako postoji osnovana sumnja da izdavalac nije ispunio obaveze iz čl. 11 do 17 ovog zakona ovog zakona;
- 9) da zabrani ponudu ili uvrštenje evropskih zelenih obveznica na uređeno tržište ako izdavalac i dalje ne ispunjava obaveze iz čl. 11 do 17 ovog zakona

- 10) da suspenduje oglašavanje na najviše deset uzastopnih radnih dana, ili da zahtijeva prekid ili suspenziju oglašavanja, ako postoji osnovana sumnja da izdavalac krši obaveze čl. 11 do 17 ovog zakona ovog zakona;
 - 11) da zabrani oglašavanje ili zahtijeva njegov prekid, ako izdavalac nastavlja da krši te obaveze;
 - 12) da objavi činjenicu da izdavalac ne poštuje ovaj zakon i da zahtijeva da izdavalac tu informaciju objavi na svojim internet stranicama;
 - 13) da zabrani izdavanje evropskih zelenih obveznica do jedne godine, u slučaju ponovljenih i ozbiljnih kršenja čl. 11 do 17 ovog ovog zakona;
 - 14) da, nakon isteka tri mjeseca od objave iz tačke 12 ovog stava, objavi da izdavalac više ne ispunjava uslove iz člana 5 ovog zakona za korišćenje oznake „evropska zelena obveznica“ ili „EuGB“ i da zahtijeva od izdavaoca objavu takve informacije;
 - 15) da sprovodi direktni nadzor ili istragu na lokacijama koje nijesu privatni stambeni prostori fizičkih lica i da pristupi dokumentima i podacima u bilo kom obliku, ako postoji osnovana sumnja da su ti podaci relevantni za dokazivanje kršenja ovog zakona.
- (2) Komisija može zatražiti od nadležnog pravosudnog organa donošenje odluke o primjeni ovlašćenja iz stava 1 ovog člana.
- (3) Komisija može svoje nadzorne poslove obavljati:
- 1) neposredno;
 - 2) u saradnji sa drugim organima;
 - 3) delegiranjem ovlašćenja organima iz tačke 2 ovog stava, uz zadržavanje odgovornosti;
 - 4) podnošenjem zahtjeva nadležnim pravosudnim organima.
- (4) Smatra se da lice koje dostavi informacije Komisiji u skladu sa ovim zakonom ne krši ugovorna, zakonska ili druga ograničenja, niti snosi bilo kakvu odgovornost zbog dostavljanja takvih informacija.
- (5) Eksterni ocjenjivač dužan je da Komisiji, na njen zahtjev, dostavi potpune, tačne i istinite informacije i dokumentaciju neophodnu za vršenje nadzora u skladu sa ovim zakonom.

Administrativne sankcije i druge administrativne mjere

Član 85

- (1) Ne dovodeći u pitanje nadzorna ovlašćenja Komisije iz člana 84 ovog zakona, kao i mogućnost propisivanja krivičnih sankcija u skladu sa zakonodavstvom Crne Gore, Komisija je ovlašćena da izrekne administrativne mjere i druge mjere koje su djelotvorne, proporcionalne i odvratajuće.
- (2) Administrativne mjere iz stava 1 izriču se u sljedećim slučajevima:
- 1) kršenja obaveza izdavalaca propisanih čl. čl. 11 do 17 i člana 23 ovog zakona;
 - 2) nesaradnje ili nepostupanja po istrazi, nadzoru ili zahtjevima Komisije u skladu sa članom 84 ovog zakona.
- (3) Komisija je ovlašćena da, u skladu sa zakonom, izrekne najmanje sljedeće administrativne mjere:
- 1) javnu objavu identiteta fizičkog ili pravnog lica odgovornog za povredu i opis prirode povrede;
 - 2) nalog za prestanak ponašanja koje predstavlja povredu;
 - 3) zabranu izdavanja evropskih zelenih obveznica u trajanju do jedne godine;
 - 4) ocjenu o pokretanju prekršajnog postupka za izricanje novčanih kazni u skladu sa propisima o prekršajima.
- (4) Komisija obavještava Evropsku komisiju i ESMA-u o propisanim pravilima i svim njihovim naknadnim izmjenama.
- (5) Zakonodavac može propisati i dodatne administrativne mjere i odgovarajuće prekršajne sankcije.

Pravo stranke na pravni lijek u upravnim stvarima u kojima odlučuje Komisija

Član 86

(1) Rješenja i odluke koje Komisija donosi u vršenju nadležnosti po ovom zakonu moraju biti propisno obrazložene.

(2) Protiv rješenja koja u upravnim stvarima iz svoje nadležnosti donosi Komisija, žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

(3) Tužba kojom se pokreće upravni spor protiv rješenja Komisije ne odlaže izvršenje rješenja.

Objavljivanje odluka

Član 87

(1) Odluka o izricanju administrativne sankcije ili druge administrativne mjere zbog povrede odredaba ovog zakona objavljuje se na službenoj internet stranici Komisije odmah nakon što je lice na koje se odluka odnosi obaviješteno o njoj i sadrži informacije o vrsti i prirodi povrede, kao i identitet lica odgovornog za povredu, osim odluka kojima se izriču mjere istražnog karaktera.

(2) Ako Komisija nakon procjene proporcionalnosti zaključi da bi objavljivanje identiteta pravnih lica ili identiteta ili ličnih podataka fizičkih lica bilo nesrazmjerno, ili ako bi takvo objavljivanje moglo ugroziti stabilnost finansijskih tržišta ili istragu koja je u toku, Komisija preduzima jednu od sljedećih mjera:

1) odlaže objavljivanje odluke do prestanka razloga za neobjavljivanje;

2) objavljuje odluku na anonimnoj osnovi, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti;

3) ne objavljuje odluku, ako mjere iz tač. 1 i 2 nijesu dovoljne da obezbijede:

a) da stabilnost finansijskih tržišta ne bude ugrožena;

b) proporcionalnost objavljivanja u odnosu na blažu prirodu mjere.

(3) U slučaju objave na anonimnoj osnovi iz stava 2 tačka 2, objavljivanje podataka može se odložiti za razuman rok ako se očekuje da će razlozi za anonimnost prestati.

(4) Ako je protiv odluke Komisije podnijeta tužba u upravnom sporu, Komisija na svojoj internet stranici bez odlaganja objavljuje informaciju o pokrenutom postupku i sve naknadne informacije o njegovom ishodu, kao i svaku odluku kojom se ranija odluka Komisije poništava ili mijenja.

(5) Komisija obezbjeđuje da informacije objavljene u skladu sa ovim članom budu dostupne najmanje pet godina od dana objavljivanja, a lični podaci se objavljuju u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Izveštavanje ESMA-i o administrativnim sankcijama i drugim mjerama

Član 88

(1) Komisija jednom godišnje dostavlja ESMA-i zbirne informacije o svim administrativnim sankcijama i drugim administrativnim mjerama izrečenim na osnovu člana 85 ovog zakona, koja ESMA objavljuje u svom godišnjem izvještaju.

(2) Ako Crna Gora, u skladu sa članom 85 stav 5 ovog zakona i drugim propisima Crne Gore, propiše krivične sankcije za povrede odredaba iz člana 85 ovog zakona, nadležni organi jednom godišnje dostavljaju ESMA-i anonimizirane i zbirne podatke o svim sprovedenim krivičnim istragama i izrečenim krivičnim sankcijama, koje ESMA u godišnjem izvještaju objavljuje informacije o izrečenim krivičnim sankcijama.

(3) Ako Komisija javno objavi administrativne sankcije, druge administrativne mjere ili krivične sankcije u skladu sa ovim zakonom, istovremeno o tim sankcijama i mjerama obavještava ESMA-u.

(4) Komisija obavještava ESMA-u o svim administrativnim sankcijama ili drugim administrativnim mjerama koje nijesu javno objavljene u skladu sa članom 87 stav 2 ovog zakona,

uključujući informacije o svim pravnim lijekovima izjavljenim protiv tih odluka i njihovom ishodu.

(5) Nadležni organi obezbjeđuju da Komisija primi informacije i pravosnažne presude o svakoj izrečenoj krivičnoj sankciji u vezi sa povredama ovog zakona i da te informacije dostavi ESMA-i.

(6) ESMA vodi centralnu bazu podataka o sankcijama i mjerama koje su joj prijavljene u skladu sa ovim članom, isključivo u svrhu razmjene informacija među nadležnim tijelima, a baza podataka je dostupna samo nadležnim tijelima i ažurira se na osnovu informacija koje dostave ta tijela.

XIV. KAZNE NE ODREDBE

Član 89

(1) Novčanom kaznom od 5.000 do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - izdavalac evropskih zelenih obveznica, ako:

1) koristi oznaku „evropska zelena obveznica“ ili „EuGB“ za obveznice koje ne ispunjavaju zahtjeve propisane ovim zakonom (član 5);

2) prije izdavanja zelene obveznice ne pripremi sažetak prospekta o zelenoj obveznici u skladu sa pravilima Komisije i ne obezbijedi da eksterni ocjenjivač prije izdavanja obveznice da pozitivnu ocjenu na pripremljeni sažetak propsekta (član 11 stav 1);

3) ne sastavi godišnji izvještaj o raspodjeli prihoda od obveznice na način propisan članom 12 stav 1 ovog zakona;

4) izvještaj iz člana 12 stav 1 ovog zakona ne sastavi prema obrascu propisanom pravilima Komisije kojim se dokazuje usklađenost raspodjele prihoda sa čl. 6 do 9 ovog zakona (član 12 stav 2);

5) nakon potpune raspodjele prihoda ne pribavi ocjenu izvještaja od eksternog ocjenjivača (član 12 stav 6);

6) u slučaju korekcije raspodjele prihoda, nakon objave izvještaja, ne dostavi bez odlaganja izmijenjeni izvještaj eksternom ocjenjivaču i ne pribavi njegovu ocjenu (član 12 stav 7);

7) ne obezbijedi objavu izvještaja i ocjena u roku od 270 dana od završetka izvještajnog perioda, pri čemu eksterni ocjenjivaču ne obezbijedi najmanje 90 dana za sprovođenje ocjene (član 12 stav 10)

8) ne sastave i ne objave izvještaj o uticaju korišćenja prihoda od evropske zelene obveznice na životnu sredinu na način propisan članom 13 stav 1 ovog zakona;

9) nakon izdavanja evropskih zelenih obveznica ne pribavi ocjenu od eksternog ocjenjivača ili eksternog ocjenjivača i državnog organa (član 14 stav 1);

10) ne objavi prospekt koji ispunjava uslove iz člana 15 stav 1 ovog zakona, a koristi oznaku „evropska zelena obveznica“

11) prospekt koji je objavljen ne sadrži, ako je primjenjivo, sažetak plana kapitalnih rashoda, u kojem se navode najvažniji projekti finansirani prihodima od obveznice, uključujući njihov udio u ukupnim kapitalnim rashodima, kao i vrstu, sektor, lokaciju i očekivanu godinu završetka tih projekata (član 15 stav 4);

12) na svojoj internet stranici besplatno ne objavi i ne učini dostupnim, najmanje 2 mjeseca nakon dospijeca ili otplate obveznica, dokumente iz člana 16 stav 1 ovog zakona i njihove izmjene ili ispravke (član 16 stav 1);

13) izvještaje koji se ocjenjuju nakon izdavanja ne objavi bez odlaganja nakon dobijanja ocjene (član 16 stav 2);

14) informacije iz člana 16 stav 1 tač. 1, 4 i 6 ovog zakona ne dostavi na način propisan članom 16 stav 3 ovog zakona;

15) u slučaju objavljenog prospekta za evropsku zelenu obveznicu, informacije iz člana 16 stav 1 tač. 1, 4 i 6 ovog zakona ne dostavi na jeziku ili jezicima prospekta (član 16 stav 4);

16) bez odlaganja ne obavijesti Komisiju o svakoj objavi dokumenata iz člana 16 stav 1 ovog zakona (član 16 stav 5);

17) ne dostavi obavještenje ESMA-i o objavljenim dokumentima iz člana 16 stav 1 ovog zakona, u roku od 30 dana od objave (član 16 stav 6);

Član 90

(1) Novčanom kaznom od 5.000 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - eksterni ocjenjivač, ako:

- 1) se kao eksterni ocjenjivač evropskih zelenih obveznica, prije početka obavljanja djelatnosti na teritoriji Crne Gore, ne registruje kod ESMA-e (član 24 stav 1);
- 2) pruža usluge ocjenjivanja izdavaocima evropskih zelenih obveznica u Crnoj Gori, a nije upisan u Registar eksternih ocjenjivača iz trećih zemalja koji vodi ESMA (član 41 stav 1).

Član 91

(1) Novčanom kaznom od 5.000 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - učesnik na finansijskom tržištu, ako:

1) na svojim internet stranicama ne objavi informacije o svojim politikama u vezi sa uključivanjem rizika održivosti u proces donošenja odluka o ulaganju (član 50 stav 1);

2) ne izvrši objavljivanje i ažuriranje na svojim internet stranicama u skladu sa članom 51 stav 1 ovog zakona;

3) informacije koje objavljuje u skladu sa članom 51 stav 1 tačka 1 ovog zakona ne uključuju najmanje elemente iz člana 51 stav 2 ovog zakona;

4) u slučaju iz člana 51 stav 3 ovog zakona na svojim internet stranicama ne objavljuju i ne ažuriraju izjavu o svojim politikama dužne pažnje u vezi sa glavnim negativnim uticajima odluka o ulaganju na činioce održivosti koja sadrži najmanje informacije iz člana 51 stav 2 ovog zakona;

5) u slučaju iz člana 51 stav 4 ovog zakona na svojim internet stranicama ne objavljuju i ne ažuriraju izjavu o svojim politikama dužne pažnje u vezi sa glavnim negativnim uticajima odluka o ulaganju na činioce održivosti koje sadrži najmanje informacije iz člana 51 stav 2 ovog zakona;

6) u svojim politikama nagrađivanja ne uključi informacije o tome kako su te politike usklađene sa uključivanjem rizika održivosti i te informacije ne objavi na svojim internet stranicama (član 52 stav 1);

7) Informacije iz člana 52 stav 1 ovog zakona ne unese u politike nagrađivanja koje je taj subjekat dužan da uspostavi i primjenjuje u skladu sa propisima kojima se uređuje njihovo poslovanje (član 52 stav 2);

8) u predugovorna obavještenja ne uključe opis u skladu sa članom 53 stav 1 ovog zakona;

9) u informacijama koje se objavljuju u skladu sa članom 53 st. 1 i 5 ne naznače mjesto na kojem je dostupna metodologija korišćena za obračun indeksa iz člana 55 stav 1 ovog zakona (član 55 stav 2).

10) informacije koje objavljuju u skladu sa članom 53 st. 1 i 5 ovog zakona ne uključuje informacije koje se zahtijevaju na osnovu člana 68 ovog zakona (član 55 stav 3);

11) za svaki finansijski proizvod iz člana 55 stava 1 i člana 56 st. 1 - 4 ovog zakona ne objave i ne ažuriraju informacije propisane članom 57 stav 1 ovog zakona;

12) informacije iz člana 57 stav 1 ovog zakona nijesu jasne, sažete i razumljive investitorima, te objavljene na tačan, pošten, jasan, nedvosmislen, jednostavan i sažet način, na vidnom i lako dostupnom dijelu internet stranice (član 57 stav 2);

13) stavljaju na raspolaganje finansijski proizvod iz člana 55 stav 1 ili člana 56 st. 1 do 4 ovog zakona, a u periodičnim izvještajima ne uključe opis iz člana 58 stav 1 ovog zakona;

14) ne obezbijede da njihove marketinške informacije ne budu u suprotnosti sa informacijama objavljenim u skladu sa ovim zakonom (član 60);

15) finansijski proizvod iz člana 55 ovog zakona promovise ekološka obilježja, a ulaganja na kojima se zasniva predstavljaju održiva ulaganja, pored informacija iz člana 55 ne objavi i informacije propisane članom 67 ovog zakona (član 68 stav 1);

Član 92

(1) Novčanom kaznom od 5.000 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - učesnik na finansijskom tržištu, ako:

- 1) ne objavi politike upravljanja rizicima održivosti u skladu sa članom 50 ovog zakona;
- 2) ne objavi podatke iz člana 51 stav 5 ovog zakona;
- 3) ne uključi podatke iz člana 53 stav 3 ovog zakona u predugovorna obavještenja;
- 4) objavi netačne, nepotpune ili obmanjujuće informacije suprotno članu 57 stav 2 ovog zakona;

5) ne obezbijedi da njihove marketinške informacije ne budu u suprotnosti sa informacijama objavljenim u skladu sa ovim zakonom (član 60).

Član 93

(1) Novčanom kaznom od 5.000 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - posrednik u osiguranju ili finansijski savjetnik, ako:

1) na svojim internet stranicama ne objavi informacije o svojim politikama u vezi sa uključivanjem rizika održivosti u svoja investiciona savjetovanja ili savjetovanja o osiguranju (član 50 stav 2);

2) na svojim internet stranicama ne objavljuju i ne ažuriraju informacije iz člana 51 stav 5 ovog zakona;

3) u predugovornim obavještenjima ne uključe opis iz člana 53 stav 3 ovog zakona;

4) ne obezbijede da njihove marketinške informacije ne budu u suprotnosti sa informacijama objavljenim u skladu sa ovim zakonom (član 60);

4) informacije iz člana 8 stav 1, člana 50, člana 51 stav 5 i čl. 52 i 53 ovog zakona ne saopštavaju potrošačima na jasan, tačan i razumljiv način, besplatno, na papiru ili na drugom trajnom mediju, odnosno putem internet stranice, pod uslovom da je takav način dostave primjeren odnosu sa potrošačem i da je potrošač dao saglasnost za takav vid dostave i na zahtjev potrošača informacije ne obezbijedi u papirnom obliku (član 62 stav 2).

Član 94

(1) Novčanom kaznom od 5.000 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - institucija za profesionalnu penzionu štednju, ako:

1) ne objavi ili ne ažurira informacije iz čl. 50 do 54 i člana 57 stav 1 ovog zakona, u skladu sa članom 62 stav 1 ovog zakona i ne stave ih na raspolaganje potencijalnim članovima, članovima i korisnicima besplatno, elektronskim putem ili u papirnom obliku (član 62 stav 1).

Član 95

(1) Novčanom kaznom od 5.000 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - učesnik na finansijskom tržištu ili finansijski savjetnik, ako:

1) istovremeno sa objavljivanjem informacija u skladu sa članom 50, članom 51 st. 1, 3, 4 i 5, članom 52 stav 1 i člana 52, te informacije ne dostave nadležnom tijelu za prikupljanje radi njihove dostupnosti putem jedinstvene evropske pristupne tačke (ESAP), u skladu sa propisima Evropske unije (član 64 stav 1);

2) dostavi informacije iz člana 64 stav 1 ovog zakona u formatu koji nije u skladu sa zahtjevima iz člana 64 stav 2 ovog zakona, odnosno u tu svrhu, ne pribave identifikacioni kod pravnog lica u skladu sa propisima Evropske unije (član 64 stav 2);

XV. PRELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Donošenje opštih akata

Član 96

Komisija će donijeti opšte akte za sprovođenje ovog zakona u roku od 12 mjeseci od dana na stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje na snagu

Član 97

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o zelenim i održivim obveznicama sadržan je u članu 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim se propisuje da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Donošenjem Zakona o zelenim i održivim obveznicama, čija primjena počinje ulaskom Crne Gore u Evropsku uniju, postavljen je institucionalni i regulatorni okvir za emitovanje zelenih i drugih održivih obveznica u Crnoj Gori. Zakon će se precizirati sa podzakonskim aktima koje će usvojiti Komisija za tržište kapitala (u daljem tekstu: „Komisija“), u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Sistem održivog finansiranja u Crnoj Gori predstavlja novi segment finansijskog tržišta, razvijen u skladu sa potrebama zelene tranzicije i obavezama koje Crna Gora preuzima u procesu evropskih integracija. Zelene, ekološki održive i obveznice povezane sa održivošću imaju za cilj obezbjeđivanje finansijskih sredstava za projekte koji doprinose zaštiti životne sredine, unapređivanju društvenih uslova i jačanju korporativnog upravljanja. Učešće u emitovanju zelenih, ekološki održivih i obveznica povezanih sa održivošću zavisi od strategije, sredstava i spremnosti da se preuzmu obaveze koje proizilaze iz međunarodnih standarda transparentnosti i održivosti.

Zelene, ekološki održive i obveznice povezane sa održivošću funkcionišu na principu namjenskog finansiranja, odnosno sredstva prikupljena njihovim emitovanjem troše se isključivo za unaprijed definisane zelene ili održive projekte, uz izvještavanje o njihovom uticaju. Zeleni instrumenti finansiranja imaju za cilj da obezbijede dodatni izvor kapitala za projekte koji su ekološki održivi, uključujući projekte u oblastima obnovljivih izvora energije, energetske efikasnosti, upravljanja otpadom, zaštite biodiverziteta i smanjenja emisije štetnih gasova.

U procesu pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji, neophodno je da oblast zelenih obveznica bude usklađena sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti, tj. sa: 1) Uredbom (EU) 2023/2631 Evropskog parlamenta i Savjeta od 22. novembra 2023. o evropskim zelenim obveznicama i neobaveznim objavama za obveznice koje se stavljaju na tržište kao ekološki održive i za obveznice povezane sa održivošću, 2) Uredbom (EU) 2019/2088 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. novembra 2019. o objelodanjivanju informacija u vezi sa održivošću u sektoru finansijskih usluga i 3) Uredbom (EU) 2020/852 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. juna 2020. o uspostavljanju okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088.

Uredba (EU) 2023/2631 Evropskog parlamenta i Savjeta od 22. novembra 2023. o evropskim zelenim obveznicama i neobaveznim objavama za obveznice koje se stavljaju na tržište kao ekološki održive i za obveznice povezane sa održivošću (SL L, 2023/2631, 30.11.2023) postavlja jedinstveni standard za evropske zelene obveznice, zahtijevajući da prikupljena sredstva budu ulaganja u ekološki održive projekte, uz obaveznu transparentnost i verifikaciju njihove upotrebe.

Uredba (EU) 2019/2088 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. novembra 2019. godine o objelodanjivanju informacija u vezi sa održivošću u sektoru finansijskih usluga (SL L 317,

9.12.2019) ima za cilj da uspostavi transparentno objavljivanje informacija finansijskih subjekata o tome kako njihove investicije i finansijski proizvodi utiču na održivost, uključujući rizike i ekološke, socijalne i upravljačke faktore (ESG), kako bi se povećala informisanost i odgovornost u finansijskom sektoru.

Uredba (EU) 2020/852 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. juna 2020. o uspostavljanju okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020) postavlja jedinstveni okvir za identifikaciju ekonomski održivih aktivnosti, s ciljem da olakša održiva ulaganja, poveća transparentnost i spriječi "greenwashing", te dopunjuje Uredbu (EU) 2019/2088 u dijelu objavljivanja informacija o održivosti.

Ovim zakonom se predlaže usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti zelenih i održivih obveznica, uključujući Uredbu (EU) 2023/2631 o evropskim zelenim obveznicama, Uredbu (EU) 2019/2088 o objavljivanju informacija u vezi sa održivošću u finansijskom sektoru i Uredbu (EU) 2020/852 o uspostavljanju okvira za olakšavanje održivih ulaganja.

Cilj ovog zakona je da obezbijedi usklađen regulatorni i nadzorni okvir za emisiju i praćenje zelenih i održivih obveznica u Crnoj Gori. U skladu sa ovim zakonom, nijedan subjekt ne bi smio da stavlja na tržište zelene ili održive obveznice bez prethodnog odobrenja nadležnog regulatornog organa, odnosno Komisije.

Ovaj zakon teži da uspostavi okvir koji omogućava identifikaciju i upravljanje potencijalnim rizicima povezanih sa emisijom i korišćenjem sredstava prikupljenih kroz ove obveznice, te obezbjeđuje efikasno praćenje i kontrolu od strane Komisije kao nadzornog organa, uz posebnu pažnju na transparentnost, izvještavanje i vjerodostojnost zelenih i održivih investicija.

Iako je primjena ovog zakona u cjelini odložena, njegovo hitno donošenje predstavlja jedini način da se obezbijedi potpuna usklađenost sa pravnom tekovinom EU i omogući nastavak procesa pristupanja u dijelu finansijskih usluga, uključujući stvaranje uslova za zatvaranje poglavlja 9.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Predloženi zakon se u potpunosti usklađuje sa relevantnim uredbama: Uredba (EU) 2023/2631 Evropskog parlamenta i Savjeta od 22. novembra 2023. o evropskim zelenim obveznicama i neobaveznim objavama za obveznice koje se stavljaju na tržište kao ekološki održive i za obveznice povezane s održivošću, Uredba (EU) 2019/2088 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. novembra 2019. o objelodanjivanju informacija u vezi sa održivošću u sektoru finansijskih usluga i Uredba (EU) 2020/852 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. juna 2020. o uspostavljanju okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

POGLAVLJE I. OSNOVNE ODREDBE

Ovim odredbama zakona uređuju se predmet zakona, definisanje vrsta održivih obveznica i uslova za njihovo označavanje, nadzor nad sprovođenjem propisa u oblasti održivih finansija, upotreba rodno osjetljivog jezika i značenje izraza upotrijebljenih u zakonu.

Članom 1 ovog zakona utvrđen je predmet ovog zakona, i to: pravila za izdavanje obveznica koje u svom nazivu koriste izraz „evropska zelena obveznica“ ili oznaku „EuGB“, pravila o transparentnosti i objavljivanju informacija koje se odnose na održivost u poslovanju učesnika na finansijskom tržištu i finansijskih savjetnika, postupak registracije i nadzora nad radom eksternih ocjenjivača evropskih zelenih obveznica, kriterijumi na osnovu kojih se utvrđuje da li se privredna djelatnost smatra ekološki održivom djelatnošću, obaveze pravnih lica koja su dužna da objavljuju nefinansijske izvještaje i druga pitanja od značaja za izdavanje zelenih i održivih obveznica u Crnoj Gori.

Članom 2 ovog zakona definiše se zelena obveznica, evropska zelena obveznica, ekološki održiva obveznica i obveznica povezana s održivošću, kao i uslovi koje je potrebno ispuniti da bi obveznica mogla nositi jednu od navedenih oznaka.

Članom 3 ovog zakona propisana je upotreba rodno osjetljivog jezika, a **članom 4** utvrđeno je značenje izraza koji se koriste u ovom zakonu.

POGLAVLJE II. ZAHTJEVI ZA KORIŠĆENJE OZNAKE „EVROPSKA ZELENA OBVEZNICA“ ILI „EuGB“

Ovim odredbama zakona uređuje se upotreba oznake „evropska zelena obveznica“ ili „EuGB“, pravila raspodjele prihoda od ovih obveznica, uključujući kapitalne, operativne i finansijske rashode, primjenu portfeljnog pristupa i izuzetke za državne i lokalne obveznice. Propisani su izuzeci za raspodjelu do 15% prihoda, obaveza objave plana kapitalnih rashoda, usklađenost prihoda sa kriterijumima tehničke provjere i priprema plana za smanjenje rizika neusklađenosti, kao i uslovi pod kojima Komisija neće odobriti prospekt.

Članom 5 ovog zakona uređena je upotreba oznake „evropska zelena obveznica“ ili „EuGB“, koja se može koristiti isključivo za obveznice koje ispunjavaju zahtjeve propisane ovim zakonom.

Članom 6 ovog zakona uređuje se korišćenje prihoda ostvarenog emisijom evropskih zelenih obveznica, i to na način da se raspodjela prihoda ostvarenih po osnovu te obveznice izvrši prije njenog dospijeca, u skladu sa taksonomskim zahtjevima na propisane kategorije imovine i izdataka, mogućnost odbitka troškova izdavanja obveznice, primjenu portfeljnog pristupa pod uslovima utvrđenim ovim zakonom, kao i izuzetke koji omogućavaju da prihod od državnih i lokalnih obveznica budu usmjereni i na određene vrste javnih rashoda, pod uslovom da su usklađeni sa taksonomskim zahtjevima. Takođe, ovim članom je propisan izuzetak od primjene u odnosu na raspodjelu cjelokupnih prihoda ostvarenih po osnovu evropske zelene obveznice i to kroz mogućnost izdavaoca da do 15% prihoda raspodijeli za djelatnosti koje ispunjavaju taksonomske zahtjeve. Takođe, propisani su uslovi za takvu raspodjelu prihoda, kao i obaveza izvještavanja u prospektu, dok je **članom 7** ovog zakona uređena raspodjela prihoda ostvarenih od finansijske imovine, kao i uslovi za raspodjelu na naknadno stečenu imovinu i obaveze izdavaoca u vezi sa ocjenjivanjem konačne raspodjele.

Članom 8 ovog zakona uređuje se obaveza izdavaoca da objavi plan kapitalnih rashoda za djelatnosti koje će ispunjavati taksonomske zahtjeve, utvrdi rok do kojeg svi kapitalni i operativni rashodi financirani zelenim obveznicama moraju biti usklađeni sa taksonomijom i, nakon isteka tog roka, obezbijedi procjenu njihove usklađenosti putem eksternog ocjenjivača.

Članom 9 uređuje se obaveza izdavaoca da prihode od zelenih obveznica raspoređuje u skladu sa kriterijumima tehničke provjere na dan izdavanja, da uskladi prihod sa eventualno izmijenjenim kriterijumima u roku od sedam godina, te da pripremi i objavi plan usklađivanja i mjere za smanjenje negativnih posljedica ako postoji rizik neusklađenosti, a da dokaz o usklađenosti dostavlja u izvještaju o raspodjeli prihoda. **Član 10** ovog zakona propisuje da Komisija neće odobriti prospekt koji se poziva na ovaj zakon ili koristi oznaku „evropska zelena obveznica“ ili „EuGB“ ako je prospekt izdat od strane jurisdikcije koja se nalazi na listi nekooperativnih poreskih jurisdikcija ili listi visokorizičnih zemalja u pogledu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno ako je izdavalac sa sjedištem u takvim jurisdikcijama.

POGLAVLJE III. ZAHTJEVI U POGLEDU TRANSPARENTNOSTI I EKSTERNOG OCJENJIVANJA

Ovim odredbama zakona uređene su obaveze izdavaoca evropskih zelenih obveznica u vezi sa pripremom i objavljivanjem prospekta, sažetka prospekta i izvještaja o raspodjeli prihoda, uključujući pribavljanje ocjena eksternih ocjenjivača i, kod državnih izdavaoca, revizora. Propisano je godišnje izvještavanje, izrada izvještaja o uticaju na životnu sredinu, objavljivanje dokumentacije na internet stranicama i dostavljanje informacija ESMA-i radi dostupnosti na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački (ESAP). Takođe, uređene su obaveze u vezi sa sadržajem prospekta, plana kapitalnih rashoda i metapodataka prilikom dostavljanja podataka.

Članom 11 ovog zakona propisuju se obaveze koje izdavalac mora ispuniti prije nego izda zelene obveznice, i to: priprema sažetka prospekta o zelenoj obveznici, obezbjeđivanje pozitivne ocjenu eksternog ocjenjivača prije izdavanja obveznice. Pored nabrojanog, ovim članom se propisuje šta je obuhvaćeno ocjenom prije izdavanja.

Članom 12 ovog zakona propisana je obaveza godišnjeg izvještavanja o raspodjeli prihoda od evropskih zelenih obveznica, način sačinjavanja izvještaja i dokazivanja njegove usklađenosti sa zakonom, uključujući mogućnost određivanja kraja prvog izvještajnog perioda, obavezu pribavljanja ocjene eksternog ocjenjivača, dostavljanje izmijenjenog izvještaja u slučaju korekcija, te posebnu provjeru portfeljne imovine kada se prihodi raspodjeljuju portfeljno, kao i izuzetak kada pribavljanje ocjene nije neophodno.

Članom 13 ovog zakona propisana je obaveza izdavaoca evropskih zelenih obveznica da nakon potpune raspodjele prihoda najmanje jednom tokom vijeka trajanja obveznica sastavi i objavi izvještaj o uticaju korišćenja prihoda na životnu sredinu, koji može obuhvatiti više izdanja. Pored toga, propisana je mogućnost angažovanja eksternog ocjenjivača čija ocjena obuhvata usklađenost sa strateškim ciljevima zaštite životne sredine.

Članom 14 ovog zakona uređuje se obaveza državnih izdavaoca evropskih zelenih obveznica da nakon izdavanja obveznica pribave ocjenu eksternog ocjenjivača ili eksternog ocjenjivača i državnog revizora. U slučaju angažovanja oba ocjenjivača, državni revizor ocjenjuje raspodjelu prihoda od obveznica, dok eksterni ocjenjivač utvrđuje da li su ekonomske djelatnosti financirane obveznicom u skladu sa taksonomskim zahtjevima.

Članom 15 ovog zakona propisana je obaveza izdavaoca koji želi koristiti oznaku „evropska zelena obveznica“ ili „EuGB“ da objavi prospekt u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala, pri čemu obveznice moraju biti jasno označene, a prospekt sadržati poseban dio o načinu korišćenja prihoda. Takođe, propisano je da se oznaka može koristiti i u drugim slučajevima ako to definišu posebni propisi, da se sažetak prospekta smatra dijelom propisanih informacija, te da prospekt mora obuhvatiti sažetak plana kapitalnih rashoda sa detaljima o najvažnijim projektima, njihovom udelu u ukupnim rashodima, vrsti, sektoru, lokaciji i očekivanoj godini završetka.

Članom 16 ovog zakona uređeno je objavljivanje informacija i obavještanje nadležnih organa, odnosno propisana je dokumentacija koju su izdavaoci evropskih zelenih obveznica, zajedno sa izmjenama ili ispravkama, dužni besplatno objaviti i učiniti lako dostupnom na svojim internet stranicama najmanje 12 mjeseci nakon dospijeca obveznica. Propisana je i obaveza da se izvještaji ocjenjuju i objavljuju bez odlaganja nakon dobijanja ocjene, te da se određene informacije moraju dostavljati na jeziku uobičajenom u međunarodnim finansijama ili jeziku prihvaćenom od strane Komisije i nadležnog organa država u kojima su obveznice ponuđene ili uvrštene na tržište, kao i da, ukoliko je objavljen prospekt, informacije moraju biti dostavljene na jeziku prospekta. Propisuje se obaveza izdavaoca da bez odlaganja obavijestiti Komisiju o objavljenim dokumentima i da u roku od 30 dana dostave obavještenje ESMA-i o tim objavama.

Članom 17 ovog zakona uređuje se obaveza izdavaoca dostavljanja svih važnih informacija ESMA-i, uključujući prospekt, ocjene, izvještaje o raspodjeli prihoda i izvještaj o uticaju na životnu sredinu, kako bi bile dostupne na jedinstvenoj evropskoj pristupnoj tački (ESAP), te njihova dužnost da tražene podatke dostavljaju u odgovarajućem formatu uz osnovne metapodatke.

POGLAVLJE IV. USLOVI ZA KORIŠĆENJE OZNAKE „EVROPSKA ZELENA OBVEZNICA“ ILI „EUGB“ ZA SEKJURITIZACIJSKE OBVEZNICE

Ovim odredbama zakona propisana su posebna pravila za evropske zelene obveznice u slučaju sekjuritizacije. Utvrđeno je da se u tom slučaju „izdavalac“ tumači kao „inicijator“, a „prihodi“ kao prihodi od prodaje sekjuritizovanih izloženosti SSPN-u. Više inicijatora proporcionalno raspoređuje prihode, dok zajednički ispunjavaju druge obaveze, uključujući pribavljanje eksternih ocjena i ocjenu izvještaja o uticaju na životnu sredinu. Oznaka „evropska zelena obveznica“ ili „EuGB“ ne može se koristiti za sintetičku sekjuritizaciju. Sekjuritizovane izloženosti ne obuhvataju djelatnosti povezane s fosilnim gorivima, osim proizvodnje energije ili kogeneracije iz fosilnih goriva koja ispunjavaju kriterijume načela nenanošenja bitne štete, uz obavezu inicijatora da to objasni i dokaže nadležnom tijelu. Prospekt mora jasno označiti da se radi o sekjuritizacijskoj obveznici, prikazati odgovornost inicijatora za korišćenje prihoda i uključiti podatke o učešću izloženosti u taksonomski prihvatljivim djelatnostima, usklađenim izloženostima i izloženostima koje ne zadovoljavaju načela nenanošenja bitne štete. Te informacije uključuju se i u sažetak prospekta i u godišnji izvještaj o raspodjeli prihoda.

Članom 18 ovog zakona propisana su posebna pravila za evropske zelene obveznice u slučaju sekjuritizacije. Utvrđeno je da se za potrebe izdavanja obveznica u ovom slučaju „izdavalac“ tumači kao „inicijator“, a „prihodi“ kao prihodi od prodaje sekjuritizovanih izloženosti SSPN-u. Ukoliko postoji veći broj inicijatora, svaki proporcionalno ispunjava uslove za raspodjelu prihoda, dok zajednički ispunjavaju ostale obaveze zakona, uključujući pribavljanje eksternih ocjena i ocjenu izvještaja o uticaju na životnu sredinu, uz jasno označavanje doprinosa svakog inicijatora. **Članom 19** propisuje se zabrana korišćenja oznake „evropska zelena obveznica“ ili „EuGB“ za obveznice izdate za potrebe sintetičke sekjuritizacije.

Članom 20 propisano je isključenje određenih sekjuritizovanih izloženosti, odnosno da sekjuritizovane izloženosti ne uključuju djelatnosti povezane s fosilnim gorivima, poput istraživanja, rudarstva, proizvodnje, prerade, skladištenja, rafinisanja, distribucije, prevoza i trgovine. Izuzetak se odnosi na proizvodnju električne energije ili kogeneraciju za grijanje/hlađenje iz fosilnih goriva, ako te djelatnosti ispunjavaju kriterijume načela nenanošenja bitne štete. Inicijator mora u sažetku prospekta objasniti u kojoj mjeri su zahtjevi ispunjeni i, na zahtjev nadležnog tijela, dokazati usklađenost.

Članom 21 propisuje se da prospekt sekjuritizacijske obveznice označene kao „evropska zelena obveznica“ ili „EuGB“ mora jasno naznačiti da se radi o sekjuritizacijskoj obveznici i da je inicijator odgovoran za ispunjavanje obaveza u vezi sa korišćenjem prihoda, zbog čega prospekt treba, u najvećoj mogućoj mjeri i u skladu sa mogućnostima inicijatora, da sadrži informacije o učešću sekjuritizovanih izloženosti u taksonomski prihvatljivim djelatnostima, o učešću izloženosti usklađenih sa taksonomijom po relevantnim ekonomskim djelatnostima, kao i o izloženostima koje ne ispunjavaju ciljeve načela nenanošenja bitne štete. Propisana je obaveza da se navedene informacije moraju uključiti u sažetak prospekta kao i u godišnji izvještaj o raspodjeli prihoda evropskih zelenih obveznica koji priprema inicijator.

POGLAVLJE V. NEOBAVEZNE SMJERNICE ZA OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA PRIJE IZDAVANJA ZA OBVEZNICE KOJE SE PROMVIŠU KAO OEKOLOŠKI ODRŽIVE I ZA OBVEZNICE POVEZANE S ODRŽIVOŠĆU

Ovim odredbama zakona uređuje se obaveza izdavaoca ekološki održivih i održivo povezanih obveznica da prije izdavanja dobrovoljno objavljuje informacije o namjeri angažovanja eksternog ocjenjivača, načinu korišćenja prihoda, minimalnom udjelu prihoda za ekološke ili održive aktivnosti, te osnovnim informacijama o planovima, rashodima i strukturi obveznica. Takođe, uređuje se periodično objavljivanje informacija nakon izdavanja putem zajedničkih obrazaca, uključujući korišćenje prihoda u skladu sa planovima i taksonomijom, minimalni udio prihoda za ekološke djelatnosti, ključne pokazatelje uspješnosti, metodologiju, nivo ambicije i strukturu obveznica.

Članom 22 ovog zakona uređuje se obaveza Komisije da donese akt kojim se utvrđuju obrasci za dobrovoljne objave informacija prije izdavanja ekološki održivih i održivo povezanih obveznica. Pored toga, navedenim članom se utvrđuje da je neophodno da se u oobrasima prikazuje namjera izdavaoca da angažuje eksternog ocjenjivača, način korišćenja prihoda za ekološke ili održive aktivnosti, minimalni udio prihoda namijenjen ovim djelatnostima, te osnovne informacije o planovima, rashodima i strukturi obveznica, kao i način na koji je obveznica povezana s prometom, kapitalnim rashodima i operativnim rashodima izdavaoca.

Članom 23 ovog zakona uređuje se periodično objavljivanje informacija nakon izdavanja za izdavaoce obveznica koje se stavljaju na tržište kao ekološki održive ili povezane sa održivošću. Predviđeno je da se informacije objavljuju putem zajedničkih obrazaca, uz navođenje kako se prihodi od obveznica koriste za realizaciju planova i projekte usklađene sa ekološkom taksonomijom, minimalnog udjela prihoda koji mora biti namijenjen za ekološke djelatnosti. Takođe, član predviđa da za obveznice povezane sa održivošću obrasci takođe pokrivaju ključne pokazatelje uspješnosti, metodologiju, nivo ambicije i strukturu obveznica.

POGLAVLJE VI. EKSTERNI OCJENJIVAČI EVROPSKIH ZELENIH OBVEZNICA

Ovim odredbama zakona uređuje se registracija i nadzor eksternih ocjenjivača evropskih zelenih obveznica, odnosno utvrđuje se obaveza prethodne registracije kod ESMA-e i upisa u registar koji vodi Komisija, propisuje postupak registracije sa detaljima o informacijama i dokumentaciji koje podnosilac mora dostaviti, te način provjere stručnosti i donošenja odluke o registraciji. Takođe, uređuje se obaveza eksternog ocjenjivača da prijavljuje sve bitne promjene ESMA-i i Komisiji, uključujući postupak u slučaju prigovora ESMA-e, dok Komisija ima dužnost ažurirati registar i izvještavati ESMA-u o poduzetim radnjama. Propisano je i da se sva komunikacija i dokumentacija Komisiji dostavlja na službenom jeziku Crne Gore, bez uticaja na jezik komunikacije sa ESMA-om.

Članom 24 ovog zakona utvrđeno je da eksterni ocjenjivači evropskih zelenih obveznica moraju biti prethodno registrovani kod ESMA-e prije nego što počnu sa radom u Crnoj Gori, te da se njihovi podaci upisuju u registar koji vodi Komisija, pri čemu se u registar upisuju samo oni registrovani kod ESMA-e, dok se ove odredbe ne primjenjuju na državne revizore.

Članom 25 ovog zakona propisuje se postupak registracije eksternog ocjenjivača evropskih zelenih obveznica, pri čemu su propisane informacije koje je podnosilac zahtjeva dužan da dostavi ESMA-i, poput: podataka o identitetu, pravnom obliku, vlasničkoj strukturi, rukovodstvu i zaposlenima, procedurama i metodologiji ocjenjivanja, informacija o korporativnom upravljanju i eventualno izdvojenim poslovnim procesima i drugim djelatnostima. ESMA provjerava potpunost i stručnu sposobnost podnosioca, te donosi rješenje o registraciji ili odbijanju u propisanim rokovima, uz mogućnost traženja dodatnih podataka ili produženja roka u posebnim slučajevima, a podnosilac se o odluci obavještava pisanim putem.

Članom 26 zakona utvrđuje se obaveza eksternog ocjenjivača da obavijesti ESMA-u o svim bitnim promjenama u vezi informacija i dokumentacije koja je dostavljena Komisiji, kao i obavještavanja Komisije o istim tim promjenama, za potrebe vođenja i ažuriranja registra. U slučajevima kada ESMA uloži prigovorna prijavljene bitne promjene, eksternom ocjenjivaču je utvrđena dužnost izvještavanja Komisije bez odlaganja o tom prigovoru, kojim se odlaže sprovođenje promjena sve do konačne odluke ESMA-e. Pored obaveza koje se odnose na eksternog ocjenjivača, ovim članom je uspostavljena dužnost Komisije da obavijesti ESMA-u o svim bitnim promjenama koje su prijavljene samo njoj, kao i o kao i o svim radnjama preduzetim u vezi sa ažuriranjem registra. **Članom 27** ovog zakona uređuje se da podnosilac zahtjeva za upis u registar Komisiji dostavlja sve zahtjeve, dokumentaciju i komunikaciju na jednom od službenih jezika Crne Gore, pri čemu ova obaveza ne utiče na jezik komunikacije sa ESMA-om, koji se uređuje prema propisima Evropske unije.

POGLAVLJE VII. ORGANIZACIONI ZAHTJEVI, PROCESI I DOKUMENTI UPRAVLJANJA

Ovim odredbama zakona se uređuju obaveze eksternih ocjenjivača evropskih zelenih obveznica, uključujući korišćenje adekvatnih sistema, resursa i procedura, godišnju procjenu njihove efikasnosti, osiguranje stručnosti i nezavisnosti rukovodstva i zaposlenih, uspostavljanje funkcije praćenja usklađenosti, donošenje internih politika i procedura, primjenu metodologija ocjenjivanja zasnovanih na pouzdanim informacijama, otklanjanje grešaka u ocjenama, eksternalizaciju aktivnosti uz zadržavanje pune odgovornosti, vođenje detaljne evidencije i čuvanje dokumentacije, nepristrasno i profesionalno obavljanje ocjenjivanja uz upravljanje sukobima interesa, povjerljivost informacija, te pružanje drugih usluga uz sprečavanje sukoba interesa i njihovu transparentnu objavu.

Članom 28 ovog zakona utvrđuje se dužnost eksternog ocjenjivača evropskih zelenih obveznica da koristi odgovarajuće sisteme, resurse i procedure za ispunjavanje svojih obaveza, te da ih najmanje jednom godišnje prati i procjenjuje njihovu adekvatnost i efikasnost i preduzima mjere za otklanjanje utvrđenih nedostataka.

Članom 29 ovog zakona uređuju se obaveze višeg rukovodstva i članova odbora eksternog ocjenjivača, koji su dužni da osiguraju dobro i pažljivo upravljanje ocjenjivačem, nezavisnost ocjenjivanja, pravilnu identifikaciju, transparentno i pravilno objavljivanje svakog sukoba interesa, te stalnu usklađenost poslovanja sa zakonom.

Član 30 ovog zakona propisuje uslove u pogledu stručne i kadrovske osposobljenosti eksternog ocjenjivača. U tom pogledu, propisani su uslovi koje analitičari, zaposleni i druga lica uključena u ocjenjivanje ili čije su usluge stavljene na raspolaganje prilikom ocjenjivanja, ili su pod kontrolom eksternog ocjenjivača moraju ispunjavati.

Član 31 ovog zakona propisuje uspostavljanje i funkcionisanje trajne, nezavisne i efikasne funkcije praćenja usklađenosti kod eksternih ocjenjivača. Propisani su ključni uslove koje ova funkcija mora ispunjavati, uključujući ovlašćenja za nezavisno obavljanje nadležnosti, obezbijeđene resurse, stručno znanje i pristup relevantnim informacijama, kao i obaveza da funkcija bude organizovana na način koji sprečava nadziranje ili ocjenjivanje sopstvenih aktivnosti i onemogućava naknade zasnovane na poslovnim rezultatima ocjenjivača.

Članom 32 ovog zakona uređeno je uspostavljanje internih politika i procedura eksternih ocjenjivača, sa ciljem obezbjeđivanja njihove nezavisnosti, objektivnosti i pravilnog funkcionisanja sistema ocjenjivanja, kao i obaveza primjenjivanja odgovarajuće administrativnih i računovodstvenih procedura, mehanizama interne kontrole i aranžmana za efikasnu kontrolu i zaštitu informacionih sistema i sistema za obradu podataka.

Članom 33 ovog zakona uređeno pitanje metodologija ocjenjivanja i kvaliteta informacija koje se koriste u postupku ocjenjivanja, s ciljem obezbjeđivanja transparentnosti, pouzdanosti i stručne utemeljenosti procesa ocjenjivanja, dok je **članom 34** ovog zakona uređeno postupanje eksternog ocjenjivača u situacijama kada utvrdi da postoji greška u metodologijama ocjenjivanja ili u njihovoj primjeni. Propisuje se da je eksterni ocjenjivač dužan obavijestiti Komisiju i ESMA-u o uočenom nedostatku, pravovremeno je otkloniti i objaviti revidiranu ocjenu s obrazloženjem izvršenih izmjena.

Član 35 ovog zakona propisuje da eksterni ocjenjivači mogu prenijeti pojedine djelove aktivnosti ocjenjivanja na treća lica samo ako obezbijede da ta treća lica raspolažu potrebnom stručnošću, kapacitetima i profesionalnim standardima za adekvatno izvršavanje povjerenih poslova. Eksternalizacija ne smije dovesti u pitanje kvalitet interne kontrole eksternog ocjenjivača, niti smije ograničiti sposobnost ESMA-e da vrše nadzor nad njegovim radom, odnosno Komisije da vodi registar i postupa u skladu sa zakonom. Definisana je dužnost eksternog ocjenjivača da prije nego izvrši prenos pojedinih djelova aktivnosti u vezi sa ocjenjivanjem, obavijesti Komisiju i ESMA-u o toj namjeri, uključujući opis potrebnih ljudskih i tehničkih resursa za svaku od aktivnosti i razloge za eksternalizaciju. Pored navedenog, propisana je dužnost eksternog ocjenjivača da obezbijedi da se kvalitet ocjenjivanja ne umani ili oslabi usljed eksternalizacije, kao i da treći pružaoci usluga ispunjavaju sve nadzorne zahtjeve ESMA-e, odnosno zahtjeve koji se odnose na ažuriranje registra Komisije. Bez obzira na eksternalizaciju, eksterni ocjenjivači ostaju potpuno odgovorni za eksternalizovane aktivnosti i moraju pratiti njihov kvalitet, upravljati rizicima, osigurati periodični nadzor, efikasnu kontrolu kod trećih pružalaca i kontinuitet poslovanja, uključujući procjenu i eventualno poboljšanje planova kontinuiteta trećih pružalaca.

Članom 36 ovog zakona uređeni su zahtjevi za vođenje, sadržaj i čuvanje evidencije koju su eksterni ocjenjivači dužni da vode i održavaju u vezi sa svojim aktivnostima ocjenjivanja. Ovaj član propisuje obavezu eksternog ocjenjivača da vodi detaljnu evidenciju o svim ključnim elementima ocjenjivanja, poput identiteta lica uključenih u pripremu i odobravanje ocjena, korišćenim postupcima i metodologijama, internoj dokumentaciji i radnim materijalima, kao i o mjerama preduzetim radi usklađivanja sa zakonom i relevantnim internim i eksternim komunikacijama u vezi sa ocjenjivanjem. Ovim članom se uspostavlja i minimalan rok čuvanja dokumentacije od najmanje pet godina nakon dospijeca, kao i obaveza stavljanja obveznica na raspolaganje na zahtjev Komisije i ESMA-e.

Članom 37 ovog zakona uređuje se obaveza eksternih ocjenjivača evropskih zelenih obveznica da rade nepristrasno i profesionalno, na način što su dužni da prepoznaju i upravljaju sukobima interesa, spriječe da naknade utiču na rezultat ocjenjivanja i obezbijede strogu povjerljivost svih informacija koje koriste u svom radu. U tom cilju, propisan je niz uslova koje eksterni ocjenjivač mora ispuniti kako bi dokazao svoju nepristrasnost i nepostojanje sukoba interesa koji obuhvata i njihove analitičare ili zaposlene, akcionare koji posjeduju najmanje 10% kapitala ili glasačkih prava u eksternom ocjenjivaču ili u pravnom licu koje vrši kontrolu nad eksternim ocjenjivačem, lica koja su ugovornim odnosom povezana sa eksternim ocjenjivačem i koja neposredno učestvuju u aktivnostima ocjenjivanja kao i lica koja odobravaju ocjene. S tim u vezi, eksterni ocjenjivač ne smije davati ocjenu u slučaju neotklonjivog sukoba interesa, a naknade ne smiju zavisiti od rezultata ocjene, dok lica uključena u ocjenjivanje moraju preduzimati mjere zaštite imovine i evidencije, te koristiti povjerljive informacije isključivo u svrhu ocjenjivanja.

Članom 38 ovog zakona uređene su obaveze eksternih ocjenjivača u vezi sa pružanjem drugih usluga, pri čemu je propisano da dodatne usluge ne smiju stvarati sukob interesa s aktivnostima ocjenjivanja evropskih zelenih obveznica, a sve takve usluge moraju biti transparentno objavljene u ocjenama.

POGLAVLJE VIII. OCJENE

Ovim odredbama zakona utvrđuje se da eksterni ocjenjivači ne smiju implicirati da su njihove aktivnosti ocjenjivanja prihvaćene ili odobrene od strane ESMA-e ili drugih nadležnih organa, te da ocjene prije i nakon izdavanja evropskih zelenih obveznica, uključujući ocjene izvještaja o raspodjeli prihoda i uticaju na životnu sredinu, moraju biti besplatno i javno dostupne na njihovim internet stranicama najmanje do dospijeca obveznice, a u slučaju prestanka pružanja ocjena, razlozi za to moraju biti odmah objavljeni.

Član 39 propisuje da eksterni ocjenjivači ne smiju u svojim ocjenama ili drugim materijalima koji se odnose na proces ocjenjivanja implicirati bilo kakvo prihvatanje ili odobravanje svojih aktivnosti od strane ESMA-e ili drugih nadležnih organa.

Članom 40 ovog zakona uređeno je objavljivanje ocjena od strane eksternih ocjenjivača, pri čemu se propisuje koje ocjene prije i nakon izdavanja evropskih zelenih obveznica, uključujući ocjene izvještaja o raspodjeli prihoda i uticaju na životnu sredinu, moraju biti besplatno i lako dostupne na internet stranicama eksternog ocjenjivača, te da one moraju ostati javno dostupne najmanje do dospijeca obveznice, dok eksterni ocjenjivač koji prestaje s davanjem ocjena mora bez odlaganja objaviti razloge prestanka.

POGLAVLJE IX. USLUGE EKSTERNIH OCJENJIVAČA IZ TREĆIH ZEMALJA

Ovom odredbom zakona uređeni su uslovi pod kojima eksterni ocjenjivači iz trećih zemalja mogu pružati usluge ocjenjivanja evropskih zelenih obveznica u Crnoj Gori.

Članom 41 ovog zakona uređeni su uslovi pod kojima je omogućeno pružanje usluga eksternih ocjenjivača iz trećih zemalja u Crnoj Gori. Propisani uslovi podrazumijevaju da eksterni ocjenjivači mogu ocjenjivati evropske zelene obveznice u Crnoj Gori ukoliko su upisani u registar eksternih ocjenjivača iz trećih zemalja koji vodi ESMA, ukoliko se takoi registrovani ocjenjivači smatraju ovlašćenim za pružanje usluga bez dodatnih procedura Komisije, kao i da prije početka pružanja usluga moraju obavijestiti Komisiju i dostaviti dokaz o registraciji kod ESMA-e, radi upisa u evidenciju Komisije.

POGLAVLJE X. SARADNJA SA ESMA-OM

Odredbama ovog dijela zakona uređena je saradnja Komisije sa ESMA-om i drugim nadležnim organima. Propisani su mehanizmi saradnje i razmjene informacija sa ESMA-om i organima drugih država, uključujući pružanje podrške tokom nadzora, sprovođenje radnji na zahtjev ESMA-e i postupanje u slučaju utvrđenih nepravilnosti izdavaoca. Svi razmijenjeni podaci nose status povjerljivih i podliježu obavezi čuvanja poslovne tajne. Takođe, utvrđeno je da ovlašćenja ESMA-e ne mogu obuhvatiti zahtjev za dostavljanje informacija zaštićenih povjerljivošću. Na kraju, definisano je vođenje javnog registra eksternih ocjenjivača radi transparentnosti tržišta, koji obuhvata ocjenjivače registrovane kod Komisije i kod ESMA-e, uz propisanu obavezu redovnog ažuriranja i obavještanja ESMA-e o svim promjenama.

Članom 42 ovog zakona uređena je saradnja Komisije sa nadležnim organima drugih država i sa ESMA-om radi sprovođenja ovog zakona, te je propisana obaveza Komisije da razmjenjuje informacije sa drugim organima bez nepotrebnog odlaganja, sarađuje u vezi sa istražnim radnjama, nadzorom i sprovođenjem propisa, sa pravosudnim organima radi pribavljanja i dostavljanja informacija o krivičnim istragama i postupcima, u okviru svojih nadležnosti. Propisani su izuzeci u kojima je Komisija ovlašćena da odbije saradnju, i to onda kada bi prihvatanje zahtjeva negativno uticalo na istragu ili propise, ili ako su ista lica i ista djela već predmet postupka ili presude u Crnoj Gori. Ovim članom propisane su situacije kada Komisija može tražiti pomoć drugih organa ili ESMA-e u sprovođenju nadzora i istraga, omogućiti im učešće ili samostalno sprovođenje aktivnosti, imenovati revizore ili podijeliti nadzor.

Članom 43 ovog zakona propisano je da sve informacije koje Komisija razmjenjuje sa nadležnim organima drugih država i sa ESMA-om, a koje se odnose na poslovne, operativne, ekonomske ili lične aspekte, imaju status povjerljivih i podliježu obavezi čuvanja poslovne tajne, osim ako Komisija izričito odobri njihovo objavljivanje ili je objava neophodna za pokretanje postupka pred nadležnim organom. Obaveza čuvanja poslovne tajne odnosi se na sva sadašnja i bivša službena lica Komisije, kao i na lica kojima su prenesene nadležnosti, pri čemu se povjerljive informacije ne smiju otkrivati trećim licima, osim u slučajevima predviđenim pravom Crne Gore ili primjenjivim pravom Evropske unije, uključujući obaveze koje proističu iz međunarodne saradnje.

Članom 44 ovog zakona uređeno je postupanje Komisije u slučaju utvrđenih nepravilnosti kod izdavalaca evropskih zelenih obveznica. Komisija, ukoliko utvrdi jasne i opravdane razloge da izdavalac krši odredbe ovog zakona, o nalazima obavještava nadležno tijelo države registracije izdavaoca i ESMA-u; ako izdavalac i dalje ne postupa u skladu sa zakonom uprkos mjerama nadležnog tijela druge države, Komisija preduzima odgovarajuće mjere za zaštitu investitora i o

tome bez odlaganja obavještava Vladu Crne Gore i ESMA-u; u slučaju neslaganja sa mjerama drugog nadležnog tijela, Komisija se može obratiti ESMA-i radi daljeg postupanja.

Član 45 ovog zakona propisuje spisak lica koja su dužna da, na zahtjev ili odluku ESMA-e dostavljaju tražene podatke, činjenice i upozorenja koja ESMA mora navesti u zahtjevu ili odluci prilikom njegovog upućivanja, način dostavljanja zahtjeva ili odluke za dostavljanje podataka i spisak lica koja su ovlašćena za dostavljanje informacija ESMA-i.

Članom 46 ovog zakona utvrđeno je da Komisija sarađuje sa ESMA-om prilikom vršenja nadzora nad radom eksternih ocjenjivača i izdavalaca zelenih obveznica čije se poslovanje odnosi na Crnu Goru. Saradnja podrazumijeva dužnost Komisije da pruža ESMA-i informacije i tehničku podršku u vezi sa poslovanjem eksternih ocjenjivača i izdavalaca koji su obuhvaćeni ovim zakonom, u skladu sa svojim nadležnostima, da prisustvuje nadzoru, omogući pristup dokumentima i prostorijama u skladu sa zakonima Crne Gore, te po zahtjevu sprovodi pojedine nadzorne radnje u ime ESMA-e.

Članom 47 ovog zakona uređeno je da ovlašćenja dodijeljena ESMA-i, njenim službenicima ili drugim ovlašćenim licima u skladu s ovim zakonom ne smiju biti korišćena za zahtijevanje otkrivanja informacija ili dokumenata koji podliježu obavezi čuvanja povjerljivosti, dok je **članom 48** ovog zakona propisano da Komisija, ESMA i drugi nadležni domaći i inostrani organi bez odlaganja razmjenjuju informacije potrebne za izvršavanje obaveza iz ovog zakona, pri čemu su sve strane koje raspolažu povjerljivim podacima dužna koristiti ih isključivo u svrhu izvršavanja tih obaveza i u skladu sa propisima o čuvanju povjerljivosti.

Članom 49 ovog zakona uređeno je vođenje javnog registra eksternih ocjenjivača koji vodi Komisija, radi transparentnosti i informisanja učesnika na tržištu kapitala, a koji obuhvata ocjenjivače upisane kod Komisije, kao i ocjenjivače iz trećih zemalja registrovane kod ESMA-e koji su najavili pružanje usluga u Crnoj Gori. Propisani su i podaci koji moraju biti sadržani u registru, poput osnovnih identifikacionih i kontakt podataka, vrste pruženih usluga, podataka o nadležnom organu treće zemlje (za ocjenjivače iz trećih zemalja), te datumima relevantnih odluka ESMA-e. Ovim članom je definisana dužnost Komisije da redovno ažurira registar na osnovu odluka ESMA-e i obavještenja ocjenjivača, te da bez odlaganja obavještava ESMA-u o svim promjenama koje se odnose na ocjenjivače iz trećih zemalja.

POGLAVLJE XI. TRANSPARENTNOST ODRŽIVOSTI U FINANSIJSKOM SEKTORU

Ovim odredbama zakona uvodi se obaveza finansijskih subjekata da javno i transparentno objavljuju informacije o uključivanju rizika održivosti, negativnim uticajima ulaganja, politikama nagrađivanja i načinima ostvarivanja ekoloških i socijalnih obilježja finansijskih proizvoda. Takođe, propisuje se obaveza redovnog ažuriranja tih informacija, usklađivanja marketinških informacija i izvještavanja u predugovornim i periodičnim dokumentima, uz jasno definisane zahtjeve za velike subjekte i proizvode sa održivim ciljevima.

Članom 50 ovog zakona propisano je da učesnici na finansijskom tržištu i investicioni savjetnici moraju na svojim internet stranicama objaviti informacije o politikama koje se odnose na uključivanje rizika održivosti u donošenje odluka o ulaganju i investiciona savjetovanja.

Članom 51 ovog zakona uređuje se obaveza učesnika na finansijskom tržištu da na svojim internet stranicama transparentno objavljuju informacije o tome da li uzimaju u obzir glavne negativne uticaje odluka o ulaganju na održivost, uključujući politike dužne pažnje ili obrazloženje

razloga za njihovo neuzimanje u obzir. Propisano je da objavljene informacije moraju sadržati najmanje podatke o politikama identifikovanja i prioritizacije uticaja, preduzetim ili planiranim mjerama, politikama angažovanja, kao i primjeni kodeksa odgovornog poslovnog ponašanja i međunarodnih standarda. Za subjekte i matična društva velikih grupa sa više od 500 zaposlenih utvrđena je obaveza obavezne objave i ažuriranja izjave o politikama dužne pažnje sa navedenim minimalnim sadržajem. Za subjekte konsolidovanih grupa koja premašuju 500 zaposlenih i ispunjavaju najmanje dva od tri finansijsko-operativna kriterijuma, ovaj član propisuje obavezu objavljivanja i ažuriranja izjava o politikama dužne pažnje u vezi sa glavnim negativnim uticajima ulaganja na održivost, sa minimalnim sadržajem.

Članom 52 ovog zakona uređuje se obaveze učesnika na tržištu finansijskih usluga i finansijskih savjetnika da u svoje politike nagrađivanja uključe informacije o usklađenosti tih politika sa rizicima održivosti i da ih javno objave na internet stranicama. Određeno je da ove informacije postaju sastavni dio postojećih politika nagrađivanja uspostavljenih po posebnim propisima.

Član 53 ovog zakona definiše obavezu učesnika na tržištu finansijskih usluga i finansijskih savjetnika da u predugovorna obavještenja uključe opis načina na koji rizici održivosti utiču na odluke o ulaganju, pružanje savjetodavnih usluga i očekivane prinose finansijskih proizvoda. Ako ocijene da rizici održivosti nijesu relevantni, dužni su da to jasno i sažeto obrazlože. Sve informacije objavljuju se u predugovornim obavještenjima i na internet stranicama ovih subjekata.

Članom 54 ovog zakona uvrđuje se obaveza učesnika na tržištu finansijskih usluga da za svaki finansijski proizvod transparentno objave da li uzimaju u obzir glavne negativne uticaje na činioce održivosti i način na koji to čine, kao i da potvrde dostupnost tih informacija. Ukoliko se koriste brožčani pokazatelji glavnih negativnih uticaja, oni mogu biti zasnovani na relevantnim standardima donesenim na osnovu ovog zakona, a u slučaju da učesnik ne uzima u obzir negativne uticaje svakog finansijskog proizvoda, dužan je da to jasno navede i obrazloži razloge za takvo postupanje.

Član 55 ovog zakona uspostavlja dužnost učesnika na tržištu finansijskih usluga da u predugovornim obavještenjima transparentno objave način ostvarivanja ekoloških i socijalnih obilježja finansijskih proizvoda, uključujući usklađenost referentnih indeksa sa tim obilježjima.

Član 56 ovog zakona obavezuje učesnike na tržištu finansijskih usluga da za finansijske proizvode s ciljem održivog ulaganja objave informacije o usklađenosti referentnog indeksa sa tim ciljem i razlike u odnosu na širi tržišni indeks, ili, ako indeks ne postoji, objašnjenje načina ostvarivanja cilja. Za proizvode s ciljem smanjenja emisija ugljenika obavezni su uključiti ciljeve izloženosti niskim emisijama u skladu sa dugoročnim ciljevima Pariškog sporazuma, a u nedostatku referentne EU vrijednosti – detaljno objašnjenje načina postizanja tog cilja.

Članom 57 ovog zakona određuje se obaveza transparentnosti poslovanja učesnika na finansijskom tržištu, odnosno njihova obaveza da na svojim internet stranicama objave i redovno ažuriraju informacije koje se mogu svrstati u četiri osnovne kategorije: 1) ekološka i socijalna obilježja ili ciljevi održivog ulaganja svakog finansijskog proizvoda, uključujući opis obilježja, 2) metodologije procjene i mjerenja, izvori podataka, kriterijumi analize i relevantni pokazatelji održivosti, 3) način ostvarivanja ekoloških i socijalnih obilježja finansijskih proizvoda i 4) usklađenost referentnog indeksa sa ciljem i razlike u odnosu na širi tržišni indeks. Propisuje se da sve objavljene informacije moraju biti jasne, sažete i razumljive investitorima, predstavljene na vidljiv i lako dostupan način.

Članom 58 ovog zakona predviđa se obaveza učesnika na finansijskim tržištima da u periodičnim izvještajima za svaki finansijski proizvod sa ekološkim, socijalnim obilježjima ili ciljem održivog ulaganja objave stepen ispunjenosti tih obilježja, ukupni održivi uticaj kroz relevantne pokazatelje, te, ako je indeks utvrđen kao referentna vrijednost, poređenje uticaja proizvoda sa indeksom i širim tržišnim indeksom, dok je za određene proizvode je predviđeno dostavljanje dodatnih informacija. Objavljivanje informacija se vrši u redovnim izvještajima nadležnih subjekata, i to fondova, osiguravajućih društava, penzionih fondova, investicionih društava i kreditnih institucija, u skladu sa propisima koji uređuju njihovo poslovanje. Propisuje se da učesnici mogu koristiti već pripremljene informacije iz godišnjih ili nefinansijskih izvještaja, uključujući izvještaje o održivosti, ako oni zadovoljavaju zahtjeve ovog člana.

Članom 59 ovog zakona predviđa da sve informacije objavljene u skladu sa prethodno nabrojanim članovima zakona budu ažurirane, te da u situacijama kada dođe do njihovih izmjena, učesnik na finansijskom tržištu je obavezan objaviti jasno objašnjenje te izmjene na svojoj internet stranici, dok **član 60** nalaže da su učesnici na finansijskom tržištu i finansijski savjetnici dužni da obezbijede da sve marketinške informacije koje koriste ne bude u suprotnosti sa informacijama objavljenim u skladu sa ovim zakonom.

Članom 61 ovog zakona su predviđene su nadležnosti i ovlašćenja Komisije u pogledu praćenja usklađenosti učesnika na finansijskom tržištu i finansijskih savjetnika sa odredbama ovog zakona. S tim u vezi, Komisija vrši nadzor upotrebljavajući sva neophodna nadzorna i istražna ovlašćenja, odnosno nadzor, kontrolu, prikupljanje informacija i preduzimanje mjera u cilju obezbjeđivanja poštovanja zakona. Takođe, propisuje se obaveza međusobne saradnje Komisije i drugih nadležnih organa, uključujući brzu razmjenu relevantnih informacija za izvršavanje njihovih dužnosti.

Članom 62 ovog zakona utvrđuje se obaveza institucija za profesionalnu penzionu štednju da informacije iz odgovarajućih članova ovog zakona objavljuju i redovno ažuriraju na jasan, razumljiv i pregledan način, tako da budu dostupne potencijalnim članovima, članovima i korisnicima besplatno, elektronskim ili papirnim putem. Takođe, propisano je da su posrednici u osiguranju dužni da iste informacije pruže potrošačima na jasan, tačan i razumljiv način, besplatno i u prikladnom obliku, uz obaveznu mogućnost dostave na papiru ako to potrošač zatraži ili je saglasan s elektronskim oblikom.

Član 63 ovog zakona predviđa da se odredbe člana 56 - 66 ovog zakona ne primjenjuju na posrednike u osiguranju koji pružaju savjetodavne usluge u vezi sa investicionim proizvodom osiguranja, kao i na investiciona društva koja pružaju investiciono savjetovanje, a koja su pravno lice bez obzira na oblik, uključujući fizička lica i samozaposlene osobe, pod uslovom da zapošljavaju manje od tri lica.

Članom 64 ovog zakona utvrđuje se obaveza učesnika na finansijskom tržištu i finansijskih savjetnika da informacije objavljene u skladu sa relevantnim odredbama uredbe dostave nadležnom tijelu radi objavljivanja putem jedinstvene evropske pristupne tačke (ESAP), u sistemski čitljivom formatu i sa propisanim metapodacima. Dalje je propisano da je Komisija organ nadležan za prijem, provjeru formalne ispravnosti, tehničku obradu i dostavljanje informacija nadležnim institucijama Evropske unije, kao i za osiguranje tehničkih i organizacionih uslova za pravilno dostavljanje.

POGLAVLJE XII. TAKSONOMIJA

Ovim odredbama zakona utvrđuje se okvir za ekološki održive djelatnosti i finansijske proizvode. Propisano je da se djelatnost smatra ekološki održivom ukoliko značajno doprinosi ekološkim ciljevima, ne nanosi bitnu štetu nijednom od njih, sprovodi se u skladu sa minimalnim zaštitnim mjerama i ispunjava tehničke kriterijume provjere. Finansijski proizvodi moraju u predugovornim obavještenjima i periodičnim izvještajima jasno prikazivati ciljeve ulaganja, način i obim ulaganja, uključujući udio omogućavajućih i prelaznih djelatnosti, te primjenu principa „ne nanošenja bitne štete“. Takođe, ovaj segment zakona posvećen je definisanju ekoloških ciljeva, uključujući ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama, zaštite vodnih i morskih resursa, prelaska na cirkularnu ekonomiju, kontrole zagađenja i zaštitu biodiverziteta, uz obaveznu primjenu tehničkih kriterijuma zasnovanih na naučnim dokazima, životnom ciklusu proizvoda i evropskih standardima. Posebna pažnja posvećena je prelaznim i omogućavajućim djelatnostima, energetske efikasnosti i obnovljivim izvorima energije, dok se aktivnosti zasnovane na čvrstim fosilnim gorivima ne smatraju ekološki održivim.

Član 65 ovog zakona utvrđuje kriterijume po kojima se privredna djelatnost smatra ekološki održivom propisujući da djelatnost mora značajno doprinositi jednom ili više ekoloških ciljeva, ne smije nanositi bitnu štetu nijednom od njih, mora se sprovoditi u skladu sa minimalnim zaštitnim mjerama i ispunjavati važeće kriterijume tehničke provjere koje utvrđuje Evropska komisija u trenutku procjene usklađenosti. **Član 66** ovog zakona obavezuje Komisiju da prilikom propisivanja zahtjeva za učesnike na tržištu finansijskih usluga ili emitente u vezi sa finansijskim proizvodima ili korporativnim obveznicama koje se nude kao ekološki održive, primjenjuje kriterijume za ekološki održive privredne djelatnosti iz ovog zakona.

Članom 67 ovog zakona propisuje se da informacije objavljene u predugovornim obavještenjima i periodičnim izvještajima za finansijske proizvode koji ulažu u ekološki održive privredne djelatnosti moraju obuhvatiti ciljeve zaštite životne sredine kojima doprinosi ulaganje, te detaljan opis načina i obima ulaganja u djelatnosti koje se smatraju ekološki održivim, uključujući udio omogućavajućih i prelaznih djelatnosti izražen kao procenat ukupnih ulaganja za taj finansijski proizvod.

Član 68 ovog zakona uspostavlja obavezu izdavaoca finansijskih proizvoda koji promovišu ekološka obilježja i ulaže u održiva ulaganja da u predugovornim obavještenjima i periodičnim izvještajima, pored informacija nabrojanim prethodnim članovima, objavi i druge podatke. Uz ove informacije prilaže se izjava da se načelo „ne nanošenja bitne štete“ primjenjuje isključivo na dio ulaganja koji zadovoljava kriterijume EU za ekološki održive privredne djelatnosti, dok preostali dio ulaganja nije obuhvaćen tim kriterijumima.

Članom 69 ovog zakona propisuje se da za finansijske proizvode na koje se ne primjenjuju odredbe članova ovog zakona o dostavljanju određenih informacija u predugovornim obavještenjima i periodičnim izvještajima, mora priložiti izjava da se kriterijumi EU za ekološki održive privredne djelatnosti ne primjenjuju na ulaganja na kojima se zasniva taj finansijski proizvod.

Članom 70 ovog zakona propisuje se obaveza pravnih lica koja objavljuju nefinansijske informacije da u nefinansijskom ili konsolidovanom izvještaju prikažu kako i u kojoj mjeri su njihove djelatnosti povezane sa ekološki održivim privrednim djelatnostima. Posebno se iskazuje udio prihoda, kapitalnih i operativnih rashoda povezanih sa takvim djelatnostima.

Članom 71 ovog zakona utvrđuju se ekološki ciljevi kojima se rukovodi primjena ovog zakona, a to su ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama, održivo korišćenje i zaštita vodnih i morskih resursa, prelazak na cirkularnu ekonomiju, sprečavanje i kontrola zagađenja, te zaštita i obnova biodiverziteta i ekosistema.

Članom 72 ovog zakona se utvrđuju uslovi pod kojima se može smatrati da ekonomska djelatnost značajno doprinosi ublažavanju klimatskih promjena, prvenstveno kroz smanjenje ili uklanjanje emisija gasova sa efektom staklene bašte u skladu sa ciljevima Pariškog sporazuma. Pod značajnim doprinosom ublažavanja klimatskih promjena smatraju se ekonomske djelatnosti koje se odnose na obnovljiveu energiju, energetske efikasnost, razvoj čiste ili klimatski neutralne mobilnosti, obnovljive materijala, skladištenje ugljenika, očuvanje kopnenih ponora ugljenika, dekarbonizaciju infrastrukture i proizvodnju čistih goriva. Takođe, djelatnosti bez dostupne niskoemisije alternative smatraju se značajnim doprinosom ako podržavaju tranziciju ka klimatski neutralnoj ekonomiji, uz poštovanje sektorskih standarda efikasnosti i sprečavanje vezivanja imovine sa visokim intenzitetom ugljenika.

Član 73 ovog zakona definiše kada ekonomska djelatnost značajno doprinosi prilagođavanju klimatskim promjenama. Takav doprinos se ostvaruje ako djelatnost smanjuje rizik od štetnih uticaja trenutne i buduće klime na samu djelatnost, ljude, životnu sredinu ili imovinu, bez povećanja rizika za druge. Procjena se zasniva na najboljim dostupnim klimatskim projekcijama i uključuje mjere koje sprečavaju ili umanjuju štetne uticaje klimatskih promjena kako na lokalno okruženje djelatnosti, tako i na šire okruženje. Tehnički kriterijumi za procjenu utvrđuju se u skladu sa važećim standardima Evropske unije.

Članom 74 ovog zakona uređeno je pitanje značajnog doprinosa održive upotrebe i zaštite vodnih i morskih resursa, te je istim propisano da će se smatrati da ekonomska djelatnost značajno doprinosi zaštiti vodnih i morskih resursa, ukoliko svojim djelovanjem poboljšava ili očuva kvalitet i stanje vodnih tijela i morskog okruženja. Takav doprinos obuhvata mjere koje smanjuju štetne uticaje otpadnih voda, osiguravaju bezbjednu vodu za ljudsku potrošnju, unapređuju upravljanje vodama i efikasno korišćenje dostupnih resursa, te doprinose očuvanju i obnovi morskih ekosistema.

Članom 75 ovog zakona propisani su uslovi čijim ispunjenjem može smatrati da ekonomska djelatnost značajno doprinosi prelasku na cirkularnu ekonomiju. Uslovi obuhvaćeni ovim članom podrazumijevaju efikasnije korišćenje prirodnih resursa, povećanje trajnosti proizvoda i mogućnosti njihove popravke ili ponovne upotrebe, povećanje reciklabilnosti proizvoda, smanjenje opasnih supstanci, produžavanje životnog vijeka proizvoda, veća upotreba sekundarnih sirovina, sprečavanje ili smanjenje nastanka otpada, unapređenje pripreme za ponovnu upotrebu i reciklažu, razvoj infrastrukture za upravljanje otpadom, smanjenje spaljivanja i odlaganja otpada, te smanjenje nastajanja otpada u životnoj sredini;

Članom 76 ovog zakona utvrđuje se da ekonomska djelatnost značajno doprinosi sprečavanju i kontroli zagađenja ako doprinosi zaštiti životne sredine sprečavanjem ili smanjenjem emisija zagađujućih supstanci, poboljšanjem kvaliteta vazduha, vode i zemljišta, smanjenjem štetnih uticaja hemikalija, uklanjanjem smeća i drugih oblika zagađenja, te sprovođenjem aktivnosti koje omogućavaju ove ciljeve; djelatnost se smatra usklađenom ukoliko ispunjava tehničke kriterijume važećih evropskih standarda.

Članom 77 ovog zakona propisane su ekonomske djelatnosti za koje se smatra da pružaju značajan doprinos zaštiti i obnovi biodiverziteta i ekosistema, a u koje se ubrajaju djelatnosti koje doprinose očuvanju i obnovi prirode i staništa, održivoj upotrebi i upravljanju

zemljištem, održivom poljoprivrednim praksama, održivom gazdovanju šumama, kao i aktivnosti koje omogućavaju ove ciljeve. Pored navedenog, propisano da se djelatnost smatra usklađenom ukoliko ispunjava tehničke kriterijume važećih evropskih standarda.

Član 78 ovog zakona propisuje da ekonomska djelatnost može značajno doprinijeti jednom ili više ekoloških ciljeva ako neposredno omogućava drugim djelatnostima da ostvare te ciljeve, pod uslovom da pritom ne stvara dugoročnu vezanost sredstava koja bi ugrozila ekološke ciljeve i da ostvaruje jasan pozitivan uticaj na životnu sredinu kroz čitav svoj životni ciklus.

Član 79 ovog zakona predviđa uslove pod kojima se smatra da ekonomska aktivnost smatra štetnom po ekološke ciljeve, imajući u vidu načelo da se “ne nanosi značajna šteta”. Ovaj član predviđa da se procjena mora vršiti na način da se u obzir uzima životni ciklus proizvoda i usluga koji proizlaze iz ekonomske aktivnosti, uključujući uticaje u fazama proizvodnje, korišćenja i postupanja na kraju životnog vijeka. U tom smislu, ekonomska djelatnost se smatra štetnom ukoliko doprinosi značajnim emisijama gasova sa efektom staklene bašte, povećava izloženost klimatskim rizicima, narušava stanje voda i morskih ekosistema, stvara neefikasnosti u korišćenju resursa ili povećava količine otpada, uzrokuje značajno zagađenje ili negativno utiče na biodiverzitet, staništa i ekosisteme. Ovim članom se obezbjeđuje jasan okvir za utvrđivanje aktivnosti koje ne ispunjavaju uslov „ne nanosi značajnu štetu“, čime se obezbjeđuje dosljedna primjena taksonomskih kriterijuma i usklađenost sa standardima Evropske unije u oblasti održivog finansiranja.

Član 80 ovog zakona utvrđuje minimalne zaštitne mjere koje privredni subjekti moraju primjenjivati kako bi se obezbijedila usklađenost sa međunarodno priznatim standardima u oblasti ljudskih prava, radnih prava i odgovornog poslovanja, koje obuhvataju postupke usmjerene na sprečavanje, identifikovanje i otklanjanje rizika od povreda ljudskih i radnih prava, kao i drugih negativnih društvenih uticaja, čime se obezbjeđuje da poslovne aktivnosti budu u skladu sa osnovnim načelima održivog upravljanja.

Član 81 ovog zakona precizno definiše zahtjeve koje moraju ispunjavati tehnički kriterijumi provjere, kao osnov za ocjenu da li ekonomska aktivnost značajno doprinosi ekološkim ciljevima i ne nanosi značajnu štetu drugim ciljevima. Kriterijumi moraju biti zasnovani na naučnim dokazima i načelima predostrožnosti, uz uvažavanje životnog ciklusa proizvoda i usluga, tehnološke neutralnosti, kao i kratkoročnih i dugoročnih efekata aktivnosti na životnu sredinu. Propisuje se da kriterijumi, kada je moguće, budu kvantitativni i prate pragove, odnosno kvalitativni kada kvantifikacija nije izvodljiva, te da se zasnivaju na standardima, metodologijama i klasifikacionim sistemima Evropske unije. Ovaj član dodatno zahtijeva da tehnički kriterijumi obuhvate sve relevantne ekonomske aktivnosti u pojedinom sektoru, obezbijede ravnopravan tretman aktivnosti koje ostvaruju slične doprinose ekološkim ciljevima, i uzmu u obzir prirodu i obim same djelatnosti, uključujući da li se radi o aktivnosti koja omogućava ostvarivanje ekoloških ciljeva ili prelaznoj aktivnosti. Kriterijumi takođe treba da uzmu u obzir moguće posljedice prelaska na održivu ekonomiju, uključujući tržišne rizike i rizik stvaranja neusklađenih podsticaja. Propisuje se i da tehnički kriterijumi sadrže jasne oznake kada se radi o omogućavajućim ili prelaznim aktivnostima, te da u skladu sa ciljem ograničavanja globalnog zagrijavanja na 1,5°C obuhvate kriterijume za aktivnosti koje doprinose prelasku na čistu energiju, energetske efikasnost i obnovljive izvore energije. Takođe, tehnički kriterijumi provjere obuhvataju i kriterijume za djelatnosti povezane sa prelaskom na čistu ili klimatski neutralnu mobilnost, uključujući promjenu načina prevoza, mjere efikasnosti i alternativna goriva, u mjeri u kojoj značajno doprinose nekom ekološkom cilju. Konačno, ovim članom se utvrđuje da aktivnosti proizvodnje energije zasnovane na čvrstim fosilnim gorivima ne mogu biti kvalifikovane kao ekološki održive.

POGLAVLJE XIII. NADZOR (čl. 82 – 88)

Odredbama ovog dijela zakona uređena je nadzorna ovlašćenja i obaveze Komisije u vezi sa izdavaocima evropskih zelenih obveznica i eksternim ocjenjivačima. Komisija je ovlašćena da zahtijeva objavljivanje svih propisanih informacija (informativni sažeci, ocjene eksternih ocjenjivača, izvještaji o raspodjeli prihoda i uticaju na životnu sredinu), da pribavlja podatke od revizora i rukovodstva izdavaoca, te da izriče mjere poput suspenzije ili zabrane ponude u slučaju nepoštovanja zakona.

Takođe, ovim odredbama zakona uređuje se nadležnost Komisije da izriče administrativne mjere, i to u slučajevima kršenja obaveza izdavalaca propisanih čl. 11 – 21 i člana 23 ovog zakona, nesaradnje ili nepostupanja po istrazi, nadzoru ili zahtjevima Komisije u skladu sa članom 84 ovog zakona, uz obavezu propisnog obrazloženja odluka. Administrativne mjere koje je Komisija ovlašćena da izriče podrazumijevaju najmanje javnu objavu identiteta fizičkog ili pravnog lica odgovornog za povredu i opis prirode povrede, nalog za prestanak ponašanja koje predstavlja povredu, zabranu izdavanja evropskih zelenih obveznica u trajanju do jedne godine, ocjenu o pokretanju prekršajnog postupka za izricanje novčanih kazni u skladu sa propisima o prekršajima. Propisano je pravo stranke na pokretanja upravnog spora, koje ne odlaže izvršenje odluke, kao i dužnost Komisiju da odluke objavljuje na svojoj internet stranici, zajedno sa informacijama o povredi i odgovornom licu, pri čemu Komisija može odložiti ili anonimizovati objavu radi zaštite proporcionalnosti, privatnosti ili stabilnosti tržišta. Objave i podaci moraju biti dostupni najmanje pet godina, a lični podaci ograničeni na nužan obim. Takođe, propisana je obaveza Komisije da jednom godišnje dostavlja ESMA-i zbirne informacije o izrečenim mjerama i sankcijama, uključujući i krivične sankcije propisane u Crnoj Gori, dok ESMA vodi centralnu bazu podataka radi razmjene informacija među nadležnim organima.

POGLAVLJE XIV KAZNE ODREDBE (čl. 89 – 95)

Kaznenim odredbama predviđene su novčane kazne za prekršaje za pravna lica – izdavaoce evropskih zelenih obveznica, eksterne ocjenjivače, učesnike na finansijskom tržištu, posrednike u osiguranju i finansijske savjetnike, institucije za profesionalnu penzionu štednju, kao, u zavisnosti od težine prekršaja i vrste neispunjenih obaveza, u rasponu od 500 do 40.000 eura.

POGLAVLJE XV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članom 97 ovog zakona utvrđeno je da će se ovaj zakon primjenjivati danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, te da će Komisija, u skladu sa članom 96 donijeti opšte akte za sprovođenje istog u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna posebna sredstva iz budžeta Crne Gore.

VI. DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Postojeći zakonski okvir ne obezbjeđuje potpuno usklađivanje sa najnovijom pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti finansijskih usluga, što predstavlja prepreku za ispunjavanje završnih obaveza u vezi sa privremenim zatvaranjem Poglavlja 9 – Finansijske usluge. Preostali zahtjevi iz Uredbe (EU) 2023/2631, Uredbe (EU) 2019/2088 i Uredbe (EU) 2020/852 mogu se

implementirati isključivo izmjenama zakona, zbog čega je neophodno pravovremeno dopuniti regulatorni okvir. Ukoliko se ove izmjene ne usvoje u kratkom roku, ostale bi pravne praznine u oblasti identifikacije i upravljanja potencijalnim rizicima povezanih sa emisijom i korišćenjem sredstava prikupljenih kroz ove obveznice. Zbog toga je hitno donošenje ovog akta jedini način da se obezbijedi potpuna usklađenost i omogući nastavak procesa pristupanja u dijelu finansijskih usluga.